1996. MÁJUS
XII. évf. 5. (106.) szám
Ára: 198 Ft

video magazin

Sztárportré: Sandra Bullock

Waterworld

James Bond-sztori

A rettenthetetlen

MEL GIBSON

VIDEOPREMIER: MÁJUS 30.

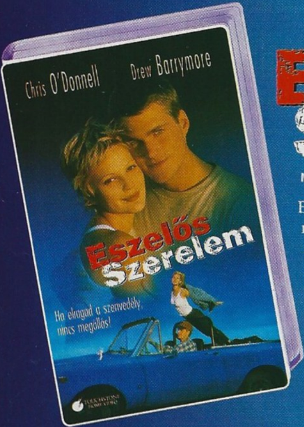
A LEGJOBB VIDEOTÉKÁKBAN!

NERUDA POSTÁSA
IL POSTINO

Neruda, a szerelem költője száműzetését éppen egy eldugott déltengeri szigeten tölti. A postás felbérel egy helyi halászfiút, hogy kézbesítse Neruda leveleit. A világhírű költő és a kissé együgyű fiatalember összebarátkoznak. A félénk fiú bevallja új barátjának, hogy szerelmes egy ragyogó szépségű, ám elérhetetlen nőbe, Beatricébe. Neruda, a románc mestere pedig beavatja őt az érzelmek, a hódítás, sőt egy kicsit az élet rejtelmeibe. Mindketten sokat tanulhatnak egymástól.

TOUCHSTONE HOME VIDEO

Eszelős Szerelem

MAD LOVE

Egy fékezhetetlen, makrancos, kiismerhetlen lány és egy nála éppen csak egy fokkal rendesebb srác egymásba szeretnek. Mintha mindenki ellenük lenne: az iskola, szüleik, az egész világ! Úgy érzik, inkább ki szeretnének szaladni belőle. Hát ki is szaladnak. Elszöknek. Ám a lány múltjában van valami, amiről sosem beszélt. Egy titok, ami ha kiderül, tönkre teheti mindkettőjüket, megmérgezheti frissen felfedezett szabadságukat. Ha fény derül rá, talán belehalnak. Vagy talán még jobban fogják szeretni egymást.

TOUCHSTONE HOME VIDEO

FARMEREK KÖZÖTT

COUNTRY

Egy család az egész világ ellen. Az egész világ egy család. Valahol egy hivatalnok elhatározza, hogy megszerzi magának Ivyék birtokát. A farmot, melyet kemény munkával művelnek meg, mely az otthonuk, sőt annál is több: az életük. Amikor el kellene menniük onnan, csak egyet tehetnek: maradnak. Úgy döntenek, hogy megküzdenek az igazukért. Tudják, nincs esélyük... Mindent be kell vetniük!

TOUCHSTONE HOME VIDEO

JÚNIUSI VIDEOPREMIER

STALLONE DREDD BÍRÓ

Ügynökeink

InterFilm 1126 Bp. Németvölgyi út 66. Tel: 155 9094. . **Alpine Piton** Gmk Video Nívo ügynöki iroda 1146 Bp. XIV., Dózsa Gy. út 19.
S. I. COOP Kft. 1145 Bp., Bácskai u. 52. Tel.: 164-2055
Videó Nívó Bt Budapest XIII. Vág út 9. Tel: 149-1335. **Motophon** Bt. 3527 Miskolc, Hunyadi u. 5. Tel.: 46/346-847
Motophon World Center Kft. 3300 Keszthely, Kossuth L. u. 51/1. Tel.: 83/314-764
InterCom 1145 Bp. Bácskai utca 28-36. Tel: 467-1-467 Fax: 252-2736 E-MAIL: VIDEO@INTERCOM.HU

TOUCHSTONE HOME VIDEO

CINERGI

Kedves Olvasó!

Filmnézés közben a megdöbbentő képsorok láttán gyakran tesszük fel magunkban a kérdést: ezt vajon hogy csinálták? Szívesen lennénk ott egy-egy forgatáson, erre azonban nemigen van mód, forgassanak New Yorkban, Párizsban vagy éppen Budapesten.
Az elmúlt néhány hét során világsztárok készítették új filmjüket a magyar fővárosban, ebből azonban vajmi keveset láthattunk. Legfeljebb lovak állták utunkat, ha véletlenül az Alkotmány utca felé sétáltunk, vagy álpálmafák nőttek ki a földből, ha a Szabadság tér felé akadt dolgunk. Olykor egy-egy robbanást is hallhattunk, mely a Magyar Televízió székháza felől érkezett, de nemigen bámészkodhattunk a felvételhelyszínek közvetlen közelében. Talán így is van rendjén, hisz akkor haladhat a munka, ha azt nem hátráltatja kíváncsiak hada. Kárpótlásként szól tehát írásunk a készülő Evita produkció kapcsán, s máris közölhetjük az első fényképeket a tervezett filmből.
A kulisszák mögé pillantunk akkor is, amikor felidézzük az ötszörös Oscar-díjas Mel Gibson-alkotás, A rettenthetetlen forgatási pillanatait, s megosztjuk az olvasókkal a Waterworld szuperprodukció műhelytitkait. Mindkét film e hónaptól látható videókazettán.
Az Evitára szűk másfél évet még várnunk kell.

Budapest, 1996. május

Falus Tamás

Főszerkesztő: Falus Tamás
Művészeti szerkesztő: Czifferszky Attila
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség címe:
1036 Budapest III., Galagonya u. 2/A
Tel./fax: 250-7441, 250-7442
Kiadja a
Video Magazin Kft.
Felelős kiadó:
Belán Gábor ügyvezető igazgató
Nyomdai előkészítés:
ÍRISZ Kft.
Nyomás:
VESZPRÉMI NYOMDA RT

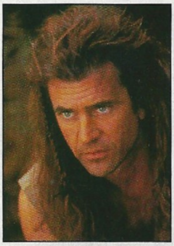
Felelős vezető: Fekete István igazgató
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt.
és a regionális részvénytársaságok,
valamint az alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizethető
a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (Budapest XIII., Lehel u. 10/A, levélcím: HELIR, 1900 Budapest), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban.
HU ISSN 0237-5141

A címlapon: Catherine McCormack és Mel Gibson Oscar-díj fotók, Sandra Bullock díjátvétel-fotó: FEB–Reuters

A video magazin

TARTALMÁBÓL:

24

10

32

72

52

A Video Magazinról bővebb információt talál az Interneten is! Hetekkel a megjelenés előtt már megismerkedhet az újság tartalmával, olvashatja egyes cikkeit, s tájékoztatást talál az Interaktív Video Magazinról is.
Elérhetőség: http: // www. irisz. hu/
A Video Magazinról olvashat az Internetto magyar nyelvű Internet-újságban is!
Elérhetőség: http: // www. idg. hu/internetto/

DOLCEVITA BUDAPE

Budapest lakói némiképpen megoszlottak az utóbbi hetekben. Van, aki benne van az *Evitá*ban, van, aki nincs, de szeretett volna, van, akit az egész úgy nem érdekel, ahogy van, és van, aki csak annyit érzékel, hogy nap mint nap meg kell küzdenie azért, hogy becserkésszе munkahelye, illetve lakása környékét. És ettől kissé megviselt, de nincs álmatlan éjszakája attól, hogy a stábot végül mégsem engedték be a Bazilikába.

Különben meg *Alan Parker* és csapata ezt elég jól fölfogta. Egyedül a producer, *Andrew Vajna* apellál magyar öntudatunkra, hogy rajtunk a világ szeme, elvégre itt fotózzák *Madonnát* a legszebb köztéri szobraink társaságában, s Budapest a világ közepe. Legalábbis a londoni folytatásos forgatás kezdetéig. Ezért aztán *Madonna* megint készülhet pár kiművelt kérdéssel Londont illetően, ahogy azt nálunk is tette. Mert Madonna készült ránk, elmés és komoly műveltséget feltételező kérdéseket tett fel Demszky főpolgármesternek a stáb részére rendezett fogadáson, majd még *Banderas* érkezte előtt elvonult.

Legyünk egy kicsit őszinték és empatikusak: mit kérdeznénk például Manhattanről, ha igazán szimpatikusnak és intelligensnek szeretnénk mutatkozni az ottani elöljárók előtt? Nekem speciel csak az a néhány láda gyöngyfélеség jutna eszembe, amiért az ott lakók elkótyavetyélték a szigetet, meg *Woody Allen*, de ezt mindenki unná, úgyhogy szerintem a Ciccione lány (alias Madonna) fülest kapott, valaki súgott neki, merthogy mi magyarok igen hálásak vagyunk, ha érdeklődnek irántunk.

Amúgy nemzetközileg profi a buli, már ami a körítést illeti. Hirdess ki sajtózárlatot, titkolózz, máris rád kíváncsi a fél világ! A másik fele el van foglalva Libanonnal, Boszniával és egyéb piszlicsáré csetepatékkal és az újságírók akkor sem halnak éhen, ha Banderas éppen nő nélkül időzik a térségben és nem esik teherbe arrafelé Madonna. Vannak még megbízható helyek, ahol ez-az naponta felrobban csak úgy magától, stáb sem kell hozzá és az emberek sűrűn emlegetik Madonnát, még fohászkodnak is hozzá – micsoda tudathasadás lenne, ha Ciccione-Madonna ott babázna le.

Azért valljuk be, ez a nő nagyon tud valamit. Lenni. Jelen lenni. Véres verejtékkel, tizenöt, kőkemény munkával kidolgozott imázzsal elérte, hogy már az is érdekes, ha nem szólal meg. „Ki van találva."

Épp Alan Parker mondta róla: ha az ember egyszer megcsinálja magát és sikere van – jó, ügyes. Ha másodszor is, akkor még mindig a szerencsére foghatjuk. De harmadszor és sokadszor? Ehhez más kell, valami. Például tehetség: Luisa Ciccione kicsi, alacsony, nem szép és a hangja vájtfülűek számára nem jelent meghatározó zenei élményt. Viszont Madonna okos, ügyes, épp ezért, ha akar szép, ha akar, romlott és még sok minden tud lenni, ha akar. Ha kell, profi leszbi-show-t produkál a színpadon, és hogy az igazán profi legyen, naponta több kilométert fut, mint a magyar fociválogatott összesen. (Jobban is bírja.) Ha akarja, ő Evita. Egy tollvonással új fejezetet kezd. Színésznőnek rossz – mondják róla. Csinált pár feledhető filmet, mindegyiket nagy felhajtás övezte. Eladták, megnézték, feledték. Kibírta. Ez a cirkusz Argentínában, Budapesten róla szól. Akkor is, ha nem engedték be a Bazilikába. Sőt!

Ha egyszer egy üzlet beindul...

ESTEN

Az első fotók a készülő filmből (Fotó: Cinergi)

Őszintén szólva nem tudom, hogy milyen színész *Antonio Banderas*. *Almodóvar* filmjei jók. Antonio szépen simult a vásznon. Amúgy Amerika tele van latinokkal. Miért pont ő kellett? Ráadásul szegényre azonnal rásütötték az idétlen billogot, hogy „latin szerető" ettől pedig értelmesebb európai nő már nem jön tűzbe, olyan elcsépelt „félcédula". Ilyen fazon a Malaga környéki kikötőkben tucatszám akad. De... Érdekes, miután ezt a pasast (is) felfedezte, megcsinálta, kitalálta Amerika és felruházta az élet egy menő sztárszínésznővel (*Melanie Griffith*ről van szó, akiről rögtön el szokták mondani, hogy *Don Johnson* neje volt) és romantikus szerelmi történettel, megtanult angolul egy sor sztereotip szöveget, nos, ez a Banderas eljut a magyar show-királyhoz, *Friderikusz Sándor*hoz, ahol nem túl eredeti (pedig még szivarozik is, meg rövid szavakat formál magyarul), de spanyolul beszél, oldottan, szinte hálásan. És egyszerre elkezd *József Attilát* szavalni (amúgy spontánul, ugye...), szép spanyol dikcióval, az ember pedig arra gondol, hogy tudna ez *Lorcát* is szavalni...

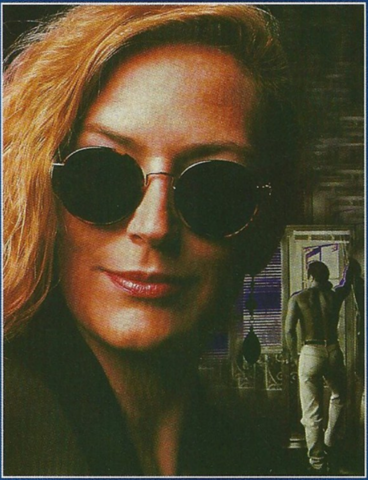
Mert itt most attól érdekes, hogy Evitázik Pesten. Hogy ő Che, aki – nem győzik hangsúlyozni – nem azonos Che Guevarával, hogy ő Madonna partnere, ő a jó fiú, aki nyilatkozik a Híradóban és ide-oda. az, akit még futtatni kell. Hova? Lehet, hogy hazájában nagy torreádor lett volna belőle. Ámbár az is lehet, hogy meghonosítja Hollywoodban a bikaviadalt.

Alan Parker valószínűleg nem véletlenül választotta ki főszereplőit. Csinált már egy rakás jó filmet. (Lásd Video Magazin 1995/11. sz.) Jó játékos, akinek stílusa van, egyben profi, aki ismeri a szabályokat. Olyan kultuszfilmek fűződnek a nevéhez, mint *A Fal, Madárka,* remek színészeket irányított, otthon van a muzsikában, mint zeneszerző is jeleskedett. Tulajdonképpen bármihez nyúlt, színvonalas alkotás került ki a keze alól. A készülő Evitáról elég szűkszavúan nyilatkozott. *„Eva Peron életének lehető leghívebb feldolgozására törekedtem, de vezérfonalnak végig Webber eredeti rockoperáját tekintettem. Igyekszünk elfogulatlanul, de a lehető leghitelesebben rekonstruálni az eseményeket."*

A film nem foglal állást politikai kérdésekben, hangsúlyozottan művészi vállalkozás. Musical egy rendkívül ellentmondásos asszony életéről, kevés dialógussal és sok zenével. A szerzők, *Lloyd Webber* és *Tim Rice* a filmhez alkalmazkodva kisebb módosításokat hajtottak végre a zenében és a szövegben is. A film költségei körülbelül 60 millió dollárt tesznek ki, a bemutatót karácsonyra tervezik. (A hazai húsvét táján várható, a videópremier 1997 végére.)

Mire e sorok megjelennek, már elvonulóban vannak Budapestről a hollywoodi filmesek. A Buenos Airesnek berendezett városrészekről eltűnnek a pálmák, kivonulnak a katonák, az éljenző és gyászoló tömegek, Budapest elnyugodva várhatja, hogy a világméretűnek mondott Evita-hisztéria nyomán mások is felfedezzék.

Garamvölgyi Katalin

A MOKÉP Videókiadó címe: 1054 Bp., Báthory u. 8.,
Telefon: 111-6650/169 m.

A filmek megvásárolhatók:

ALPINE PITON GMK.
1146 Budapest, Dózsa György út 19. Telefon: 344-0007
VIDEO NÍVÓ BT.
1133 Budapest, Vág u. 9. Telefon: 149-1335
INTERFILM Kft.
1124 Budapest, Németvölgyi út 66. Telefon: 155-9094
S.I. COOP Kft.
1145 Budapest, Bácskai u. 52. Telefon: 252-8212
MOTOPHON BT.
3500 Miskolc, Hunyadi u. 5. Telefon: (46) 346-847
MULTI HOME VIDEÓHÁZ
1114 Bp., Bocskai út 23. Telefon: 371-0866

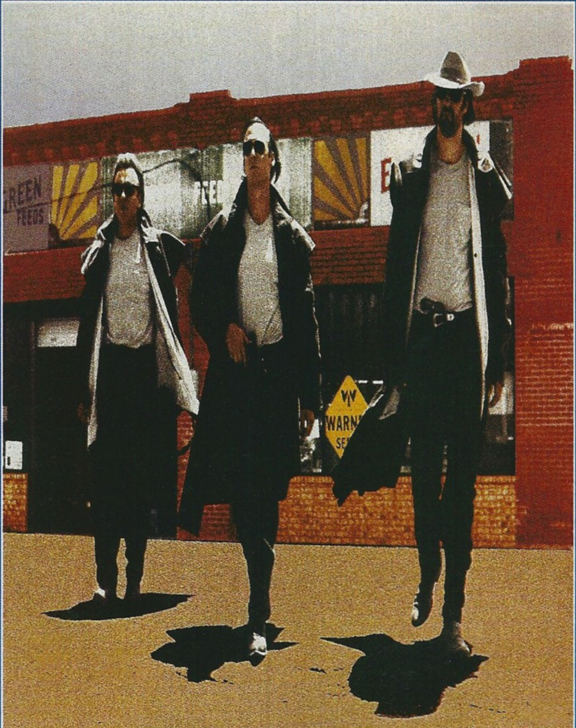
GYILKOS SZERVEZET

Jason Wallace, a befolyásos újságíró eltűnik. Testvére, Ben Los Angelesbe érkezik, hogy megkeresse. Kiderül, hogy Jason rejtélyes autóbaleset áldozata lett. Ben nyomozni kezd az ügyben és rábukkan egy szélsőjobb-oldali neonáci szervezetre. Vezetője egy kongresszusi képviselő, aki a szervezett terrorizmus és gyilkosságok révén próbálja megszerezni a hatalmat.
Színes, szinkronizált amerikai thriller, 92 perc
Főszereplők: Robert Carradine, John Saxon, Meg Foster
Rendezte: Paul Lender

TÜZELJ VISSZA!

New York vécéiben tűzesetek történnek és Marc Marshall tűzoltóparancsnok, valamint a női tűzoltóbrigád valamilyen piszkos trükkre gyanakszik. Mivel a város kemény nőuralom alatt sínylődik, a polgármester egy „férfi felszabadítási csoport" kérésére csak vonakodva egyezik bele, hogy egy-egy férfi is tűzoltó lehessen...
Színes, szinkronizált amerikai vígjáték, 90 perc
Főszereplők: Telly Savalas, Robert Mitchum
Rendezte: Dean Bell

AZ UTOLSÓ TISZTESSÉGES ÜZLET

A Tyler-családot tönkreteszi egy bank,
ezért Jesse Tyler elhatározza,
hogy fivéreivel kirabolják a bankot.
A rendőrség elkapja őket és bár Jesse két öccse megússza,
őt fegyveres rablásért elítélik.
Amikor Jesse kiszabadul a börtönből, csak egy dolog jár a fejében:
elfelejteni a múltat és új életet kezdeni.
Ám otthon újabb nehézségekkel kell szembesülnie...
Színes, szinkronizált amerikai krimi, 93 perc
Főszereplők:
John Bennett, Tod Terry
Rendezte:
Charles Solomon

Megjelenés: május 15.

MOKÉP VIDEO

New Yorkban a Broadway virágkorát éli a húszas években,
a szesztilalom korában.
David Shayne, a fiatal manhattani drámaíró
élete legnagyobb lehetősége előtt áll:
megrendezheti legújabb darabját.
A színház producerének csak egy kikötése van:
a darab egyik szerepét a rettegett gengszter,
Nick Valenti tehetségtelen barátnőjének kell megkapnia...
És ezzel még nincs vége megpróbáltatásainak...
Színes, szinkronizált amerikai vígjáték, 100 perc
Főszereplők:
Dianne Wiest (alakítása Oscart ért!), John Cusack, Chazz Palminteri

Rendezte:
WOODY ALLEN

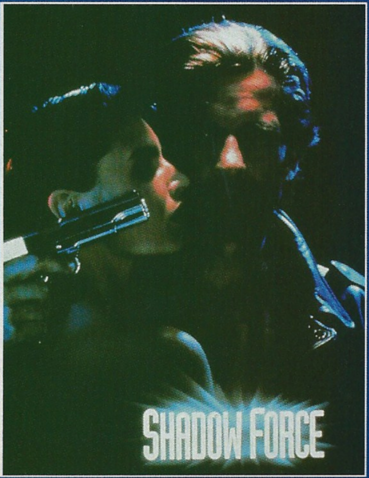

BIZALMASAN EGY IDEGENNEL

Jack, egykori filozófiatanár, jól menő dzsigoló üzleti vállalkozásba kezd: gazdag hölgyek számára nyújt szexuális szolgáltatásokat, pénzért. A nőkkel való kapcsolata szigorúan üzleti jellegű. Amikor azonban újra feltűnik Jack egykori barátnője, Michelle, a férfi elbizonytalanodik...
Színes, szinkronizált amerikai játékfilm, 90 perc
Főszereplők: Roderick Mangin Turner, Daphne Nayar
Rendezte: Mel Woods

AZ ERŐSZAK ÁRNYÉKÁBAN

Rick Kelly detektív két gyilkosság ügyében nyomozva rábukkan egy összeesküvésre, melynek célja, hogy az Egyesült Államok egész területén gyilkosságokat kövessenek el az igazságszolgáltatásban dolgozó hivatalnokok ellen. Ráadásul a gyilkosságok mindig éppen abban a városban történnek, ahol a rendőrség valamelyik tagja tölti szabadságát...
Színes, szinkronizált amerikai thriller, 77 perc
Főszereplők: Dirk Benedict, Lise Cutter
Rendezte: Darral Davenport

Megjelenés: május 29.

OSCAR-SZILÁNKOK

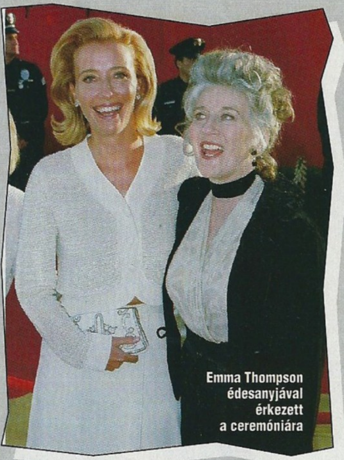
Az Oscar-díjat és -ceremóniát lehet dicsérni, szidni és átkozni, mégis el kell ismerni, hogy máig megőrizte rangját, hatását, hatalmát. A filmvilágot uraló Hollywood nagy ünnepére odafigyelnek a filmbarátok, a díj rangja ma talán nagyobb, mint valaha, s hatással van a jelöltek és nyertesek jövőjére is. **Elizabeth Shue** Oscar-jelölt még a díszes bevonuláskor adott mini-interjújában mondta: úgy érzi, nemcsak a családja, hanem még a kutyája is más szemmel néz rá, mióta kiderült jelölése... A legfontosabbakról, a producerekről nem tett említést.

❖

Az idei Los Angeles-i gála egyik legmegrendítőbb pillanata volt, amikor az est derekán felgördült a függöny, s a színpad közepén ott ült tolókocsiban a tragikus sorsú **Christopher Reeve**, az egykori *Superman*, aki emlékünkben örökké ott röpköd fölöttünk, hogy jót tegyen értünk. Ő figyelmeztette az alkotókat arra, hogy ne feledkezzenek el: a filmnek mágikus ereje van, s e művészeti ág igenis társadalmi kérdésekkel is foglalkozhat. *„Láttam A szakasz és a Philadelphia című filmeket, s kezdtem megérezni a film hatalmát, hogy fájdalmas, de igaz dolgokat tud elmondani a közönségnek”* – fogalmazott. Majd sorra peregtek az elmúlt évtizedek színvonalas, fontos mondanivalót hordozó alkotásai: a *Hidegvérrel*, a *Forró éjszakában*, az említett *A szakasz* s már a kilencvenes évekből a *Fekete vidék*, a *Thelma és Louise*, a *Philadelphia* és végül a *Schindler listája*. Hollywoodnak a jövőben többet kell tennie, vállalnia kell a társadalmi ütközéseket bemutató témákat, mert a filmművészetben rejlik az a hatalmas erő, mely azt a legkönnyebben, leghatásosabban tudja megtenni, s amelyre az emberek a legjobban odafigyelnek – hangsúlyozta tolószékéből Christopher.

❖

Minden évben akad egy olyan produkció, amely megkülönböztetett figyelmet kap az Amerikai Filmakadémia tagjaitól, s valóságos szoboreső fogadja. Ha csak az elmúlt bő évtizedre emlékezünk, ilyen volt az 1985-ös ünnepségen az *Amadeus* a maga nyolc Oscarjával, 1986-ban a *Távol Afrikától*, mely ugyancsak diadalmaskodott a legjobb film és a legjobb rendező két fő kategóriájában. 1987-ben *A szakasz*, 1988-ban *Az utolsó császár* aratott, 1989-ben a *Rain Man*, 1991-ben a *Farkasokkal táncoló* volt a kiemelt film és *Kevin Costner* a kitüntetett sztár, 1992-ben *A bárányok hallgatnak*, egy évvel később *Clint Eastwood* a *Nincs bocsánat*tal, majd jött a *Schindler listája* 1994-ben és a *Forrest Gump* tavaly. Idén már az is meglepetést keltett, hogy *A rettenthetetlen*, *Mel Gibson* második rendezése tíz jelölést kapott, s némiképp váratlan volt, hogy a legjobb film és a legjobb rendezés díját is ez az alkotás érdemelte ki.

Emma Thompson édesanyjával érkezett a ceremóniára

❖

Christopher Reeve arról beszélt, milyen fontos, hogy egy film élő társadalmi gondokról is szóljon. Az elmúlt években a hollywoodi filmes szakma nagyra értékelte az amerikai történelmen végigvonuló *Forrest Gump* különleges történetét, **Spielberg** művét, mely a holocaustot elevenítette fel megrázó erővel vagy az AIDS-beteg emberek számkivetettségét a *Philadelphiá*ban, a *Farkasokkal táncoló* pedig Amerika lelkiismeretfurdalása volt az indiánokkal elkövetett bűnök miatt. Akadtak azonban olyan évek, amikor az Oscar elfordult a valóságtól, hogy Hollywood megjutalmazza saját álomvilágát, mellyel inkább borzongatni, meghökkenteni, elandalítani, feledtetni kívánja nézőjét. Így kapott talán túlzott dicsfényt 1993-ban a western *(Nincs bocsánat)*, s egy évvel korábban a thriller *(A bárányok hallgatnak)*. S bár tavaly is születtek produkciók, melyek Amerika egy-egy fontos történelmi pillanatáról vagy személyiségéről szóltak – *Apolló 13*, *Nixon* –, s e filmek el is jutottak a jelölésig, ám ezúttal az aranyszobor nem nekik jutott. A legjobb film és a legjobb rendező díját egy történelmi film és alkotója nyerte. Nem Amerika, hanem Skócia, s nem a huszadik, hanem a tizenharmadik század lett befutó. **Mel Gibson** filmje látványosan (operatőri Oscarral jutalmazott módon) szól jóról és rosszról, szolgaságól és szabadságvágyról. *A rettenthetetlen*nel (Braveheart) ismét a hagyomány diadalmaskodott.

❖

Aki ott áll a színpadon, könnyektől küszködve, életében talán először és utoljára, szakmai pályájának egyik legkiemelkedőbb állomásán, a legnagyobb nyilvánosság előtt igyekszik megköszönni a díjat családjának, tanárainak, munkatársainak. A győztesnek ez szinte kötelesség, a publikum pedig soha meg nem unva hallgatja évről évre a köszönetáradatot. Így volt ez idén márciusban is. **Mel Gibson** is hosszasan sorolta a kollégákat, megemlítve azokat a rendezőket is, akiknek keze alatt megannyi szerepet játszott el, s akiktől elleste a rendezői fortélyokat. Őszintén vallotta be, csodálkozott azokon, akik annyi pénzt áldoztak rá és a filmre, s akik annyira bíztak benne, hogy szinte szabad kezett kaphatott. **Emma Thompson**, aki férj híján édesanyja karján érkezett a ceremónia színhelyére, Jane Austen írónőnek mondott hálát, akinek regényéből írta meg Oscarrá érett forgatókönyvét. Mint elérzékenyülten mesélte, meglátogatta a Winchester katedrálisban az írónő sírját, hogy lerója kegyeletét a film és forgatókönyve sikere miatt. (Az egyébként mindig humoros Emma komoly szavait félreértett nevetés kísérte a teremben.)

Mira Sorvino, a legjobb női mellékszereplő Oscar-díjasa, aki a Harvardon kínai szakon végzett, s csak ezt követően választotta családi hagyományoknak megfelelően a színészi pályát, elsősorban apjának, Sorvinónak mondott köszönetet, akitől sokat tanult. A papa, **Paul Sorvino** *(A nagymenők, A cég)* ugyan nem volt jelölt, de szerepelt **Oliver Stone** *Nixon* című Oscar-jelölt filmjében, mint Henry Kissinger megtestesítője.

Kevin Spacey, a legjobb férfi epizódszereplő anyja keménységét köszönte meg, aki ifjúkorában ráparancsolt, amikor nem akart eljárni a színészórákra. **Susan Sarandon** a férj-rendezőnek, **Tim Robbins**nak, mondott hálát s neki ajánlotta fel Oscar-szobrát. **Nicolas Cage** nem Hollywoodnak mondott köszönetet,

Nicolas Cage és felesége ünnepi csókja

Az Oscar-díjas Susan Sarandon Christopher Reeve társaságában

Mel Gibson társproducere, Bruce Davey társaságában csókolja meg az Oscar-szobrot

hanem a független filmeseknek, a művészfilmek alkotóinak, akik kis költségvetésből készítik alkotásaikat. A *Leaving Las Vegas* is egy ilyen produkció, melyet 16 milliméteres filmre rögzítettek, három és félmillió dolláros költségvetéssel. Az egész produkció költsége feleannyiba sem került mint egyes hollywoodi sztárok egyetlen főszerepért kapott gázsija... Cage további köszönet helyett a kísérleti filmek jelentőségére hívta fel a figyelmet.

❖

Az Oscar velejárója a csók. Örömében szinte minden nyertes mindenkit csókol, s őket is csókolják. Az első puszi általában a papától, mamától, férjtől, feleségtől, baráttól, barátnőtől érkezik. **Quentin Tarantino** csókkal látta el barátnőjét **Mira Sorvinót**, mielőtt a színpadra tipegett volna, **Nicolas Cage**-nek felesége gratulált csókkal. **Mel Gibson** pedig sajátos csókot mutatott be a fotósoknak. Ő – túl a családtagokon, alkotótársakon és barátokon – bizonyára sok nő irigysége közepette az aranyozott szobrot, Oscart csókolta meg...

Mel Gibson, a rettenthetetlen

Mel Gibson csatát nyert. Nemcsak *A rettenthetetlen* (Braveheart) című film főhőseként a skót tájakon, mint William Wallace, hanem rendezőként és társproducerként is, hiszen ezért a művéért az idei Oscar-gálán két aranyszobrot is a kezében szoríthatott.

Magyarországon Jókai Mór vállalta magára a feladatot, hogy ébren tartsa az 1848–1849-es függetlenségi küzdelmek emlékét – például *A kőszívű ember fiai*ban. Romantikus túlzásoktól sem mentes regényei kiválóan alkalmasak voltak arra, hogy egész olvasógenerációk tudatát formálják. Skóciában *Walter Scott* szerepe hasonló. Scott, Anglia és Skócia történetének kiváló ismerője olyan regényekben örökítette meg a dicső múltat, mint az *Ivanhoe*, a *Waverley*, a *Quentin Durward* vagy éppen a nemrég megfilmesített *Rob Roy*. Ahogy az egyetemes angol költészetben *Robert Burns*, úgy a prózában ő volt az, aki magas művészi szinten, amellett politikai értelemben is hatásosan tudta fenntartani a skót emberekben nemzeti öntudatukat.
Scott példája azóta is termékenyítően hat azokra, akik irodalmi vagy filmes emléket akarnak állítani Skócia nemzeti hőseinek. Legutóbb *Randall Wallace* írt forgatókönyvet *Mel Gibson* számára a nagy *William Wallace* történetéről, aki a skót történelemnek valóban egyik hősi alakja. A film rendezése és a főszerep eljátszása a továbbra is megnyerő külsejű, de kellően marcona Gibsonnak való feladat volt. A Sydneyben színésszé ért, majd a *Mad Max*ben, a *Halálos fegyver*ben, a *Galipoli*ban és a Zeffirelli-féle *Hamlet*ben bizonyító sztár régi álma volt a rendezés/főszereplés egy efféle kosztümös-romantikus történetben. S hogy a film készítése – az időnkénti nehéz körülmények ellenére is – nagy energiával és lelkesedéssel folyt, azt a váratlan Oscar-esőnél semmi sem bizonyítja jobban. Gibson csapata begyűjtötte a legjobb filmért, rendezésért, operatőri munkáért (John Toll), hangvágásért és sminkért járó díjat.

Nyolc liter művér

Wallace remek érzékkel választotta ki a film számára a skót történelem egyik legérdekesebb fejezetét és jellemét. A XIII. század brit történelmében igen jelentős szerepet játszik az angol–skót ellentét. A skót függetlenedési

törekvéseket az angol király, I. Edward elfojtja. A megüresedett skót trónt magának követeli, minthogy az elhalálozott skót uralkodó örökös nélkül hagyta országát. Ebben a helyzetben lép fel William Wallace, aki a függetlenségi harc élére áll, és véres csatában legyőzi az angolokat. Később árulás áldozata lesz, és kivégzik. Halála után egy másik skót hadvezér, Robert Bruce teljesíti be Wallace történelmi küldetését. Ennyi a történet röviden. Amikor pedig a vérbeli kalandfilm csatajeleneteit figyeljük, nem is gondoljuk, mennyi érdekes technikai eljárással készül egy-egy rövid, ám sok gonddal megkomponált jelenet, hány ember tökéletesen összehangolt munkája szükséges a történelmi hitelesség megteremtéséhez.
Ismerkedjünk meg a műhelytitkok közül néhánnyal, s kövessük az eseményeket időrendben.
Mel Gibsonnak *Az arcnélküli ember* után *A rettenthetetlen* volt élete második rendezése. Nemcsak lelkiekben készült tudatosan a kemény feladatra, hanem testét is módszeresen készítette fel. Vitaminokon élt, és rendszeresen értekezett a hátgerincét kezelő orvossal, aki minden lehetséges módon igyekezett növelni a sztár koncentrálóképességét. Annál is inkább, mivel a forgatás előtt csak néhány hétnyi felkészülési és előkészítési idő állt a stáb rendelkezésére. A terepfelmérés természetesen Skóciában kezdődött, ahol napi huszonnégy órát dolgoztak, hogy előkészítsék a talajt a felvételekhez. Munkaszüneti napot nem ismertek. Gibson számára a szereplők kiválasztása is alapvető feladatnak tűnt. Maga beszélgetett el több száz jelentkezővel, mielőtt a végleges döntéseket meghozta. Érdekes módon leginkább ír mellékszereplőket keresett, akikben megérezte a szerepekhez szükséges emberi melegséget. Gibson a maga maszkírozására is nagy gondot fordított. A forgatás napjain legkevesebb egy órát kellett töltenie a smink felrakásával és a Wallace-frizura megalkotásával. A középkori hős, mint tudjuk, igen hosszú hajat viselt, ezt mindennap hozzá kellett ragasztani a színész eredeti hajához. A véres jelenetekhez is tökéletesen kellett alkalmazkodnia egy valószerű Gibson-Wallace-nek. A kisegítő személyzet csak az ő személyére nyolc liter(!) művért használt el a felvételek idején.
Látványosan oldották meg a skót katonák maszkírozását is (nem véletlen a smink-Oscar). A harci színekben pompázó statisztákat kék színű, természetes növényi anyagból készült festékkel dekorálták hiteles középkori katonákká.

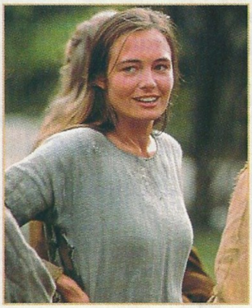
Csata szúnyogokkal, játékkatonákkal

A rendező munkáját a vágyott hitelesség megteremtésében végig segítették a Wallace-

család egyes élő tagjai, akik sok történelmi esemény pontosításával járultak hozzá a munkához. Gibson egyébként a forgatás befejeztével igen elégedett volt a film realizmusával. A színekre is nagy gondja volt: a véres harcokban bővelkedő kegyetlen század a föld barna színét viseli – a filmen is a barna, vagy legalábbis a sötét színek az uralkodók. A színész-rendező büszkesége őszintének hat: állítása szerint minden épp úgy sikerült, ahogy képzelte. Sőt, a film egyik-másik jelenete tökéletességében meghaladta a rendező minden előzetes elképzelését.
A forgatás 1994. június 6-án kezdődött a Ben Nevis, Anglia legmagasabb hegysége lábánál.
A területkiválasztás idején a producerekben nem volt

sok bizalom a táj iránt, mert hóviharokban kellett terepet szemlélniük. De a helyi idegenvezetők azután mégiscsak rábeszélték őket, hogy döntsenek a Ben Nevis környéke mellett. Itt építették fel példás gyorsasággal a Lanark nevű középkori skót falut, amelynek házaihoz ősi skót házikók szolgáltak mintául. A kerek építményeket helikopterről vették észre St. Kilda szigetén, nem messze a skót partoktól.
A ma turistaparadicsomként ismert sziget ősi építményeit látva Tom Sanders díszlettervező azonnal tudta, ez az, amit keres. A Ben Nevis mellett talált gyönyörű táj pedig Mel Gibson igényeit elégítette ki tökéletesen. Ezt kereste: égnek törő hegycsúcsokat, köztük egy kis völgyel, amelyben egy festői kis falu rejtőzik. A közepén pedig ott a „kötelező” patak, akárcsak valamelyik szebb székely településen. A romantikus táj báját azonban némileg ellensúlyozta a rengeteg csapadék. Ez a térség ugyanis Európa legesősebb vidéke. A forgatás alatt is szinte végig esett, a vihar elmosta a stáb által épített hidat is, s amikor végre egy kicsit elállt az eső, szúnyograjok támadták meg a színészeket és a személyzetet.
John Toll azonban így is nagyon örvendett a szép felvételekhez szükséges, gyakorta változó fényviszonyoknak.
A három napig tartó napsütést használták fel a házasságkötés-jelenet forgatásához, majd a stáb átköltözött Dublinba, hogy ott újabb tizenöt hetes munkába kezdjenek. S hogy miért éppen Dublinra esett a választás? Mert harminc kilométeres körzeten belül minden szükséges tájegységet megtaláltak. Például a dublini repülőtér környékén leltek elég tágas és lapos füves területet a harci jelenetekhez.
Az is szempont volt, hogy se házak, se telefonpóznák ne zavarják az operatőri munkát. Aztán ott voltak a szükséges középkori várak is (Trim és Dunsoghly), valamint az ír hadsereg 1700 tartalékosát is errefelé lehetett leszerződtetni a tömegjelenetekhez.
A stirlingi csata jeleneteit például az ír hadsereg tulajdonát képező egyik hatalmas területen vették fel 1994. július 18-án.
Két hétbe telt a jelenet elkészítése, melyet egyébként maga Gibson koreografált.
Előzőleg játékkatonákkal játszotta el az eseményeket... Tom Sanders mesterien alakította át a film következő helyszínét, a tizenötödik században épült Dunsoghly Castle-t is, s csinált belőle mű-Edinburgh Castle-t.
Majd augusztus 9-re a stáb áthurcolkodott egy még újabb helyszínre, egy magánbirtokra, ahol a falkirki csata jeleneteit filmezték.
York városát Trim várából alakították ki a díszlettervezők, sőt egy londoni teret is felépítettek a vár területén. Most először vált hollywoodi díszletté az 1220-as években épült vár.
I. Edward király székhelyét és Wallace börtönét az 1147-ben alapított Bective Abbey épületében alakították ki. A film interieur-jeleneteinek nagy részét az Ardmore Stúdió falai között forgatták. A megfeszített munka október végére fejeződött be.

Műlovak, műhajak, műkardok

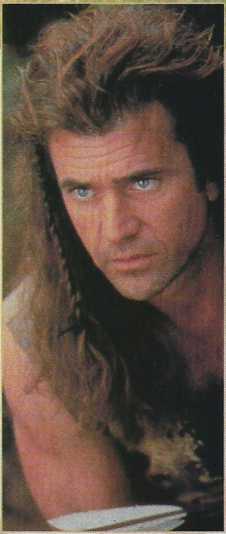
Gibsont talán a csatajelenetek vonzották a legjobban Wallace forgatókönyvében. Úgy vélte, a harci epizódok megújításával egyedi

filmalkotást képes létrehozni. Célja az volt, hogy a harcokat belülről láttassa a nézővel. A „katonákat" hajnali négykor ébresztették, hogy a pontban nyolc órakor kezdődő felvételek idejére készen állhassanak. Mind a stirlingi, mind a falkirki csatát szinte mozdulatról mozdulatra megkoreografálták, s sok elővigyázatossági intézkedést foganatosítottak, hogy senki se sérüljön meg. Pedig a dublőrök munkáját felügyelő és összehangoló Simon Crane véres és kegyetlen jelenetekben gondolkodott. A statisztákat és a dublőröket úgy kellett irányítani, hogy a fejek lehullása, a lábak elvesztése vagy a karok-kezek levágása se okozzon valós sérüléseket senkinek. Végül „A" jelzéssel látták el azt a mintegy kétszáz legtehetségesebb mellékszereplőt, akik olyan valósághűen tudták elvégezni a rájuk bízott veszélyes feladatokat, hogy egészen közelről lehetett őket felvenni. Harminc liter hajspray, több ezer parókát és álszakállat használt el Peter Frampton maszkmester. Ugyancsak ő „szerkesztett meg" két felvágott hasat és belőle kiömlő beleket, míg a speciális effektusokat felügyelő Nick Allder elkészítette a filmtörténet első

két műlovát! Emellett természetesen több valódi lovat is kellett betanítva alkalmazni. Ezeket az állatokat többek között arra tanították meg, hogyan kell a földön fekve maradni, miközben körülöttük fegyveres lovasok vágtatnak el, mint a szélvész. De arra is bőven akad példa a filmben, hogy lovak halott testeken gázolnak át, tűzön mennek keresztül, illetve nekirontanak a feltartott dárdáknak. A lovak trenírozása e látványos akciókra mintegy négy hónapot vett igénybe. Történelmi filmeket nézve az is gyakran felmerül bennünk, miként képesek a szereplők páncélzatban mozogni, miközben még a pajzsukat és a kardjukat is cipelniük kell – gyakran futás közben. Ezzel a valóban létező gonddal is ügyesen megbirkózott az

alkotóstáb. Simon Atherton „páncélzatfelelős" a fa helyett műanyagot alkalmazott, így a katonák könnyedén tudták forgatni fegyvereiket, akár gyors mozgás közben is. Gibson kardja hű másolata volt a Wallace által használtnak. Futáshoz könnyű alumínium fegyvert használt, egyszerűbb esetekben acélkardot fogott a kezébe. A fegyverekkel kapcsolatos másik filmlelemény a sűrített levegővel működő nyílkilövő szerkezet, mely egyszerre 360 nyilat volt képes kilőni a levegőbe. A sérülések elkerülésére a jelenetekhez szükséges tízezer nyílvesszőt gumiheggyel látták el. Ahhoz a jelenethez pedig, melyben a lángoló nyílvesszők felgyújtják a skótok által szétlocsolt olajat, föld alatt elhelyezett, benzinnel feltöltött csöveket alkalmaztak. Veszély esetén a benzinadagolást egy mozdulattal meg lehetett szüntetni...

A legtöbb gondot mégis a kézitusák fényképezése jelentette. Ezek voltak a legveszélyesebb jelenetek, miközben a próbák számát is korlátozni kellett. A figyelem lankadása súlyos baleseteket is okozhatott volna, s a közelről fotózott snitteket csak egyszer lehetett felhasználni.

❖

De Gibsonnak, úgy látszik, most minden sikerült. Nemcsak balesetmentesen forgathatta le álmai kosztümös kalandfilmjét, hanem mindezért cserébe megkapta a közönség szeretetét és a szakma legnagyobb elismerését is!

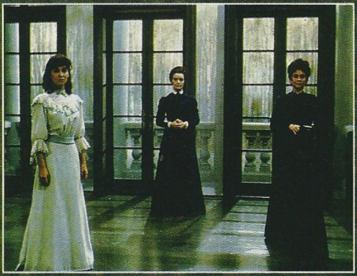
M. J. Gy.

MÁR MEGJELENT

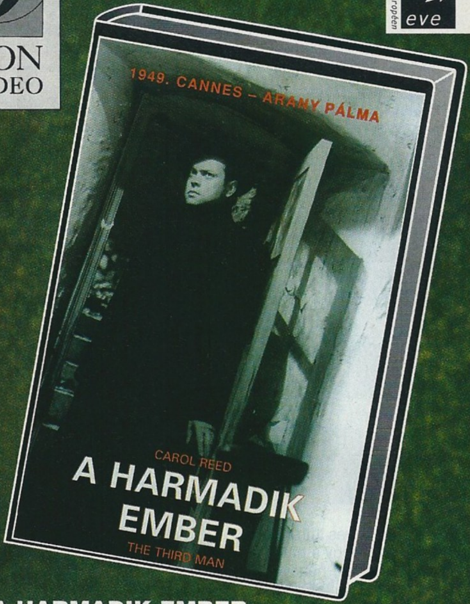
ODEON ART-VIDEO

A HÁROM NŐVÉR
(The Three Sisters)

A többszörös Oscar-díjas színész, rendező és producer, Laurence Olivier több mint tízévnyi szünet után rendezett újból filmet.
1970-ben Anton Pavlovics Csehov A HÁROM NŐVÉR című drámáját vitte vászonra, amelyben Csebutikin szerepét önmagára osztotta a rendező.
Színes, feliratos angol film, 1970

Főszereplők: Laurence Olivier, Joan Plowright, Jeanne Watts, Louise Purnell, Derek Jacobi, Alan Bates, Ronald Pickup
Rendezte: Laurence Olivier
165 perc

KISVÁROSI ÜNNEP
(Jour de fete)

Az egyhangú mindennapjait élő kisvárosba vándorcirkusz érkezik a vasárnapi búcsúra. A mutatványosok jelentősen fölbolygatják a település lakóit, miközben a gyermeki lelkületű postás oly serényen végzi munkáját egy amerikai postás-szakfilm hatására, hogy végül zűrzavart zűrzavarra halmoz. Jacques Tati első filmje újból föltámasztja Chaplin és Keaton burleszkjeinek katartikus élményt kiváltó humorát.

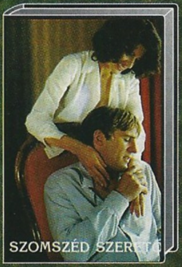

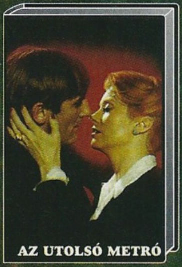
Színes, szinkronizált francia film, 1949
Főszereplők: Jacques Tati, Guy Decomble, Paul Frankeur, Sante Relli, Maine Vallée
Rendezte: Jacques Tati

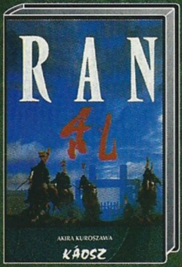
A HARMADIK EMBER
(The Third Man)

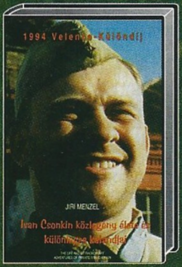
1947, Bécs. A megszállt, négy politikai zónára osztott városba érkezik az Európában is híres amerikai bűnügyi regényíró, C. Martins. Régi barátját, Harry Lime őrnagyot kell fölkeresnie katonai parancsra, hogy munkáját átvegye. Barátját azonban néhány napja halálos baleset érte. A baleset körülményeiről a tanúk ellentmondásosan nyilatkoznak. Az íróban gyanú ébred, nyomozni kezd. Egyre rejtélyesebb dolgokra derül fény, miközben ő maga is veszélybe kerül.
Fekete-fehér, feliratos angol film, 1949
Főszereplők: Joseph Cotten, Alida Valli, Orson Welles, Trevor Howard, Paul Hörbiger
Rendezte: Carol Reed
100 perc

TOVÁBBI AJÁNLATAINKBÓL:

Ügynökeink:
Interfilm 1126 Bp., Németvölgyi út 66. Tel.: 155-9094 • **Video Nívó** Bp. XIII., Vág u. 9. Tel.: 149-1335
Multi Home Video 1114 Bp., Bocskai út 23. Tel.: 371-0867

1136 BUDAPEST XIII., HOLLÁN ERNŐ U. 7. TELEFON ÉS FAX: 131-6776

Rendezte:

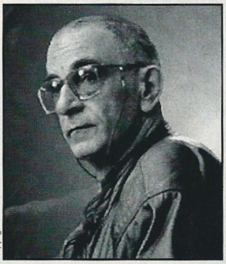
KRZYSTOF KIESLOWSKI
(1941–1996)

A legnagyobb és legismertebb lengyel rendezők – *Andrzej Wajda, Jerzy Skolimowski, Krzystof Zanussi* és *Jerzy Kawalerowicz* mellett emlegetik már jó ideje. Most, hogy alig ötvenöt évesen itthagyta sokmilliós nézőtáborát, művészetének értékei és életművének furcsa befejezetlensége még nyilvánvalóbbnak tűnik.

Kieslowski ugyan nem tartozott az említett nagyok generációjába (a hatvanas évek második felében indult pályája *A hivatal* című hatperces vizsgafilmmel), de tehetségében az elődökre és idősebb kollégákra-barátokra ütött. Róla és néhány lengyel kor- és pályatársáról nem a tipikus és kissé unalmas „lázadó fiatal" története mondható el. Nem akart forradalmat csinálni a filmművészetben. Inkább a korábbi évek hagyományait kívánta folytatni, vagyis olyan filmekkel igyekezett előállni, melyek a maguk különösségében (lengyel társadalmi és politikai problémák) általános mondandót hordoznak: hogy ne csak egy másik kelet-európai, hanem egy francia vagy angol néző is találjon bennük – az esztétikai élményen túl – továbbgondolásra méltó eszméket, megválaszolandó kérdéseket.

Kieslowski legérettebb alkotásai ugyanakkor csak részben viselik magukon a lengyel bélyeget. Mint azt művész honfitársai közül sokak esetében tapasztalhattuk (lásd Chopin), érdeklődésük homlokterében a francia kultúra áll. A történelmi magyarázat jól ismert. Kieslowski sem maradt meg mindenestül lengyel rendezőnek. Utolsó filmjeit nemzetközi, illetve francia műalkotásokként tartja számon a világ: a bennük látható helyszíneknek legalább a fele Franciaországban található; a színészek is többnyire franciák. Mintha a nyolcvanas évek végére elégtelennek bizonyultak volna a szigorúan lengyel témák. És a politika is közbeszólt, már a nyolcvanas évek fordulóján. A hetvenes évek végét megörökítő *Véletlen* (Przypadek, 1981) Párizsról még mint a reménytelenül külföldre vágyódó lengyel másképpgondolkodók paradicsomáról beszélt. Néhány évvel később Kieslowski már megvalósíthatta azt, ami a 81-es film ifjú főhősének, Witeknek nem sikerült: akárcsak jó néhány neves kollégája, Franciaországban próbált szerencsét, forgatókönyveit is francia–lengyel környezet figyelembevételével írta szerzőtársával, *Krzysztof Piesiewicz*csel. Ilyen értelemben nemcsak az immár „félfrancia" *Roman Polanski*, hanem például *Walerian Borowczyk* és *Andrzej Zulawski* életműve kínálkozik filmjeihez párhuzamként. Kieslowski azonban külföldön sem szeretett magáról beszélni, interjúkat adni. Mindig azt akarta, a művek szóljanak helyette. *Epigraph* címen megjelent vallomását például ezekkel a szavakkal kezdte: *„A filmcsinálás nem nézőket, fesztiválokat, kritikákat, interjúkat jelent. Azt jelenti, hogy mindennap hatkor kell kelni. A hideget, az esőt, a sarat jelenti, meg a nehéz lámpák cipelését. Idegölő foglalatosság, és bizonyos szempontból minden másodlagossá válik hozzá képest..."*

Krzystof Kieslowski 1941-ben született, s gyermekkorát legalább negyven lakásban volt kénytelen eltölteni. Édesapja mint építészmérnök, az ország legkülönbözőbb pontjain kellett hogy dolgozzon, a család mindenhová követte. Kieslowski gyerekként – apjához hasonlóan – tüdőbajjal küszködött, s a szülők mindegyik új lakóhelytől azt várták, hátha jobb lesz fiuknak. Kieslowski művészetszemléletét mindenekelőtt a már korán megismert irodalmi élmények (mint sok beteg gyerek, ő is imádott olvasni), valamint a politikai érdeklődés és a lelki problémák iránti fogékonyság alakította. Miután elvégezte a varsói színháztechnikai szakközépiskolát, majd a lódzi filmművészeti akadémiát (csak harmadszorra vették fel), ontani kezdte az érdekesebbnél érdekesebb dokumentumfilmeket. Szövőnők életét mutatta be a *Lódz városából* című-ben (1969), a párt belső szerkezetét ábrázolta meglepő merészséggel több ízben is (*Életrajz*, 1975; *A kőműves*, 1981), és kisfilmben örökítette meg a varsói pályaudvar mindennapjait (*Pályaudvar*, 1980), mely háromszor visszatérő helyszínként bukkan fel a *Véletlen* sztorijában egy évvel később. 1979-ben Moszkvában díjat nyert *Amatőr* című doku-

Copyright: Microsoft Cinemania '96

mentumfilmjével, mely egy vidéki gyár korrupciós ügyeit boncolgatta sok iróniával és gúnnyal. E film számunkra külön érdekessége, hogy Kieslowski *Kardos Ferenc* ötletéből merített. Fiatal rendezőként tehát a dokumentum-műfaj, a hol realisztikus, hol naturalizmusba hajló szemlélet vonzotta a leginkább, ugyanis azt vallotta: a dokumentumfilm a játékfilmeknél sokkal intimebb szférákat képes érinteni. A kamera soha nem látott rejtett helyszínekre furakszik be, s olyan érzelmeket, indulatokat, helyzeteket és emberi kapcsolatokat rögzít, amilyeneket úgy sehol máshol nem láthatna a néző. Valóságos voyeurként használta a felvevőt e korai alkotásokban. Itt-ott érezhető is rajtuk *Kazimierz Karabasz*, a nagy lengyel rövidfilmes mester keze nyoma. 1991-ben azonban, az *Elizabeth Ayre* és *Ruben Korenfeld* által készített riportfilmben azt nyilatkozta: noha máig szereti a dokumentumfilmeket, ő maga már mégsem foglalkozik velük, mert nem hisz többé a valódi intimitás elérhetőségében. Hiszen a szerelemről például (mely majdnem mindegyik játékfilmjének, sőt már az 1974-es *Első szerelem* című rövidfilmnek is fontos témája) nem lehetne dokumentarista művet forgatni. Mihelyt észrevennék a szeretők, hogy az intim kettes helyett hármasban vannak egy működő kamerával, természetellenesen kezdenének viselkedni, márpedig a dokumentarizmus lelke a természetesség. Egy másik kései nyilatkozata a dokumentarista törekvések etikájának kérdésességét veti fel: *„Mi dokumentaristák meg voltunk győződve, hogy jogunk van beavatkozni mások életébe. Ma már tudom, hogy nem volt jogunk."*

A dokumentum-korszak utáni első fontos műve a *Véletlen,* ez a maga korában igen bátor politikai tettnek számító film, mely egy orvostanhallgató életének egy-két évét mutatja be a hetvenes évek végi, politikailag mind forróbb hangulatú Lengyelországban, ahol a régi rendszer még úgy tesz, mintha hatalma szilárd alapokon nyugodna, de már világosan érzékelhető a mozgolódó ellentábor is: az egyetemisták és a tudósok egy része, valamint a nagy befolyással rendelkező katolikus papság. Kieslowski a fejlődésregények mintájára vezeti végig hősét az eszmék labirintusán. Madách Ádámjához hasonlóan Witek (*Boguslaw Linda*) is egyre-másra ábrándul ki az először vonzónak tűnő eszmékből. Kezdetben pártkarrier csillan meg a szeme előtt, de hamar rájön, hogy az elvtársak világa nem neki való. Egy barátnője hatására bekerül az ellenállási mozgalomba, titkos nyomdában dolgozik és összejöveteleket tart a lakásán. De amikor a nyomda lebukása után árulással vádolják, megint kiábrándul. A vallásban keres menedéket, de nem talál. Megkeresztelkedése merő formalitás marad. Mindenben csalódva apolitikus orvosként és családapaként óhajt megöregedni, erre azonban nem kerül sor. Kieslowski – erősen vitatható zárlatként – „kivégzi" hősét a film utolsó kockáin. Azt is jelezhette a szomorú vég, hogy a korabeli Lengyelországban nem létezhet autentikus lét és adekvát magatartás. Minden választás rossznak tűnik, noha Kieslowski nem hagy kétséget afelől, hogy nagy különbségeket lát a fokozatok között: míg a vallásos és az ateista ellenzékiség csupán helyenként válik nevetségessé, addig

KRZYSTOF KIESLOWSKI FILMJEI A MAGYAR VIDEÓTÉKÁKBAN:

AZ AMATŐR (1979) *(MOKÉP VIDEÓKIADÓ)*
RÖVIDFILM A SZERELEMRŐL (1988) *(ODEON)*
VERONIKA KETTŐS ÉLETE (1991) *(ODEON)*
HÁROM SZÍN: KÉK (1993) *(ODEON)*
HÁROM SZÍN: FEHÉR (1993) *(ODEON)*
HÁROM SZÍN: PIROS (1994) *(ODEON)*

a korábbi rendszer hívének lenni és azt kritikátlanul szolgálni súlyos etikai vétség. A kommunista világ melletti elkötelezettség két forrásból táplálkozhat: a szomorú tapasztalatokból nem okuló szellemi vakságból (az idősebb generációk egyes tagjait láttatja így a film), illetve karrierizmusból. Ez utóbbi egyes fiatalok megoldási kísérlete.

Nem véletlen, hogy az 1981-ben készített film évekig fiókban várta a demokratikusabb szellemű időket. Először 1987-ben mutatták be közönség előtt, Magyarországra csak 1989-ben került el.

A *Végtelen* és a „nagy korszak" között készítette el Kieslowski talán egyetlen pesszimista hangulatú játékfilmjét *Vég nélkül* (Bez Konca, 1984) címmel. Ekkor már *Piesiewicz* dolgozott mellette munkatársként. A film a nyolcvanas évek eleji konfúzus lengyel eseményeknek állít emléket sajátos módon, a túlvilágról szemléljük az evilágon történteket. 1986–87-ben újabb kapcsolata alakult ki magyar filmesekkel. Ezúttal *Elek Judit*tal találkozott, aki a Zanussi távollétében Kieslowski által vezetett stúdió segítségével kívánta forgatni lengyel tájakon a *Tutajosok* egyes epizódjait. Emlékei szerint Kieslowskinak, mint tematika tetszett a történelmi antiszemitizmus, illetve a tiszaeszlári per, még bizonyos forgatókönyvi változtatásokat is javasolt a magyar rendezőnőnek, ezek azonban végül nem kerültek a filmbe. A tematika iránti érdeklődést egyébként talán Kieslowski saját szomorú tapasztalatai is magyarázzák: 1968-ban közelről megismerhette a lengyelországi értelmiség- és zsidóellenes megmozdulások eszmei tartalmát – bűnök kivetítését egyes embercsoportokra és a kétségbeesett bűnbakkeresés őrületét. Pontosan érthette tehát az Elek-film lényegét.

A nyolcvanas évek közepén vetődött fel az ötlet, hogy rendezzen filmeket a Biblia egyes szövegei alapján. Kieslowski – elmondása szerint – először húzódozott, nem tudta elképzelni egy efféle film formáját, de aztán mégis kötélnek állt. A Biblia forgatói tudják, hogy a Tízparancsolat néven ismert szöveg – tíz alapvető utasítás a Szentírás szellemében élők számára – Mózes második könyvének huszadik részében található, és a Biblia egyik legismertebb helye. A magyar cím a görög dekalogosz – tíz szó kifejezésből ered. Kieslowski 1988-ban rendezte meg a lengyel televízió számára a csak távolról bibliai ihletettségű, viszont mindenestül modern emberi problémákat taglaló tíz, egyenként mintegy hatvanperces filmet, mai „esettanulmányt" *(Dekalog 1–10)*. A film-Tízparancsolat nem a bibliai sorrendet követve készült el. Elsőként például a 3. részt mutatták be *„Emlékezzél meg a szombatnapról"* alcímmel. Harmadikként vetítették az 5. részt *(„Ne ölj"),* majd a 6. rész következett *(„Ne paráználkodjál").* Utóbbi két film felhasználásával készült a rendező *Rövidfilm a gyilkolásról,* illetve *Rövidfilm a szerelemről* című két újabb mozifilmje.

Alighanem ekkoriban kezdik mélyebben foglalkoztatni Kieslowskit pszichológiai kérdések, sőt metafizikai problémák. A rövidfilm-korszakból hozott precizitása és tárgyszerűsége a régi. Ugyanakkor teljesen elfordul a politikai témáktól, inkább a politikamentes emberi érzések izgatják. A *Tízparancsolat,* mely a két mozifilmváltozat után meghozza számára a nemzetközi elismerést, már jól mutatja Kieslowski új útját. Egyszerűségre törekvő, helyenként lírai karakterű rendezővé növi ki magát, aki nem szégyelli a „konzervatív" érzelmeket és filmi megoldásokat. Dialógusai nem kerestettek, történeteire pedig az erős megkomponáltság jellemző. Elmélete szerint, ahogy a műalkotást önmagamon átszűrve ismerhetem meg, úgy másokat is csak úgy ismerhetek meg jobban, ha önmagamat már megismertem. Filmjei ettől kezdve az önismeretért és mások megismeréséért folytatott küzdelmeket ábrázolnak. Egyes hősei még nem látják világosan a cselekedetek értelmét, de lázasan keresik a megoldást. Erről vallotta a rendező: *„Én tehát azt a világot fényképezem, amely nem tud magával mit kezdeni."*

Veronika kettős élete

A már említett Kieslowski-portréfilmben a szemüveges, már őszülő, kopaszodó, világító kék szemű, jellegzetesen busa szemöldökű, de változatlanul energikus, ám higgadt és figyelmes Kieslowskit követhetjük a *Veronika kettős élete* (La double vie de Véronique) forgatásaira. Az új film, mely tovább mélyítette a szakadékot a régi és az új Kieslowski között, 1990 novembere és 1991 márciusa között készült. A különös történetet négy helyszínen: Krakkóban, Lódzban, Párizsban és Clermond-Ferrandban vették fel. Kieslowskin azonban semmilyen, az újítással gyakran együtt járó izgalom vagy feszültség nem látszik. Mintha nem is ő bábáskodna a színészek beállításánál és a gyakran nehéz felvételeknél. Lényéből higgadtság és egyszerűség árad, azt a fajta megértést, odafigyelést és nem tolakodó jóindulatot látjuk minden mozdulatán, amelyre munkatársai és barátai is minduntalan figyelmesek lettek a vele töltött évek során. *Elek Judit,* aki csak futólag ismerhette, tisztességét emelte ki; *Zanussi,* régi kollégája, a Kieslowski haláláról érkezett váratlan hír hallatán 1996 márciusában így nyilatkozott a lengyel tévéhíradóban: *„Ő volt az a művész, aki tényleg szerette az embereket. Ezért különösen fájdalmas mindannyiunknak, hogy elvesztettük."*

A *Veronika* minden bizonnyal Kieslowski leglíraibb alkotása. *Slawomir Idziak* többnyire sötét és/vagy bánatos-rezignált képeihez *Zbigniew Preisner* szerezte a kísérőzenét, aki majd a *Három szín*ben is filmzene-komponistaként működik közre. A *Veronika*ban két történet, pontosabban történetszilánk bontakozik ki előttünk, egy lengyel énekesnőről és egy francia zenetanárnőről, akik megszólalásig hasonlítanak egymásra, és természetesen mindkettőjüket Veronikának hívják. A rendező-forgatókönyvíró

A trilógia

semmilyen támpontot nem ad nézőinek, milyen mélyebb összefüggést keressen a két fiatal hölgy között, akik életükben egyszer még személyesen is találkoznak, amikor a francia Veronika turistaúton Lengyelországban jár. Ezenkívül semmi sem köti össze őket, talán csak a zene szeretete. Mégis végig ott érezzük a filmben azt a megmagyarázhatatlan valamit, amit jobb híján metafizikai háttérnek nevezhetünk. A lengyel Veronika váratlan halála a film közepén csak fokozza a homályosságot. A francia alteregó romantikus szerelmi történetével folytatódik a film, amely éppen olyan értelmetlen befejezést kap, mint a lengyel lány élete. A néző ismét elgondolkodhat a Doppelgänger-problémán, amellyel már annyiszor találkozott irodalomban, filmen egyaránt. Eszerint talán létezik egy alakmásunk, és a két test valahogy mégis ugyanannak a léleknek van alárendelve; vagy éppen két lélek lakozik egy testben. – Hoffmann, Stevenson, Wilde és Babits más-más értelemben fogta fel a régi elméletet.

Három szín: Fehér

Európai hírnevet a *Tízparancsolat* szerzett Kieslowskinak; legendás rendezőt azonban utolsó három filmje, a *Három szín: Kék, Fehér* és *Piros* (Trois Couleurs: Bleu–Blanc–Rouge, 1993-1994) csinált belőle. Ahogy azt már a *Veronika* esetében is megfigyelhettük, Kieslowski utolsó forgatókönyveihez, filmjeihez női főhősöket választott. A korábbi alkotásokban szinte állandóan *Irène Jacob*ot, a két Veronikát alakító főszereplőt követte a kamera. A *Kék*-ben, a trilógia első darabjában *Juliette Binoche*-sal, a *Piro*-ban ismét Irène Jacobbal történik ugyanez. És a középső filmben is, bár rejtetten, de hangsúlyos szerepet kapnak a *Julie Delpy*t ábrázoló képek. A *Fehér*nek ugyan férfi főhőse van *(Zbigniew Zamachowski)*, de a rejtett főszerep mégiscsak a francia lányé, Dominique-é (Delpy), aki először kegyetlen, majd a film végére önfeláldozó feleséggé válik, s akinek személye köré az egész cselekmény épül.

A trilógia mindenekelőtt értelmezési kérdéseket vet fel. Inkább három különálló, vagy egyetlen, ám három különböző történetet bemutató alkotásnak tekintsük? A történetek, sőt az egész kompozíció úgy épül fel, hogy mindegyik elképzelés igaznak is bizonyulhasson. A történetek önmagukban is kerek egészek, és a képeken bonyolult szimbolikus összefüggésrendszert fedezhetünk fel. E rendszer azonban csak tovább gazdagodik (és bonyolódik), mihelyt a trilógia egyes darabjait összevetjük egymással. Itt van mindjárt a három szín összetett jelentése: a filmek magyarázói egyetértenek abban (már szinte közhelyesen), hogy a színek a francia zászló trikolórját illusztrálják, s így közvetlenül is utalnak a francia forradalom hármas jelszavára: szabadság–egyenlőség–testvériség. A filmek és cselekményük azonban csak roppant áttételes viszonyban vannak ezen emblematikus jelekkel, illetve üzenetekkel. Az is kétségtelen, hogy az egyes filmekben uralkodnak a rájuk jellemző színek, de ezen a szálon is hiába indul el az elemző: zsákutcába jut, magyarázatai egy idő után erőszakoltnak tűnnek. A bonyolult összefüggések, valamint az utolsó film zárójelenetének jelképes értelme (a három film szereplői együtt láthatók egy hajóbaleset után) hosszabb kifejtést igényelnek. Ehelyütt elégedjünk meg annyival, hogy Kieslowski minden ízében „metafizikus" trilógiát rendezett, amely ugyanakkor könnyen értelmezhető azok számára is, akiket csupán a történetek és a nagyszerű operatőri munka varázsa köt le.

Kieslowski utolsó filmjei arra is fényes bizonyítékot szolgáltatnak, hogy nála a szereplők kiválasztása nem csupán elméleti alapkérdés. A három fiatal francia színésznő mindegyike nagy tehetség, *Irène Jacob* Kieslowski jóvoltából lett ismert művész. Binoche persze sokat köszönhet *Léos Carax*nak is, akinek Delluc-díjas *Rossz vér* (Mauvais sang) című filmjében tűnt fel, valamint *Louis Malle*-nak, aki rábízta a 90-es évek elején forgatott *Végzet* (Damage) egyik főszerepét. Mégis a *Kék*ben nyújtott alakítására kapott Cézár-díjat Velencében.

A lengyel rendezőnek tehát sikerült bebizonyítania e három filmmel, hogy Európában is készíthető még kasszasiker, méghozzá anélkül, hogy az a minőség rovására menne. A trilógia két részét díjazták különböző fesztiválokon: a *Kék* 1994-ben Arany Oroszlánt kapott Velencében, a *Fehér* pedig 1995-ben Ezüst Medvét Berlinben. A *Piros* ugyan sehol sem lett díjazott, viszont két tavaly kategóriában is Oscar-jelölt volt (a legjobb forgatókönyv és a legjobb operatőri munka kategóriában). Kieslowskinak úgy sikerült gazdag metaforikus jelentésű *triptichont* létrehoznia, hogy közben emberi jellemeket és kapcsolatokat boncolgat, vagyis olyasvalamit, mely régimódi filmes fogásnak tűnik. A groteszk és az abszurd, valamint a naturalizmus is teljesen hiányzik e filmekből, ami megint csak elég szokatlan jelenség napjainkban. *Martin Karmitz*, a lengyel művész producere egyenesen úgy vélekedik, ma talán Kieslowski az egyetlen európai rendező, aki a maga bonyolultságában képes és hajlandó ábrázolni az embert.

A rendező váratlan halála fájdalmasan lezáratlanná tett egy izgalmas művészi pályát. Egyes vélemények szerint a trilógiát szánta búcsúnak a filmezéstől. Elege lett talán. Vagy csak nem látta tovább követhetőnek ezt a művészi irányt. Mások azt rebesgetik, hogy újabb triptichonra készült. Ha lehet, még nagyobb fába vágta volna a fejszét, mint eddig: a *Dante* művéből ismert három világot, a Poklot, a Purgatóriumot és a Mennyet kívánta filmre vinni. Már csak találgathatunk, milyen lett volna az újabb hármaskép.

A mai mozi helyzetét természetesen ő is némi apátiával szemlélte: *„Manapság többen váltanak jegyet azokra a filmekre, amelyek dinoszauruszokról szólnak, mint azokra, amelyek emberekről. Talán erre van ma szükség, fejet kell hajtanunk ez előtt. Nem segít ezen semmiféle parlamenti határozat, de talán hamarosan megfordulnak a dolgok."* Kieslowski művei nagyban elősegítik e fordulatot. Ezért is sok hálával tartozunk emlékének.

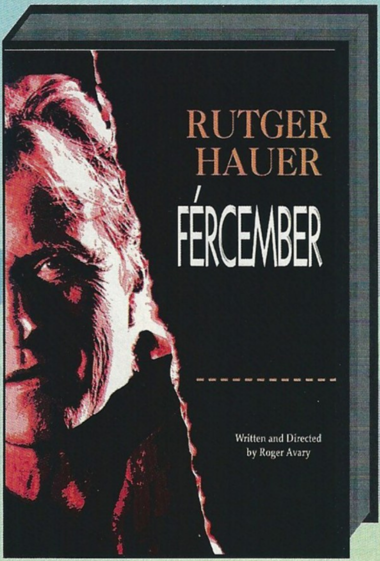
Máté J. György

MÁJUSI FILMAJÁNLATUNK

PREMIER INTERNATIONAL

VIDEO RENT

FÉRCEMBER

EGY MODERN FRANKENSTEIN TÖRTÉNETE

fantasztikus–horror

A több tucat hullából összefércelt mesterséges ember rendelkezik egy veszélyes tulajdonsággal, ami nem szerepelt a tervben: emlékezik.
Éjjelente azoknak a szerencsétleneknek a rémálmai gyötrik, akiknek testrészeiből megteremtették őt...

ŰRKOMMANDÓ

A GONOSZSÁG OLYAN, MINT A VILÁGEGYETEM: VÉGTELEN.

sci-fi akció

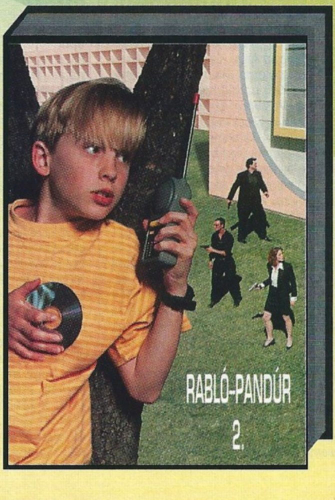
Mindenre elszánt űrkalózok megzavarják az Egyesült Bolygók békéjét: elrabolnak egy magasrangú kormányhivatalnokot.
A kormány elhatározza, hogy beveti legmagasabb fokon képzett, különleges alakulatát, az *űrkommandósokat*...

RABLÓ–PANDÚR 2.

KISEBB ÉS GYENGÉBB.
NANÁ, HOGY Ő GYŐZ!

akció-thriller

A tizenegy éves Stuart nyaralás helyett csatlakozik a mesterséges intelligencia létrehozásán fáradozó kutatáshoz.
Rájön azonban, hogy a rendszerben valahol egy kalóz garázdálkodik, aki szupertitkos államtitkokat próbál megszerezni.
A hálózati macska–egér-játék rövidesen kilép a komputer-mederből, és a kisfiúra vadászó bérgyilkosok képében jelentkező életveszélyes fenyegetéssé válik...

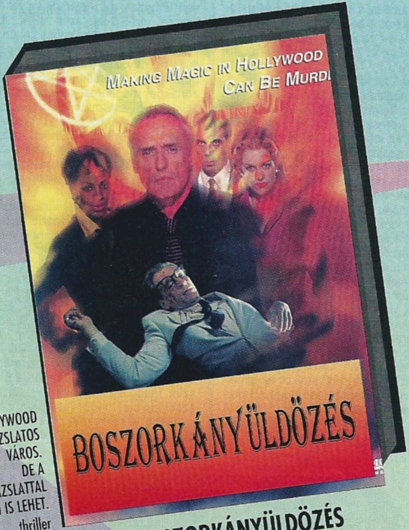
1025 BUDAPEST, SZÉPVÖLGYI ÚT 128.
Telefon: 250-4523 Telefon/Fax: 250-4106

GALAXY

TŰZVIHAR

A távoli Marcus 4 bolygó véreskezű diktátora, Brinkmann, leszámol volt alkalmazottjával, Bobbyval, aki a lázadó androidok oldalán harcol. Nem sejti azonban, hogy Bobbynak van egy ikertestvére, aki bosszút esküszik, és elindul, hogy a végső leszámolás perzselő tűzviharába kényszerítse Brinkmannt.

EMBERSÉGES GÉPEK, GÉPIES EMBEREK.
sci-fi

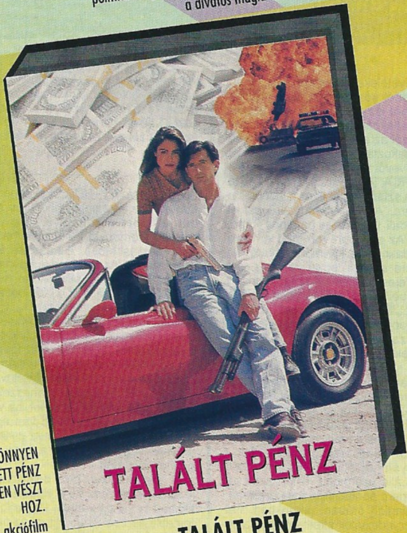
HOLLYWOOD VARÁZSLATOS VÁROS. DE A VARÁZSLATTAL ÖLNI IS LEHET.
thriller

BOSZORKÁNYÜLDÖZÉS

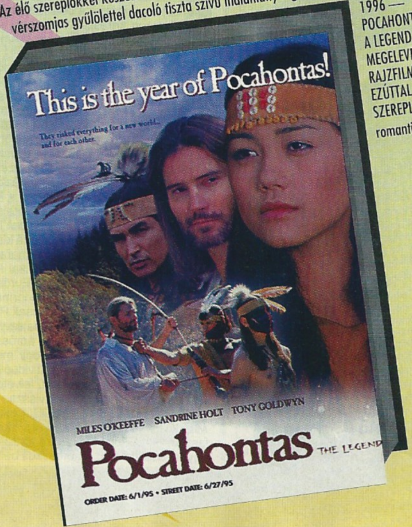
Phillip Lovercraft magánnyomozónak minden ravaszságát elő kell szednie, hogy barátnőjét, a Hypolita névre hallgató boszorkányt, akit egy filmcézár meggyilkolásával vádolnak, megmentse a "politika máglyájától", hiszen a közhangulat éppen ekkoriban kezd a divatos mágia ellen fordulni

POCAHONTAS, EGY LEGENDA SZÜLETÉSE

John Smith-t, az Újvilágba érkező telepest az indiánok elfogják, és halálra ítélik. Az életét kioltani készülő, magasba lendülő kést megállítja a levegőben Pocahontas, a gyönyörűséges indián hercegnő, mégpedig az egyetlen lehetséges módon: szerelmével. Az élő szereplőkkel készült film bemutatja, hogyan született meg a vérszomjas gyűlölettel dacoló tiszta szívű indiánlány legendája.

1996 — POCAHONTAS ÉVE. A LEGENDA MEGELEVENEDIK — RAJZFILM UTÁN EZÚTTAL ÉLŐ SZEREPLŐKKEL.
romantikus kalandfilm

KÖNNYEN SZERZETT PÉNZ KÖNNYEN VÉSZT HOZ.
akciófilm

TALÁLT PÉNZ

Amikor Francesca és Jack talál egy tárcát, benne majdnem 3 millió dollárral, még nem sejtik, hogy mi vár rájuk: Zsaruk és bérgyilkosok egész hada ered ugyanis a nyomukba, olyan lélegzetelállító hajszában, melynek során robbanások, kocsitörések, tűzpárbajok és gyilkosságok követik egymást pillanatnyi megállást sem engedve sem nekik, sem pedig a nézőknek.

teszt

A KONCERT FOLYTATÓDIK

Az elmúlt hónapban két hifi sztereó képmagnót mutattunk be, *a Grundig GV 560 Hifi/5*-öt és a *Philips VR 757*-et, megemlítve, hogy felépítésében, konstrukciójában e kettő nem esik messze egymástól, hiszen fejlesztésük a *Grundig* fürthi laborjaiban történt és az IR3 szalagjairól került le mindkét készülék, de szolgáltatási körében, kezelési praktikumaiban a *GV560 Hifi/5* kimagaslóan többet nyújt. Igaz, ez utóbbinál voltak észrevételeink a hifi hang kézi szabályzású kivezérlésszint-beállításánál. Már e teszt összeállításakor is felvetődött, hogy érdemes, sőt szükséges lenne a képet tágítani, ám ennek olykor a mintakészülékek hiánya, olykor a nem végleges kereskedelmi döntés szabott gátat. Így kerülhetett csak most sor a ***Mitsubishi HS–561V(EE)***, a ***Panasonic NV–HD600EE*** és a ***Thomson VPH 6520*** készülékekre.

A hifi videók sajátossága különösen a kísérőhangnál mutatkozik meg: az állófejes hangrögzítés adta műszaki határokon kívül sztereó hifi minőségben nyílik lehetőség a hang rögzítésére. Különlegességük, hogy a videózás mellett önálló hifi sztereó magnóként is használhatók, s bár így igazán olcsó az üzemeltetésük, a hangrögzítésben mégsem hoztak átütő sikert. Ennek oka feltehetően a nehezebb hozzáférés, s hogy az így felvett anyagok csak ugyanígy játszhatók le, azaz nem tehetők be a kazettás magnókba.

❖

Elsőként a *Mitsubishi HS–561V(EE)* került laborasztalra. E típusok, bár itthon talán kevésbé ismertek, de a német piacon nagyon jól szerepelnek; hifi videóval viszont a *HS–561*-es debütálónak számít. Mint a tesztünkben szereplő valamennyi készüléknek, ennek is négy videófeje van, tehát normál (SP) és hosszan játszó (LP), vagyis felezett sebességű felvételek készítésére és lejátszására alkalmas, és a fejdobban további két fej biztosítja sztereó hangjelek rögzítését. Mindhárom videó közös vonása, hogy a VHF- és UHF-sávokon kívül a kábel- és hipercsatornák vételére is alkalmas. A *HS–561V* esetében 60 csatornahely áll rendelkezésre, ahova tv-állomásokat lehet beprogramozni. A beállítások menürendszeren keresztül történnek, így a menüvel választjuk ki a vett állomás színrendszerét is.

Itt jegyezzük meg, hogy március óta az MTV 2 programja után az MTV 1-es is átállt a PAL-színrendszer szerinti sugárzásra, amely elvileg azt jelenthetné, hogy megszűntek a hazai és az import készülékek közötti normabeli különbségek. A dolog mégsem ilyen egyszerű. Antennajelek, tehát tv-adók szempontjából – ha csak a színeket nézzük – mindez igaznak látszik, sőt ha a készüléket minden frekvencia vételére előkészítették (ahogy a *Mitsubishi*t is), nincs semmi baj. Mivel azonban a kísérőhang D/K szabvány szerinti maradt, mégis fennáll egy olyan technikai különbség, amely eltér a Nyugat-Európában forgalmazott (nem multinormás, tehát egyszerűbb felépítésű), csak PAL színrendszerű, B/G hangnorma szerinti készülékektől. És még egy apróság. Ha valaki mégis úgy dönt, hogy megelégszik a csak PAL rendszerű videóval, korábbi MESECAM rendszerű felvételei csak fekete-fehérben jönnek vissza.

Mint az az (EE) kivitelből látszik, a *Mitsubishi* kétnormás. Az állomáskiválasztás lehet automatikus és történhet egyedi beállítással. Automatikus beállításkor, amikor a memória gyengébb tv-állomásokat is betárol vagy esetleg hamis vétellel többször jelentkezik egy csatorna, mód van ezek letiltására, „átugrására".

A későbbi időben történő felvételek programozására 8 időpont áll rendelkezésre, a beírás történhet a menürendszeren keresztül az adott csatorna, a nap és az időpontok, valamint a kiválasztott szalagsebesség meghatározásával, de ShowWiew programozással is. Egyes nem magyar tv-adók kibocsátanak egy ún. kódjelet, s annak megfelelőjét a műsorújságok maximum 9 számból álló számkombinációval közlik. Ha azt bepötyögjük a videómagnó távvezérlőjével, a készülék minden felvételi tennivalót automatikusan elvégez. Mivel a *HS–561V*-nek felvételkor van automatikus szalagsebességválasztási üzemmódja, így a szalagsebességet is képes megváltoztatni. Ha a beprogramozott felvételekhez nem volna elég a szalag, úgy SP-ről átvált LP üzemmódra. Van OTR (egyérintéses felvétel) lehetőség is, amikor az elindított felvétel kikapcsolási idejét 15 perces lépésekben állíthatjuk be. A hálózatkimaradás elleni védelem 60 perces.

A felvételeket antennáról és videóbemenetről készíthetjük. Ez utóbbiakból három is rendelkezésünkre áll, két scartcsatlakozó van a hátoldalon, melyek közül az egyik be-kimenet a tv-vevő csatlakoztatására, a másik például a műholdvevőt tudja fogadni, míg az előlapon RCA (harang) csatlakozókat találunk a sztereóhangjel és a videójel fogadására. Az RCA rendszerű bal és jobb oldali kimenet a hátlapon kapott helyet. Az előlapon van még a mikrofoncsatlakozó is, így mód van utóhangosításra is, ami természetesen csak az állófejes hangsávon történik. Insert, vagyis beillesztéses felvételek készítését is el lehet végezni, mivel azonban nincs repülő törlőfej, az átmeneteknél kisebb zavarok előfordulnak.

Az előlap, mely egyébként tetszetős, a képkereső gyűrűvel és léptetőtárcsával rögtön elárulja, hogy lassítani, gyorsítani, sőt kockázni is lehet a *HS–561V*-vel, egész jó minőségben. Előre kétszeres, visszafelé háromszoros gyorsításra van mód, s mindkét irányban 1/5-től 1/28-ig lassíthatunk. A képernyőn egyébként megjeleníthető az aktuális üzemmód, a lejátszott idő másodperc pontossággal és a hátralévő szalagidő órában, percekben. Felvételkor indexjelek ültethetők a szalagra és ezek kiírathatók a képernyőre is. Lejátszáskor vissza lehet keresni a felvételt indexjelek szerint, időpontra, és úgy is lehet keresni, hogy az új felvételhez a fekete, vagyis az üres helyet találja meg.

A további szolgáltatásokról tömören: van ismétlés az utolsó 5 mp-es szakaszra, NTSC-lejátszás (PAL tv-n), gyermekzár, be lehet kapcsolni ún. kék hátteret, hogy átváltásoknál a képen ne legyen „havazás", áttekercselés alatt bepillantási lehetőség, kölcsönzött kazettáknál megkeresi a kezdetet, lejátszik, majd automatikusan visszacsévél. Külön érdekesség a szalagoptimalizálás, mely mind felvételkor, mind lejátszáskor funkcionál, ha bekapcsoljuk. A szalagjellemzők meghatározása és beállítása néhány másodperc alatt megtörténik.

Felvételeink jól sikerültek, a lassítások jók voltak, a képléptető tárcsával vidáman ki tudtuk választani a keresett képet. A csatlakozók minden összekapcsolási kényelmet biztosítottak, a kijelzések egyértelműek voltak, ami segítette a munkát. Akárcsak a *Panasonic*nál, a *Mitsubishi HS–561V(EE)*-nél is a hifi hang felvétele során a videóra kellett hagyatkoznunk, mivel nincs szintszabályozási lehetőség. CD-felvételeinkkel jól megbirkózott, a mérések alapján észrevehető torzítás 2,6 V-os szint felett lép be, ami teljesíti a hifi szabványban megköveteltéket. Zajokat a kisebb jelszinteknél éreztünk; a –42 dB-lel felvett zongora hangjai mellett volt némi brumm is. A zenének volt dinamikája, a korábbiakban sokszor hallgatott Take Five jól szólt, itt is tetszett a Ray Orbison hangja, a japán dob telt volt és a zörejek is tiszták maradtak.

❖

A *Panasonic NV–HD600EE* a már említettek szerint szintén alkalmas a kábel- és hipercsatornák vételére, elektronikus memóriája 99 adóállomás vételét teszi lehetővé. E készülék külön érdekessége az automatikus behangolás, mely abban a pillanatban megindul, amikor a szállított állapotból az első bekapcsolás megtörténik. Ennek persze feltétele, hogy előzetesen az antennacsatlakozót is bedugjuk. Maga a folyamat kb. öt percet vesz igénybe, ezt követően a készülék a képernyőre listázza a megtalált és beállított tv-állomásokat. E beállítást természetesen törölni és újraindítani is lehet, ha valaki új helyre költözik, és mód van egyedi behangolásokra is, valamint csatornatörlésre vagy átugrásra a már előbb említett okokból.

A színrendszert kézi beállítással is ki lehet választani, de a videó automatikusan is képes váltani. Ugyanígy automatikusan be lehet állítani az órát és lehetőség van kézi állításra is. Hálózatkimaradás esetén az órára és a későbbi időpontban történő felvételek programbeállítások adatainak védelmére a *HD600EE*-nek is 60 perces védelme van. E magnóval is egy hónapon belül 8 különböző műsort lehet felvenni, be-

A mérések a ***Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet*** *laboratóriumaiban készültek. A tesztet készítette és összeállította:* ***Géczy Géza.***

TECHNIKAI ADATOK, SZOLGÁLTATÁSOK

GYÁRTÓ TÍPUS	Mitsubishi HS–561V(EE)	Panasonic NV–HD600EE	Thomson VPH–6520
Rögzítési színrendszerek	PAL, MESECAM	PAL, MESECAM	PAL, MESECAM, SECAM
Lejátszási színrendszer	PAL, MESECAM, NTSC	PAL, MESECAM, NTSC	PAL, MESECAM, NTSC
Méretek (szél. x mag. x mélység) (mm)	379 x 93 x 333	430 x 91 x 310	441 x 97 x 316
Tömeg (kg)	4,2	4,7	4,5
Hálózati feszültség (V)	220–240	220–240	200–240
Fogyasztás üzemi (W)	26	21	25
készenléti (W)	8	13	6
Képkeresés seb. (előre/hátra)	2x; 3x, 7x; 13x	11x	3x; 5x, 7x; 9x
Átcsévélési idő (előre/hátra) (sec)	105/120	150/132	110/110
	kiváló ++	jó +	jó +
SZOLGÁLTATÁSOK			
Lassítás	1/5 ;1/10; 1/28	1/10	1/30; 1/20; 1/12; 1/5; 1/3
Gyorsítás	2x	nincs	3x
Indexkeresési rendszer	van	van	van
Izertsnitt/repülő törlőfej	van/nincs	nincs/nincs	nincs/nincs
Elteltidő-ijelzés	van (mp-ben)	van (mp-ben)	van (mp-ben)
Hátralévő szalagidő-kijelzés	van (percben)	van (percben)	van (percben)
Utóhangosítás	van	nincs	van
Videó/hifi felezett sebesség	van/van	van/van	van/van
Hangszintszab. auto/manuális	van/nincs	van/nincs	van/van
Hangszintkijelzés	van	nincs	van
Élességállítás	van	van (CVC)	van
Menürendszer/kijelzés képernyőn	van/van	van/van	van/van
S–VHS-lejátszás	nincs	nincs	nincs
Programrendezés	csak letiltás	csak letiltás	van
Teletext-felvétel	nincs	nincs	nincs
Képkereső gyűrű	van	nincs	nincs
Hozzáférésletiltás (gyerekzár)	van	nincs	van
Biztosítás hálózatkimaradáskor	60 perc	60 perc	30 perc
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Vételi sávok	VHF, UHF, kábel, hiper	VHF, UHF, kábel, hiper	VHF, UHF, kábel, hiper
Tv-csatornák hangolása	aut. + kézi	aut. + kézi	aut. + kézi
Tárolható tv-csatornák száma	60	99	99
Programozható felvételek száma	8	8	8
Programozható napok száma	1 hónap	1 hónap	1 hónap
Naponta ismételhető felvételek	van	van	van
Hetente ismételhető felvételi program	van	van	van
Azonnali felvétel időbeállítással	van	nincs	nincs
VPS/PDC	nincs	van	van
ShowView	van	van	van
AUTOMATIKÁK			
Színnormaváltás antennáról	kézi	automatikus + kézi	menüvel
Színnormaváltás kazettáról	kézi	automatikus + kézi	automatikus
Kazetta azonosítás	automatikus + kézi	automatikus + kézi	automatikus + kézi
Fejtisztítás	van	van	van
TÁVVEZÉRLŐ			
Csatornabehangolás	menüvel	menüvel	menüvel
Időprogramozás	menüvel	menüvel	menüvel
Képkereső gyűrű	nincs	nincs	nincs
Tv/több videó vezérlése	van/nincs	több típusra/nincs	TV/sat/van
CSATLAKOZÁSOK			
AV-csatlakozás (hátul)	2 db scart	1 db scart	2 db scart
AV-csatlakozás (elöl)	1 RCA-videó+2 RCA-hang	nincs	1 RCA-videó +2 RCA-hang
Hifi hangra (hátul) be-ki	1 RCA-pár/kimenet	1 RCA-pár/kimenet	2 RCA-pár
Mikrofon/Szabályozható	van/nem	nincs/–	van/nem
Fejhallgató/Szabályozható	nincs/–	nincs/–	van/nem

leértve a hetente és naponta azonos időben készített műsorokat is. Ez utóbbiak különböző intervallumokra szólnak, így hétfőtől péntekig vagy hétfőtől szombatig, vagy a teljes hétre. Mivel a videó az azonosító jeleket fel tudja dolgozni, lehetőség van VPS/PDC segítségével történő kezdéspontosításra. Ezek az adásba bevitt jelek műsorcsúszás esetén csak akkor indítják a felvételt, ha az adó a felvenni kívánt filmkezdés azonosítóját kiadja. Az más kérdés, hogy hazai rendszerünkben ez még nem létezik. Sajnos ugyanez igaz a ShowWiew szerinti programozásra, mely szerint a Panasonic is dolgozna. Így aztán itt is csak az adatok kézzel történő beírása lehetséges, mely valójában a menün keresztül nem igényel nagy tudományt.

A csatlakozások az *NV–SD600EE* esetében nem mondhatók túlzottan bőbeszédűnek, a hátlapon csupán egy scartcsatlakozó van, mely elsősorban a tv-hez nyújtja a jelátadást, és a hátlapon egy RCA-csatlakozópárt találunk a sztereó hangjelek kiadására, az erősítőhöz történő csatlakoztatáshoz. Abban az esetben, ha zenei anyagot kívánunk felvenni, csak az előbb említett scartcsatlakozón keresztül van mód a hangjelek beadására, mert itt bizony elmaradtak az előlapi bemenetek is. (Erre a nagyobbik testvér: az *NV–HD650EE* képes.) Ilyen esetekben célszerű a videót az antennacsatlakozón keresztül összekötni a tv-vel és scartcsatlakozón át beadni a CD vagy egyéb sztereó jelforrás műsorát.

Kézi szintszabályozásra, akárcsak az előbbi *Mitsubishinél*, itt sincs mód, sőt a készülék kijelzőjén sem jelenik meg sem a kivezérlés nagysága, sem a beállított hifi üzemmód. Az előbbire szolgálhat magyarázatul, hogy a *Panasonic* bemenőjel „tűrése", jelfeldolgozása igen jó, sztereó hifi sávon 3,6 V-os bemenőfeszültség esetén is a torzítás 0,5% alatt marad (1 V-nál 0,06%). Röviden: a gyakorlatban nem érezzük a kézi beállítás hiányát, a nagyobb beütéseket is jól viseli, inkább akkor lenne igény erre a tudományra, ha felvételeket akarnánk lekeverni vagy csatornák közötti szintkülönbséget kellene korrigálni. E készülék láthatóan azoknak az igényét elégíti ki – és ez árából is következik –, akik hifi sztereó filmeket kívánnak lejátszani vagy sztereó tv-adásról felvenni. Ennek megfelelően van indexkeresési rendszer, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy egy meghatározott snittkezdet megkereshető (mindkét irányban 20 indexjel választható ki), vissza lehet térni egy megadott helyre, és mód van egy felvételrészlet többszöri megismétlésére is. A képet ki lehet merevíteni (bár enyhe remegést tapasztaltunk) és folyamatosan lehet léptetni is.

A képernyőn megjeleníthető az adott állomás, a tv-rendszer, a hang üzemmódja, a szalagsebesség, a szalagszámláló állása másodpercben és a lefutott szalagmennyiség grafikusan, mivel az *NV–HD600EE* is kijelzi a hátralévő szalagidőt, ha a menün át betápláljuk az aktuális kazettahosszúságot. A menü, bár magyarul nem kommunikál velünk, jól kezelhető. A főmenün kívül, mellyel az állomások listázhatók ki, külön tábla van a beállításokra és a videófunkciókra. A távvezérlő jól fekszik kézbe, előlapján nagyméretű, biztosan kezelhető gombok vannak, de kipattintva a fedelet, praktikusan működtethetőek a közvetlen csatornakiválasztással, egyéb beállításokkal kapcsolatos gombok is.

Előnye, hogy „megtanítható" nemcsak Panasonic, hanem egyéb tv-készülékek alapfunkcióinak kezelésére is. Jónak és megfelelően használhatónak tartottuk a kezelési útmutatót, melynek fontosságát nem először emeljük ki.

MÉRT ÉRTÉKEK

GYÁRTÓ TÍPUS	Mitsubishi HS-561V(EE)	Panasonic NV-HD600EE	Thomson VPH-6520
RF-kimeneti csatornák	B/G: 32–40; D/K: 24–27	30–40	nincs
Sorbontás (sor) SP/LP	250	255	250
Videóátvitel (MHz) SP/LP	3,15/3	3,3/3,2	3,2/3,1
Videó jel/zaj-arány (dB) SP/LP	46/47	42/43	44/45
Hangfrek. átvitel (állófej) SP/LP	45–11,5/45–5,3	40–11,5/35–6,7	85–11,5/80–6
Nyávogás (állófej) SP/LP (%)	0,12/0,18	0,15/0,24	0,16/0,21
Hang jel/zaj-arány(álló) SP/LP dB	49,5/48,5	52,5/49	50,5/46
Hangfrekv. átv. hifi SP/LP(Hz–kHz)	< 20–> 21/< 20–> 21	< 20–> 21/< 20–> 21	< 20–19/< 20–18
Nyávogás hifi sávban (%) SP/LP	0,0025/0,0025 kiváló ++	0,005/0,005 jó +	0,0035/0,0035 jó +
Jel/zaj-arány hifi sávban dB SP/LP	83,5/82	91/89	75,5/74,5

teszt teszt

Röviden ennyit a működtetésről. A próbafelvételek és a tesztkazetták nézése során tapasztaltakat a műszeres mérések mintegy aláhúzták. A kép rajzolata határozott és tiszta volt, a színek nagyon jól jöttek vissza, tetszett a víz kékje, a szörfvitorlák színe, és a szörfösök valóban barnák voltak, egyszóval már kezdett nyári hangulatunk lenni. Ugyanez volt igaz az erdei felvételekre is, a fák lombja szépen rajzolódott ki, mint ahogy a tv-ről felvett felvételek is annak feleltek meg, amit a közvetlen adásban láttunk. A félsebességű felvételekre is kisebb volt a panaszunk, egyszóval a CVC áramkör (Crystal view Control), melynek itt is az a feladata, hogy optimalizálja a szalaghoz a videófejek beállítását, jól dolgozott.

A hangmérésekre már utaltunk, s mint a táblázatból is látható, az állófejes sáv nyávogása korrekt, míg a forgófejesé nagyon jó. Frekvenciaátvitelben is azt nyújtja az állófejes sáv, amit elvárhatunk. A felvételek tisztán csengtek, volt dinamikájuk, a zongoraleütések határozottak voltak, a tűzijáték zörejei éltek, a dob határozottan ütött be és csengett le.

❖

Bár néhány éve televízióival már jelen volt a magyar piacon a *Thomson* is, igazi kínálattal, audio- és videótermékek szélesebb kínálatával csak az elmúlt évi őszi vásáron mutatkozott be. Televíziói mind az egyszerűbb, mind a fokozottabb igényeket kielégítik, emellett saját formatervezésükkel is felhívják magukra a figyelmet. Videókészülék-kínálatában a hagyományos kétfejes és a bővebb szolgáltatású készülékek mellett a *VPH 6520* a hifi kategóriát képviseli. A magnó grafitszürke házban kapott helyet, formatervezése egyáltalán nem hagyományos, az erőteljes, mondhatni robosztus formák jellemzik. Előlapi kezelőszerveit és a kazettafészket egy lehajtható fedél mögé rejtették, melynek ablakában csukott állapotban is látható a kijelző. S ha már formákról esett szó, külön érdekesség a távvezérlő, melynek kúpos formája nagyon jól fekszik kézbe és a gombok jól működtethetők hüvelykujjunkkal. Az már csak hab a tortán, hogy egy hagyományos távvezérlő is része a készüléknek, ha valakinek az a szimpatikusabb.

Ugyanez a maximalizmus jellemzi a csatlakoztatásokat is. Hátul két scartcsatlakozó kapott helyet, az egyik az AV-jelek fogadására és kiadására a tv-készülék felé, a másikhoz a műholdvevőt vagy tv-t lehet csatlakoztatni, míg van két pár RCA-csatlakozó is a sztereó hang kiadására és fogadására a hifi jelek feldolgozásához. Elöl is megvan a lehetőség az RCA-csatlakozókon keresztül a videó- és sztereó hangjelek fogadására, de van egy jackaljzat is a kameravezérlő jelek részére és ezek mellett ott találjuk a mikrofoncsatlakozó aljzatot az utóhangosításhoz és a fejhallgatóaljzatot az ellenőrzéshez. Azt viszont mondhatjuk specialitásnak és sajátosságnak is, de mindenféleképpen hiányosság, hogy bár a *VPH 6520* fogadni tudja az antennajeleket és ezeket közvetlenül tovább is adja a tv-nek, ám nincs modulátora, tehát kazetta lejátszásakor csak az AV-csatlakoztatáson keresztül adható át a televíziónak a jel. Igaz, AV-jelfogadás nélkül ma már szinte nincs tv-készülék.

A hangolás itt is frekvenciaszintézeres, menürendszeren át történik, és az állomások mind automatikusan, mind manuálisan beállíthatók. Az adásrendszernek megfelelő szín- és hangbeállításokat szintén a menün keresztül lehet kiválasztani. A vételi tartomány mindegyik sávot átfogja.

Időzített felvételeket készíthetünk ShowView programozással és az adatok egyenkénti bevitelével is. Az időpontok egy hónapon belül 8 különböző időprogramra írhatók be. Mód van naponta és hetente azonos időben történő felvételekre. Külön érdekesség, hogy behelyezve a kazettát, a videómagnó érzékeli a hátralévő játékidőt, és összegzi a beírt felvételek időszükségletét. Képes automatikusan LP üzemmódra váltani, ha a beprogramozott időszükséglet több, mint a normál játékidő.

A normál lejátszás mellett lehetőség van változó sebességű lassításra vagy gyorsításra, a lefutott játékidőt azonban csak percekben jelzi ki a kijelző, és ez a pontos beállításoknál esetenként nem elegendő. A felvételek készítésében viszont sokat segít, hogy a maradék játékidő is megjeleníthető. A már kész felvételek kezdeteit gyorsan megtalálhatjuk, egyrészt a felvétel kezdetére vonatkozó számlálóállás beírásával akár a kezdettől indulva, vagy a maradék játékidő megadásával a szalag végéről keresve. De mód van kiválasztásra közvetlen indexjel beírásával vagy kereséses belenézéssel is. Lehetőség nyílik kölcsönzött kazetták esetén egy automatikus képminőségjavításra, de külön menüsor kiválasztásával a képélesség is szabályozható.

Az egyéb szolgáltatások közül megemlítjük a gyermekzár-funkciót, a folyamatos felvételt és lejátszást, a 16:9-es képarányú felvételi lehetőséget, az NTSC-lejátszást, a csatornarendezési funkciót, a külső jelforrásról, például műholdvevőről történő indítást, az automatikus kazettaazonosítást, (speciális kazetták kivételével), a közvetlen csatornaszám-beírást, és nem utolsósorban a NICAM sztereó hang felvételi lehetőségét.

Külön fejezetet érdemelne a *VPH 6520* hifi része: egyrészt mert igen sokoldalúan használható, másrészt mert a beállítások némi gondosságot igényelnek. Ki lehet választani csak a monó vagy sztereó sávot, kéthangú felvételeknél egyik vagy másik sávot, illetve a szimulcast üzemmódot. A felvételek készíthetők adásból, külső hangforrásból (pl. CD-játszó) és utóhangosíthatók (természetesen itt is állófejes sávon).

Felvételkor viszont nagyon zavarónak találtuk, hogy a kijelzőn nem a számlálóállás jelenik meg, hanem csak a hifi feliratot láthatjuk, így nincs mód követni, hol is tartunk a felvétellel. A felvételek kézi és automatikus szintszabályzással is készülhetnek. Automatikus állásban első próbálkozásunkkor nagyobb beütéseknél, erős zörejeknél (a sokszor emlegetett tűzijáték hangjai) CD-felvételről bizony sikerült túlvezérelni a felvételt. A *VPH 6520* kevésbé viselte el ezek hirtelen csattanásait, míg a –42 dB-en felvett zongoraleütések mellett az alapzajok jobban felnőttek. Így aztán kézi szabályozással megismételve felvételeinket, megismertük annak trükkjeit is. Csak a kijelzőn látható beállításokra hagyatkozva akkor várhatunk jó felvételt, ha gondosan ügyelünk, hogy a +10 dB-es mezőt ne lépjük túl, ekkor vezéreljük ki jól a szalagot, és még nem lépnek fel torzítások. Míg a *Panasonic*nál dicsértük a nagy bemenőjel-tűrést, addig a *VPH 6520* esetében 2,1 V-os bemenőjel felett már túlvezérlés, torzítás tapasztalható, márpedig a CD-k 2 V körüli jelszintet produkálnak. Ennyit kell tudniuk, de némelyik ezt bizony bátran meghaladja. Egyszóval akkor állítjuk be helyesen a szintszabályzást, ha a képernyőmenün a bemenőszint félállás körül van, és a kimeneti szint utolsó két pálcikája éppen mozog. Ez esetben viszont a hangkép jó, nincsenek torzítások. A mért hangfrekvenciás átvitel felső tartománya valamivel hamarabb levág, mint az előző két típusnál, és a jel/zaj-arány is kisebb. A visszaadott képminőséget mind a demo kazettákról, mind a tv-műsorokról jónak találtuk. A színek teltek és jók voltak, a rajzolatok határozottak, s felezett sebességnél sem éreztünk számottevő képromlást. A különbséget inkább a ruhák mintázatában, a szövetek rajzolatában vettük észre, és kevésbé volt feltűnő az arcoknál, melyre különösen érzékenyen reagál a néző szeme.

❖

Összegezve a látottakat és hallottakat, képminőség szempontjából *az NV–HD600EE* videóátvitele, ennek megfelelő képrajzolása vitte el a pálmát, így most is a *Panasonic* képét tettük az első helyre, azzal együtt, hogy tetszett a *Thomson* képvisszaadása mind a részletek, mind színek szempontjából, s ugyanezt mondhatjuk el a *Mitsubishiről* is. Hang szempontjából is meggyőző volt a *Panasonic* hangja. Azzal együtt, hogy a felvételbe nem tudunk beavatkozni, a gépet egyértelműen azoknak találták ki, akik inkább a kényelmet kedvelik és bíznak készülékükben. Ugyanezt mondhatjuk el a *Mitsubishi HS–561(EE)*-ről, bár itt a csatlakoztatási kényelem kiemelkedő, viszont kis szinteknél a zajok erősebbek voltak és némi brummot tapasztaltunk. Kiismerve a felvételi szintszabályzót, szintén meggyőzőek voltak a *VPH 6250* hangfelvételei. Dinamikája jó volt, de kis szinteknél itt is érezhetőek voltak a zajok. Szolgáltatási skálája e készüléknek is igen dicséretes, dekóder csatlakoztatásával, utóhangosításával sokoldalúan és praktikusan használható.

Sandra Bullock

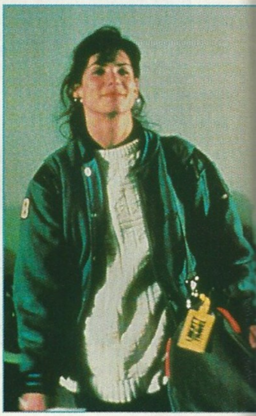
„JÓKOR JELENTKEZTEM! AZ OLYAN EGYSZERŰ LÁNYOKAT, MINT AMILYEN ÉN VAGYOK, ÚGY HÁROMÉVENKÉNT FEDEZIK FEL” – SZERÉNYKEDIK A 29 ÉVES SANDRA, ÁM SZERENCSÉJÉRE ŐT A KELLŐ IDŐBEN FEDEZTÉK FEL. OLYANNYIRA, HOGY MANAPSÁG MÁR SZINTE NEM GYŐZI ELJÁTSZANI A SZÁMÁRA FELKÍNÁLT SOK-SOK SZEREPET. AZ UTÓBBI SZŰK NÉGY ESZTENDŐBEN HÉT SIKERFILMBEN JÁTSZOTT, S 1996-BAN, FŐSZEREPLÉSÉVEL, NÉGY PRODUKCIÓ VÁR BEMUTATÁSRA. GÁZSIJA PEDIG MÁR MEGHALADJA A 10 MILLIÓ DOLLÁRT...

Van valami természetesen egyszerű, mégis egyéni a megjelenésében, játékában. Látszólag olyan, mint a többi hasonló korú lány. Nyugodtan végigsétálhatna akár a Váci utcán is, mégsem venné észre talán senki. Amikor azonban megjelenik a filmvásznon, a képernyőn, minden megváltozik. Természetesen szép arcának vonásai határozottan rajzolódnak ki, az átlagosan helyes arcból sugározni kezd a kedvesség, a ragyogás, a tehetséges színészi játékkal máris átlagon felüli alakítást láthatunk, s máris elhisszük Sandra minden mozdulatát, rezdülését. Mindezt a hollywoodi producerek és rendezők is nagyon jól tudják, s látják, hogy a nézők mennyire vonzódnak a szimpatikus színésznőhöz. A mindig megbízható teljesítményt nyújtó sztár gázsija így alig egy év alatt dollármilliókkal emelkedett – 1995-ben egészen 8 millióig, 1996-ra pedig 11,5 millió dollárig –, mely a filmfővárosban az egyik legmegbízhatóbb elismertségi mérce...

Operaszínpadokon Nyugat-Európában

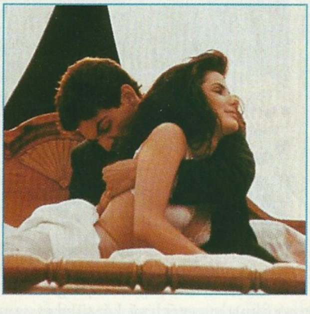
Ki hinné, hogy a „tősgyökeres” amerikai színésznő, bár az Egyesült Államokban született, gyermekkorát Európában élte le. 1967-ben, német operaénekesnő anya és amerikai énektanár, korrepetitor apa gyermekeként látta meg a napvilágot. Kislánykorában végigutazta a családdal Nyugat-Európát: bepillanthatott a nagy operaházak színfalai mögé, sőt volt olyan alkalom is, hogy a mama oldalán ő is felléphetett a csábító színpadra mint gyermekénekes. Zongorázni is hamar megtanult. Középiskoláit már az Egyesült Államokban végezte, majd következett a színiakadémia New Yorkban. Ahhoz azonban, hogy tanulhasson, szállodai pincérkedésekből kellett fenntartania magát, de nem jöttek rosszul azok az alkalmankénti 25 dollárok sem, melyeket diáktársai fizettek neki, hogy álljon kamerájuk elé pályakezdő filmjeikhez. *„Rettenetes filmek voltak”* – vallja be utólag, de részben kellett a pénz (hol voltak még a mai dollármilliók), részben pedig filmes rutinra tehetett szert. *„Ha akkor azokat a szerepeket nem vállalom, ki tudja, ott tartanék-e, ahol most.”*

Az Off-Broadwayn is kipróbálhatta színészi tudását, majd huszonegy éves korától jött néhány televíziós szerep. Együtt játszott többek között *Lindsay Wagner*rel, *William Baldwin*nal, *Lara Flynn Boyle*-lal. A nagy sikerű *Dolgozó lány* rövid életű tévésorozatváltozatában 1990-ben már ő játszotta *Melanie Griffith* szerepét. *„Amit tanulságul leszűrtem, az volt, hogy nem illik rám Melanie cipője: neki két* számmal kisebb a lába...”

Nyomtalan játékok

Néhány kevésbé jelentős játékfilm kevésbé jelentős szerepe után 1993-ban már híresebb produkciókhoz is hívták, de csupán epizodistának. Hiába szerepelt *A pusztító*ban, a sztár *Sylvester Stallone* és *Wesley Snipes* volt, róla igencsak megfeledkeztek. Legfeljebb azzal kelthetett feltűnést, hogy szerepe szerint megtanult jóízűen káromkodni Stallone-tól. A *Nyomtalanul* című filmben nyomtalanul tűnik el Sandra az első tíz perc

Intim jelenetben:
A pénz nem boldogít?

SANDRA BULLOCK FILMJEI:

A PÉNZ NEM BOLDOGÍT?! (A FOOL AND HIS MONEY, 1988) R.: DANIEL ADAMAS *(VIP ART)*
RELIGION, INC. (1989)
WHO SHOT PATAKANGO? (1990) R.: ROBERT BROOKS
LOVE POTION 9. (1992) R.: DALE LAUNER
ME AND THE MOB (1992)
ÚJÉV REGGELÉN (WHEN THE PARTY IS OVER, 1992) R.: MATTHEW IRMAS *(CINE ART)*
A PUSZTÍTÓ (DEMOLITION MAN, 1993) R.: MARCO BRAMBILLA *(INTERCOM)*
NYOM NÉLKÜL (THE VANISHING, 1993) R.: GEORGE SLUZIER *(GUILD)*
AMIT SZERELEMNEK HÍVNAK (THE THING CALLED LOVE, 1993) R.: PETER BOGDANOVICH *(UIP-DUNA FILM)*
HEMINGWAY ÉS ÉN (WRESTLING HEMINGWAY, 1993) R.: RANDA HAINES *(INTERCOM)*
FÉKTELENÜL (SPEED, 1994) R.: JAN DE BONT *(FOXVIDEO)*
ALUDJ CSAK, ÉN ÁLMODOM (WHILE YOU WERE SLEEPING, 1994) R.: JON TURTLETAUB *(JÖN: OKTÓBERBEN BUENA VISTA)*
A HÁLÓZAT CSAPDÁJÁBAN (THE NET, 1995) R.: IRWIN WINKLER *(COLUMBIA TRISTAR)*
KÉPTELEN KÉPRABLÁS (STOLEN HEARTS, 1995) R.: BILL BANNETT (JÖN NYÁRON MOZIBAN)
LEGÚJABB, ÉS KÉSZÜLŐBEN LÉVŐ FILMJEI: **TIME TO KILL, KATE AND LEOPOLD, IN LOVE AND WAR**

Aludj csak, én álmodom

Boldogan, a nemrégen kapott közönségdíjjal

után, így hiába nyomoz utána éveken át *Kiefer Sutherland*, a Kiefer új szerelmét alakító *Nancy Travis*nek is több szerepe jut, mint neki, a meghatározó kulcsfigurát pedig *Jeff Bridges* alakítja.

Nagyobb szerencséje van a *Hemingway és én* című filmmel, ahol ugyan *Robert Duvall* mellett *Shirley MacLaine* a sztár, de már neki is figyelemreméltó táncos szerep jut. Bevallása szerint a forgatás alatt tanult meg jól táncolni: *„Mindenki salsát járt, beleértve még Rober Duvallt is... Egyébként két év óta hetente háromszor járok táncolni. Olyankor azt a mámort és felszabadulást érzem, melyet csak a szerelem és a jó ízű étel tud okozni. A tánc olyan, mint egy nyilvános szeretkezés."*

Ennél azért jóval többről szólt az *Amit szerelemnek hívnak* című film, melyben Sandra egy country-énekesnőt alakít, s nemcsak játszik, énekel is, ami nem esik nehezére, hiszen kislánykorában sokat énekelt, sőt komponált is. A tragikus sorsú *River Phoenix* utolsó előtti filmjében még *Dermot Mulroney* és *Samantha Mathis* voltak színésztársai.

Féktelen siker

Majd elérkezett az 1994-es esztendő, s a buszsofőr üléséből egyenesen a mozinézők szívébe repült. A *Féktelenül* című film egy szó szerint féktelen autóbuszos utazás, tele akcióval s drámai feszültséggel. Sandra Annie-t alakítja, azt az utast, aki a lelőtt sofőr után a busz volánja mögé merészkedik. *Keanu Reeves* a Los Angeles-i rendőrség terroristaellenes osztagának tagja, akinek sikerül feljutnia a buszra, hogy megmentse az emberek életét: ugyanis ha a járgány nagy sebességéről lelassít, akkor a *Dennis Hopper* alakította terrorista bombája működésbe lép – márpedig a terrorista eddig soha nem viccelt... *„Komolyan mondom, tudok autóbuszt vezetni, de Keanu vakmerőségének közelébe sem férhetek..."* Vakmerőség ide vagy oda, a színésznőre egy csapásra befutott.

Már senkinek sem kellett bemutatkoznia, sőt ő lett a tv-show-k vendége, rangos zenei díjak átadója. Sokan az új *Julia Roberts*et, *Demi Moore*-t vélték benne felfedezni. A *Féktelenül* forgatása miatt nem tudta elvállalni a *Mindörökké Batman* női főszerepét, melyet eredetileg neki szántak. Majd *Harrison Ford* szemelte őt ki, s szerette volna, ha a *Sabriná*ban ő ismétli meg *Audrey Hepburn* egykori játékát, de erre a feladatra nem vállalkozott. *„Nem akartam azt a szerepet"* – vallotta be. *„Nekem Audrey Hepburn az első számú szépségideál. Legfeljebb Sabrina nővérét, Beatricét játszhattam volna el. Nem vagyok szépség."* (Sabrinát végül *Julia Ormond* alakította.)

Üstökösszerű sztárrá emelkedéséről pedig így beszél: *„Nem is tudom, mi ez a nagy felhajtás körülöttem. Nevetséges dolog, hiszen bennem minden olyan hétköznapi, semmi különleges. Örülök viszont, hogy azt csinálhatom, amit szeretek, nincsenek különösebb igényeim. Az is jó, hogy a szüleimnek megadhatok mindent. Nem érdekelnek a birtoklással kapcsolatos dolgok, minimalista vagyok."*

Amennyire ellenkezett Sabrina megformálásáért, annyira küzdött egy másik szerepért. Mindenképpen ő akarta eljátszani az *Aludj csak, én álmodom* hősnőjét, mert szinte felismerte magát a szerepben *„Egyszerűen tudtam, hogy csak én lehetek a hősnő. Amikor a próbafelvételre mentem, már nyugodt voltam."* A filmben ő Lucy, a chicagói metró pénztárosa, aki szerelmes lesz az egyik naponta látott utasba. Amikor a sors úgy hozza, hogy megmenti az életét, a kórházban, egy véletlen folytán, a kómába került fiatalember családjának menyasszonyaként tűnik fel. A család szívébe zárja a kedves teremtést, s a komédia ezek után megannyi helyzetkomikumot és fordulatot kínál. Sandra-Lucy végig megmarad érző szívű, szeretetre vágyó, egyszerű teremtésnek, s a film végén megtalálja az igaz szerelmet is. A színésznő mindezekért érezhette úgy, hogy Lucy alakja valóban hozzá illő sze-

Féktelen siker:
***Féktelenül*, Keanu Reevessel**

rep. Így látta a kritikusok java és a közönség is, a siker tehát ezúttal sem maradhatott el.

A hálózat csapdájában

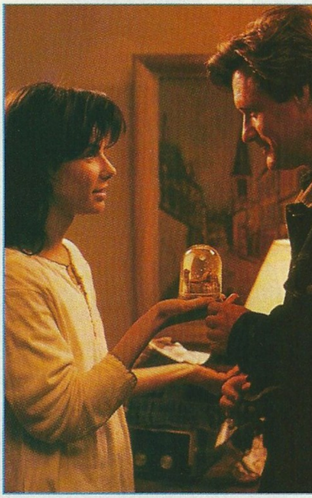
Szintén 1995-ben forgatta *A hálózat csapdájában* című produkciót, amely napjaink fejlett számítógépes világának veszélyére hívja fel a figyelmet. A produkció rendezője, a *Rocky* producereként Oscar-díjjal büszkélkedhető *Irwin Winkler* áradozott Sandra Bullockról A pusztító láttán: *„Egy gyönyörű, fiatal nő játszott két nagy sztár mellett: úgy ragyogott köztük, mint egy pompás drágakő.”* Amikor pedig megnézte Bullock következő filmjét, a *Féktelenült*, csodálata csak fokozódott a színésznő iránt: *„Azt mondtam: ő valaki, akinek a »társaságában« eltölthető két óra egy sötét moziban.”*

A filmben egy magányosan élő, szerencsétlen sorsú fiatal lányt alakít, Angela Bennettet, aki szoftverspecialistaként egy nagy informatikai cég otthon dolgozó munkatársa. Számítógépes hálózaton keresztül tart kapcsolatot munkatársaival, barátaival, ismerőseivel, s komputeren intézi mindennapi ügyeit is: ételt rendel, vagy éppen repülőjegyet vesz. Mexikói vakációján azonban különös dolgok történnek, s mire visszatér otthonába, kiderül, hogy összes adatát törölték a számítógépes adatbankokból, mintha ő nem is létezne. Rájön, hogy egy bűnténysorozat áldozata, s nemcsak mások, hanem az ő élete is veszélyben forog…

„Rengeteget gyakoroltam, tanultam a számítógéppel foglalkozó szakemberektől, egészen addig, amíg nem éreztem magam biztonságban és kellemesen a komputerekkel” – meséli. *„Élveztem, hogy különböző programokat meg tudok csinálni.... Jól ismerem a komputer okozta elszigeteltség érzését. Igen gyakran megelégszem annyival, hogy beásom magam otthon: redőny le, számítógép be. Hála istennek, vannak jó barátaim, akik kiráncigálnak a házból... Sok barátom dolgozik a filmiparban, s az Internet egyszerű lehetőséget ad rá, hogy elérhessük egymást. Ráadásul fesztelenül beszélhetünk: a forgatások nehéz óráiban erre több okból sincs nagyon mód. Egyébként nem nagyon szeretek telefonálni. Számomra az Internet tette tökéletesen szabaddá a kommunikáció világát.”*

Saját produkcióban

Nem telik majd el eseménytelenül a színésznő számára az 1996-os esztendő sem. Már elkészült a *Two If By Sea* című komédia, mely a hírek szerint hangulatában szinte folytatása az *Aludj csak, én álmodomnak*. A *Time To Kill* című készülő produkcióban, *Joel Schumacher (Mindörökké Batman)* rendezésében jogászegyetemista, aki egy kezdő ügyvéd mellett dolgozik, s egy színesbőrű apa védelmét vállalja el, akit egy rasszista fehér meggyilkolásával vádolnak. Szereplőtársa *Samuel L. Jackson (Az élet mindig drága, Ponyvaregény)*. *Richard Attenborough* rendezi az *In Love and War* című alkotást, amely a spanyol polgárháború idején játszódik, s Sandra ápolónőt alakít, aki Hemmingway-jel kerül romantikus kapcsolatba. Az írót *Chris O' Donnell (Egy asszony illata, Mindörökké Batman)* személyesíti meg.

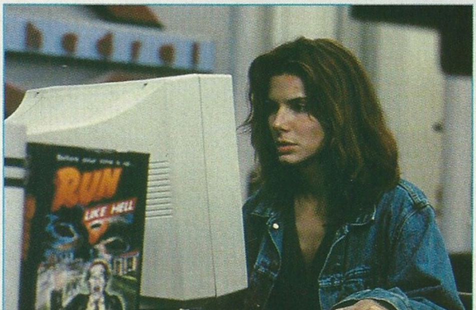
Bill Pullman oldalán:
Aludj csak, én álmodom

A színésznő időközben létrehozta saját filmprodukciós vállalatát, az Aquila Filmst, mely egy romantikus vígjátékkal fog bemutatkozni. *Kate and Leopold* az egyelőre ideiglenes címet viselő filmnek. Sandra pedig nemcsak főszereplője, hanem egyben szerzője is a történetnek. Együtt dolgozik új szerelmével, *Steven Rogers* íróval.

„Soha nem kaptam jó tanácsokat” – fogalmaz ma a csodakarriert befutott sztár. *„A Féktelenül forgatásának idején azt mondták: ne őrülj meg, csak nem fogsz másfél órán át egy buszt vezetni? Most meg azzal rémisztgetnek: nem kell annyi mindent csinálni, örülj, hogy játszhatsz, minek strapálod magad? Csak annyit tudok minderre válaszolni, hogy imádom a kihívást, a kockázatot és utálom a kényelmes semmittevést.”*

Tatár Eszter

A hálózat csapdájában

Videopremier május 16.

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

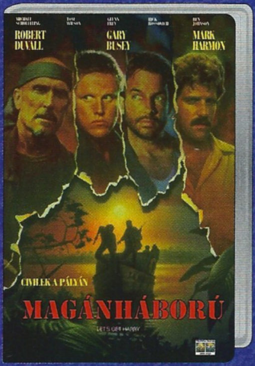
Thriller

A HÁLÓZAT CSAPDÁJÁBAN

Olyan világban élünk, ahol minden adatunkat gépek rögzítik. De mi lesz azzal, akit egy titokzatos kéz egyszer mindenhonnan kitöröl?

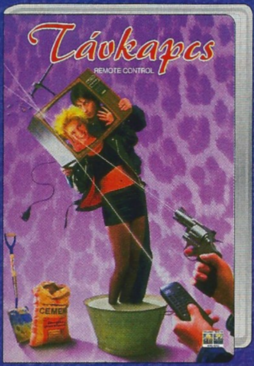
Akció

MAGÁNHÁBORÚ

Néhány nagyvárosi fiatalember nekiindul, hogy megküzdjön a dzsungellel és a kábítószer-maffia hadseregével. Amatőrök a profik ellen.

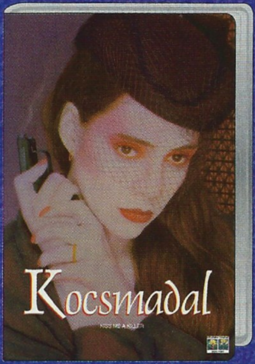
Vígjáték

TÁVKAPCS

Egy szégyenlős fiatalembert szép és felettébb erkölcstelen húga elviszi Szodomába. Mármint a Szodomáról elnevezett éjszakai mulatóba, melyet három amatőr gengszter vezet. Aztán kitör a botrány. Mindenről a távkapcs tehet, meg egy aranyhal…

Thriller

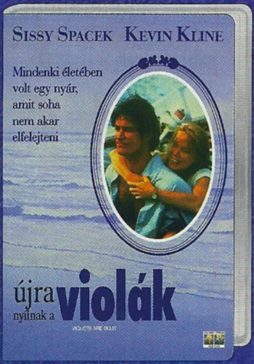
KOCSMADAL

A kocsmáros felesége és szeretője, a zenész kiterveli a tökéletes bűntényt. Meg akarnak szabadulni a felesleges harmadiktól. Csakhogy az életben semmi sem megy terv szerint.

ÚJRA NYÍLNAK A VIOLÁK

Mindenki életében volt egy nyár, amit soha nem akar elfelejteni, és titokban azt reméli, hogy egyszer még folytathatja ott, ahol akkor abbahagyta. Van, akivel megtörténik a csoda…

Romantikus

GRIFFIN ÉS PHOENIX

Számtalan alkotás született már az elmúlásról, mégis nehéz újraélni, átérezni azokat a pillanatokat amikor az ember saját halálára készül. A videó műfaja, intimitása megadja azt a lehetőséget, hogy otthon magunk vagy szeretteink körében nézzünk végig egy érzelmekkel teli filmet, mely megindítóan szól az emberi kapcsolatokról, az érzelmekről. Megható történet a *Griffin és Phoenix* című amerikai alkotás, mely a szerelem halál felett aratott győzelméről szól.

Sarah Phoenix és Geoffrey Griffin túl későn találkoztak. A *Jill Clayburgh (Suttogások a sötétben, Rajtam a sor)* által megformált nő egy fájdalmas New York-i kapcsolat után költözik Los Angelesbe, hogy ott új életet kezdjen, de rájön arra, hogy halálos beteg: rákja van, s már csak kis ideje maradt hátra. Geoffrey Griffin, akit *Peter Falk (Columbo, Szobatársak)* alakít, szintén megtudja orvosától, hogy halálos beteg. A két ember a Californiai Egyetemen találkozik először: mindketten egy halálról szóló előadást hallgatnak. Súlyos titkukat egy ideig még rejteni tudják a másik elől. Utolsó fellobbanásként kezdődik bensőséges kapcsolatuk, melyet boldogságvágyuk vezérel. Elkerülhetetlen azonban, hogy rájöjjenek kölcsönös szomorúságuk okára: a rák áldozatai. Elhatározzák, hogy megpróbálják együtt elkerülni azt a fájdalmat mely az újonnan szövődött szerelmet beárnyékolhatja. Tovább hajtja őket a szenvedély, s az örökkévalóságba vetett hit.

Amikor Sarah számára eljön a búcsú, a szerelmesek megosztják egymással hitüket a bátorságról, az együttérzésről.

Különös film a *Griffin és Phoenix,* mely két kiváló színész játékával hozza emberközelségbe azt, amelyről berszélni oly fájdalmas.

A GYILKOS CSÓKJA

Valamennyiünk számára elérkezhet a pillanat, amikor úgy érezzük, el kell menekülnünk addigi életünkből, ott kellene hagynunk mindent, s milyen szívesen próbálnánk szerencsét idegen tájakon, ahol nem ismernek minket, nem érhetnek utól a régi barátok és ellenségek, s új személyazonosságunkkal, új életünkkel mások lehetünk, mint amilyenek eddig voltunk.

Valahogy így gondolkodhatott Kate Wilson *A gyilkos csókja* (Kiss of a Killer) című filmben, amikor nap közben unalmas titkárnőként dolgozott, otthon pedig erőszakos anyja mellett élt. Gyermekkora riasztó emlékei is taszítják a szülői házból. Ezért is határozza el, hogy elmenekül, s távol eddigi élete helyszínétől álnéven megteremti a saját külön világát. Új személy azonossággal az örömök fényében keres megnyugvást egy fogadóban, ahol szépségét és kedvességét értékelik a férfiak. Különösen Richard, aki szorosabbra fűzné vele a kapcsolatot, de Kate visszautasítja. Közben a lánnyal különös dolgok történnek: véletlenül szemtanúja lesz, hogy egy éjjel újdonsült ismerőse, Gary, maszkot téve arcára, meggyilkol egy lányt. Ettől kezdve Kate élete veszélyben forog. S bár Richard és közte mégiscsak románc kezdődne, ám amikor a fiú egy véletlen során felfedezi igazi személyazonosságát, a lánynak Gary kezd el udvarolni...

Az új udvarló helyett a lány inkább a rendőrséget választja: felfedi kettős kilétét, s beszámol a gyilkosságról. Garynek több se kell: elrabolja Kate-et, fogva tartja, és úgy játszik vele, mint macska az egérrel. Amikor a lánynak szembe kell néznie a halállal és egyben gyermekkori démonjaival, akik állandóan kísérték őt, összeszedi minden erejét, hogy küzdjön életéért...

Táborban az űrhajós-jelöltek

Az űrhajósok valóságos hősök. Emberfeletti cselekedetet vának el tőlük, s ők erre készen állnak. Hisz nem kis bátorság és erőpróba már az az út is, míg valaki felkészül arra, hogy elhagyja a a Föld légterét. Számos fizikai megpróbáltatáson kell túlesni és nem kis szellemi erőpróba az is, amíg valaki megtanulja azokat a fizikai törvényeket, törvényszerűségeket, amelyek szükségesek az űrhajózáshoz, a bonyolult műszerek kezeléséhez. Űrhajósnak lenni a világ minden táján fiatalok ezreinek álma. Részévé válni annak a csodának, amely az ismeretlen meghódításához vezet. Számos film készült már űrutazásokról, többnyire sci-fibe hajló kitalált sztorik sora szól az űrhajózásról. Üdítő kivétel napjaink sikere, az *Apolló 13,* amely valóságos történetet dolgoz fel.

Kevés alkotás szól viszont azokról a napokról, hetekről, hónapokról, évekről, amelyek a kiképzés időszakába engednek bepillantást nyújtani.

Enyhíti a hiányt az *Űrhajós-tábor* (Space Camp) című film. E produkció azokról a fiatalok szól, akik abba a kiképzőtáborba jelentkeznek, amely speciális program az Egyesült Államokban, Alabama államban, Huntsville-ben. Nem is gyanítják, hogy űrjátékuk megdöbbentő valóság lesz egyszer, amikor is egy űrrepülőgép fedélzetén találják magukat egy váratlan küldetés során. A leendő űrhajósok tábora jó tesztelési alkalom mind a táborozók, mind a kiképző pilóták számára.

Ott van például Andie, a repülőoktató, saját frusztrált álmaival az űrutazásról, Catheryn, a komoly fiatal hölgy, akinek legfőbb célja, hogy asztronauta legyen. Vagy Kevin, akinek még sokat kell tanulnia a csapatmunkáról, Tish, aki lélekben máris a felhők között jár. Rudy, az ijedt fiú, aki kétségbeesetten keresi a magabiztosságot, Zach, a korábbi űrhajós, aki vezeti a tábor programját, de sokkal inkább újra repülne. Max, akinek álllandó kalandvágya hamarosan a várakozásokon felül valóra válik... Ők azok, akik együtt tanulnak, gyakorolnak: konfliktusokkal, de kemény fegyelemmel a sikeres csapatmunka érdekében. Ennek alapfeltétele, hogy a különböző embereket egyesítse a közös akarat és a közös csodálat, az űrutazás. Mindannyian megtanulják, hogy először magukban kell uralkodniuk érzelmeiken, mielőtt elfogadják a légkör fölötti világ nehéz kihívását. Egzotikusan kell vonzódni az űrutazáshoz, minden misztériumával, szépségével, gyötrelmével.

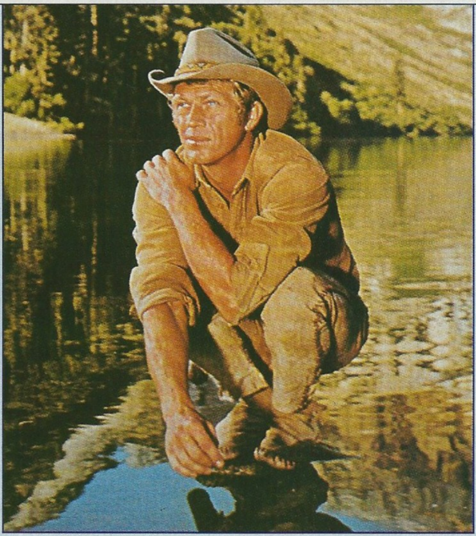
Hogy mindez miként sikerül, az kiderül a filmből, melynek főszereplői között ott található *Kate Capshaw (Egy igaz ügy), Lea Thompson (Vissza a jövőbe 1-3.), Kelly Preston (A szerelem fegyvere),* és *Larry B. Scott (Vasmadarak).*

FLAMEX INTERSTAR

A rodeóbajnok visszatér:

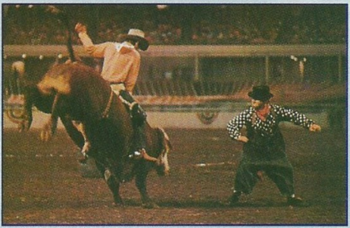
JUNIOR BONNER

Modern westernnek azt a századunkban, az amerikai nyugaton játszódó történetet nevezik, amelynek klasszikus figurák a hősei. A modern westernben a cowboy ugyanolyan természetes mozdulattal vágja be magát autója ülésére, mint ahogy a lovára pattan. A modern westernben a Saloon hamisítatlan varázsát az útszéli csehó giccses szuvenírjei és gépzenéje pótolja, ahol a vérre menő pókerparti helyett legfeljebb csak biliárdozni lehet. Még szerencse, hogy az alkohol és az alkalmankénti bunyó megmaradt, ha kedve van, vagy kellően bemelegítette magát egy kis szíverősítővel, szétveretheti a pofáját az ember. A mai tematikájú westernben már nyoma sincs annak a heroikus, idealizált képnek, amelyet egykoron a vadnyugat hőseiről festettek. Az ilyen film azt sugallja, egyszer és mindenkorra lezárult a korlátlan lehetőségek időszaka. Érdemes megfigyelni azt a változást, amelyen a cowboy alakja átment. Az egykori mindenre elszánt tehenészlegény, a legendás pisztolylövész, aki naponta vívta élet halál harcát indiánnal, banditával és a természettel, a legtöbb esetben ugyan még romantikus figura, ám kilóg környezetéből, képtelen szembenézni az új idők kihívásával, ezért válik anakronisztikussá. Glóriája megkopott, a társadalom perifériájára szorult, deklasszálódása valójában az amerikai álom szertefoszlásának bizonyítéka. Jó példa erre a neves amerikai western-rendező, Sam Peckinpah filmje, a *Junior Bonner* (1972).

A mai tematikájú westernnek is számos almûfaja van. Ezek sorában az egyik legnépszerűbb az úgynevezett rodeó-western. Számos kiemelkedő alkotás született ebben a témakörben, kezdve a *Kallódó emberek*től (The Misfits, 1961) az *Amikor meghalnak a legendák ...*-on (When the Legends Die, 1972) át a *Bronco Billy*ig (1980). A rodeó úgy él a köztudatban, mint a cowboyok sportja, a tehénpásztorok virtuskodása, amelyben a betöretlen musztángok megfékezésével lemérhetik lovaglótudományukat. Mára kicsit változott a helyzet, egyrészt, mert a betöretlen musztángok eltűntek, másrészt a rodeó igazi tömeglátványossággá, nagyipari szórakoztatássá nőtte ki magát. Ez a spanyol szó eredetileg az állatok összeterelését jelentette a nagy terelés előtt, amikor a déli államokból felhajtották a csordát az északi városok vágóhídjaira. Ma viszont azt a látványos, legtöbbször pénzdíjas versenyt jelenti, amelynek során a résztvevők különböző számokban – vadló betörés, bikalovaglás, tehénbefogás, lasszóvetés, stb. – mérik össze erejüket, ügyességüket. Valamennyi közül a bikalovaglás a legveszélyesebb. A bikát beterelik a szűk karámba, ahol vastag hevedert kötnek rá, amelybe a lovas egy kézzel kapaszkodik. Amikor kivágódik a karámajtó, az őrjöngő állat szinte kirepül rajta, és vad táncba kezd. Mind a négy lábával egyszerre ugrik a levegőbe, megpróbálja lerázni, palánkhoz csapni lovasát. Igazán jó lovasnak azt tartják, aki képes megfékezni a bikát, vagy legalább nyolc másodpercig meg tud maradni az állat hátán. A rodeónak is megvannak a maga szabályai, amelyekhez a legények ugratása, a bohócok kacagtató, de roppant veszélyes mutatványa éppúgy hozzátartozik, mint a bőrből készült lábszárvédő vagy a hatalmas rézsarkantyú.

Sam Peckinpah alkotásának, a *Junior Bonner*nek hőse is rodeósztár. A július negyedikei nagy versenyre érkezik szülővárosába, az arizoniai Prescottba. A családi farmon találkozik szeretteivel: megfáradt anyjával, örök álmodozó apjával és a jövő hívó szavát meghalló testvérével. Bátyja nem lép a nyomdokába, ügyes üzletemberként szociális otthon építésébe fekteti pénzét. Egyedül csak apja nem változott, az egykori rodeósztár Junior nagy példaképe. Most is a kórházból szökött meg, hogy a fiával lehessen. Az öreg megint nagy kalandon töri a fejét, Ausztráliába akar menni, aranyat keresni. A versenyen Junior régi ellenfelével kerül újra szembe, a veszedelmes bikával, amely egykor súlyosan megsebesítette.

A *Junior Bonner* olyan hős szemszögéből mutatja be az üzleti érdekeknek alárendelt, kommercializált vadnyugat képét, aki még a régi Nyugat szellemében éli életét. Hisz a vadnyugat idealizált mítoszában. Junior Bonner igazi élete valójában csak az a nyolc másodperc, amit a megvadult bika hátán tölt. Utána megint visszazökken a rideg valóságba, a mind nagyobb magányba. És bár ő képtelen felhagyni ezzel az életformával, „összekacsint" apjával, megveszi neki a repülőjegyet Ausztráliába. Megadja neki a lehetőséget, hogy megint a saját öntörvényei szerint éljen.

Kicsit talán csalódik, aki amolyan piff-puff westernt vár, amelyben állandóan dörögnek a coltok, és nagy bunyóban mérik össze erejüket a szereplők. Peckinpahtól szokatlan módon visszafogott, melankolikus filmet láthat a néző, a letűnt világot megszemélyesítő hőssel, aki idegenül mozog környezetében. Szomorú lezárása ez a cowboy-mítosznak, amely már csak filmen, könyvben, a televízióban, a rodeó versenyen él tovább. Mindez jól példázza a rendező érzékenységét, Peckinpah mindig is híres volt arról, hogy a western nyelvét felhasználva kutatta és dramatizálta az amerikaiakat érzékenyen érintő témákat és konfliktusokat. Különösen figyelemre méltó a film képi világa, melynek megvalósításában fontos szerep hárult a rendező kedvenc operatőrére, a cseroki indián származású *Lucien Ballard*ra. Bravúrosak a rodeó-felvételei, melyek során előszeretettel alkalmazza a lassított felvételt. Így még jobban kiemeli az ember és az állat test test elleni küzdelmét, az inak feszülését, a verejték-patakot. A néző kedvére gyönyörködhet a lélegzetelállító produkcióban, a fantasztikus légibalettben. A lassított felvételnek dramaturgiai szerepe is van, elnyújtja azt a nyolc másodpercet, amit Bonner saját álomvilágában tölt.

A főszerepet nem más, mint *Steve McQueen* alakítja. Ő ugyan nem kimondott westernsztár – alighanem ezért is esett rá a rendező választása. Ezzel is mintegy jelzi a főhős kívülállóságát. Eszköztelen, visszafogott játéka csak tovább erősíti a figura hitelét. A film készítése idején *McQueen*t már a legnagyobb sztárok között tartották számon, neve csábos vonzerőt jelentett a néző számára. Játékát olyan remek partnerek segítették, mint a szülőket alakító *Robert Preston-Ida Lupino* páros, valamint a testvérét játszó *Joe Dan Baker*.

A komédia és a sztriptíz királynője:

GYPSY

Igazi szenzációnak ígérkezik a *Gypsy* videó-bemutatója, hiszen a film az egyik legsikeresebb Broadway-musical új feldolgozása. A legenda valós alapon nyugszik, *Gypsy Rose Lee* emlékiratain, akit a komédia és a sztriptíz királynőjeként tartottak számon. A könyvre felfigyelt *David Merrick* és *Leland Hayward* producer, akik a népszerű sztár, *Ethel Merman* főszereplésével musicalt készítettek belőle. A rendező-koreográfus az a *Jerome Robbins* volt, aki később a *West Side Story*val emelkedett a halhatatlanok közé. A fülbemászó muzsika mellett az 1959-ben bemutatott darab legfőbb értéke, hogy megszületett a musical világának legendás figurája, Rose mama. Mert a történet igazi hőse, leghálásabb figurája valójában nem is Gypsy, hanem a mamája.

Rose mama a világ legerőszakosabb színházi mamája, akinek eltökélt szándéka, hogy a két lányából színésznőt farag. Szeretettel, de rettentő határozottsággal tereli lányait a világot jelentő deszkák felé. Revütársulattal járják a húszas évek Amerikáját, ám a siker csak nem akar melléjük szegődni. Nem véletlen, hogy June-nak elege lesz az egészből és megszökik. Amikor anya és megmaradt lánya, egyetlen reménysége véletlenül a lerobbant mulatóba téved, Louise-nak a sztriptíztáncosnő helyére kell beugrania. És ekkor váratlanul beüt a ménkő, az előadás sikeres lesz, és megszületik Miss Gypsy Rose Lee, a sztriptíz nemzetközi királynője.

A musical kedvező kritikát kapott, a közönség pedig az első pillanattól kezdve rajongott érte. Ez azért is érdekes, mert nem az a tipikus Hamupipőke-történet volt. *„A Gypsy olyan valamit mond ki, amit elég nehéz elfogadni"* – emlékezik vissza Stephen Sondheim szövegíró. *„Azt mondja, a gyereknek is felelősséget kell éreznie a szüleiért. Elvégre ő lesz az, aki kinövi őket, és végül a szülők lesznek majd az ő gyerekei."* Persze ez is csak Rose eltökéltségéről tanúskodik, gyermekeiből bármi áron sztárt akar csinálni, holott igazából saját maga vágyott elismerésre.

A sikeres musical szinte kínálta magát a megfilmesítésre. Az első filmváltozat 1962-ben készült el, *Melvyn LeRoy* rendezésében. A főszerepben három nagy sztár – *Rosalind Russell* (Rose mama), *Nathalie Wood* (Gypsy) és *Karl Malden* komédiázott kedvére. A filmet máig az egyik legjobb Broadway-musical-adaptációként tartják számon.

A darab történetében jelentős eseménynek számít még az 1971-es londoni bemutató, amelyben *Angela Lansbury* játszotta Rose mamát, a lányát pedig *Zan Charisse*. Nagyszerű alakításáért Lansbury megkapta a legmagasabb színházi elismerést, a musical kategória legjobb színésznőjének járó Tony-díjat. Tizennyolc esztendővel később, a musical bemutatójának harmincadik évfordulóján újra színre került a darab, ezúttal *Tyne Dalyvel* a főszerepben, Gypsy szerepében pedig *Crista Moore*ral. A The New York Times kritikusa azt írta: *„Végre egy darab, amely halad a korral, semmit sem veszített az aktualitásából. ... Az egyetlen nagy Broadway-musical, amely mellett az élet viharos ösvényein is kitart közönsége."* Mellesleg alakításáért Daly is elnyerte a Tony-díjat.

1992-ben merült fel a darab újbóli megfilmesítésének gondolata. A producereknek sikerült megnyernie a főszerepre a népszerű komikát *Bette Midlert*, aki mindig is Rose szerepéről álmodott. Mint kiderült, az eredeti darab írója, *Arthur Laurents* – aki tanácsadóként közreműködött a filmben – szintén rá gondolt. A rendező az az *Emile Ardonilo* lett, aki az *Apácashow*-val (Sister Act, 1992) már bizonyította, hogy otthonosan mozog a műfajban. Fantasztikus mozi, minden ízében új és mulatságos musical született, amelyben szenzációs alakítással rukkolt ki Midler, egyszer és mindenkorra beírva magát a film és a musical történetébe.

FLAMEX INTERSTAR

A WATERWORLD MŰHELYTITKAI

Aki régebbi olvasója a Video Magazinnak, illetve átböngészte az Interaktív Video Magazin 1995/1-es számát, már sok mindent tudhat a *Waterworld*, e látványtervezésben, operatőri munkában és díszletezésben egyaránt páratlan akció-kalandfilm keletkezésének körülményeiről. Arra is sokan emlékezhetnek, hogy a film a hagyományos meseelemek és az újszerű filmkészítési-technikai megoldások sajátos keveréke, akárcsak annak idején a Lucas-féle *Csillagok háborúja* volt. *Kevin Reynolds* rendező minden szempontból szuperprodukciót kívánt tető alá hozni, valami olyat, amilyen még nem volt, de ugyanakkor talán azt az érzést is fel akarta kelteni nézőiben, hogy amit itt látnak, az valahogy mégis ismerős: hiszen a *Waterworld* kockáin ismét megelevenedik Jó és Rossz, Hős és Antihős örök küzdelme – megint csak a Jedi-történetre emlékeztetően. A Tengerész alakja, nem utolsósorban *Kevin Costner* karizmatikus személyiségének köszönhetően, fel van ruházva mindazokkal a jellegzetességekkel, amelyek egy legenda képződéséhez szükségesek. Ő az erős és rettenthetetlen hős, aki persze némileg magányos is; a Nővel *(Jeanne Tripplehorn)* való kapcsolata is felemás. És szemben vele ott a tipikus Ellenfél, a megjelenésében visszataszító, jellemtelen, machiavellista kalóz, a Pap, akinek szerepét a kellően sátáni *Dennis Hopper* legalább annyira jól játssza, mint a Tengerészét Costner.

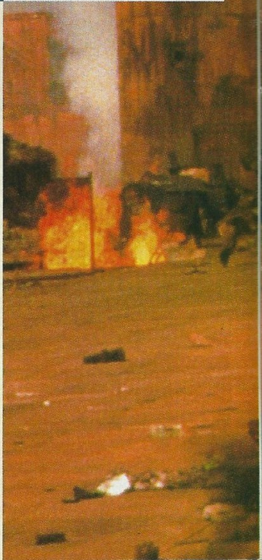
A *Peter Rader* által írt forgatókönyv és a rendezés egésze nem hagy kétséget afelől, hogy vallásos motívumokra épülő kalandfilmet látunk apokalipszissel és Ígéret Földjével, melyet itt Szárazföldnek neveznek. A forgatókönyv egyik legügyesebb leleménye Enola, a titokzatos kislány, aki a hátára tetovált térkép segítségével útmutató lehet a keresők számára. Érte és a térképért folyik a küzdelem ebben a minden tekintetben extra produkcióban, mely ki tudja, hány kategóriában szerepelhetne a Guinness Rekordok Könyvében. Soha még ennyi forgatási órát nem töltött stáb vizen; sőha még ilyen bizonytalan körülmények között nem készült szuperfilm. Ennyi pénzt sem emésztett még filmkészítés a hetedik művészet történetében. De talán ennyi feszültség sem halmozódott fel még soha a film irányítói között, mint épp a *Waterworld* forgatása idején. De vajon miért volt sokáig még az is kétséges, hogy a film elkészülhet? Idézzük fel most az emberfeletti munka, a barátság és kollegialitás, kitartás és csalódás drámáját, a film forgatásának napjait, amelyekről magukról is nagyszerű film lenne készíthető! Csak az nem biztos, hogy e képzeletbeli produkciót is Kevin Reynoldsra kellene bízni...

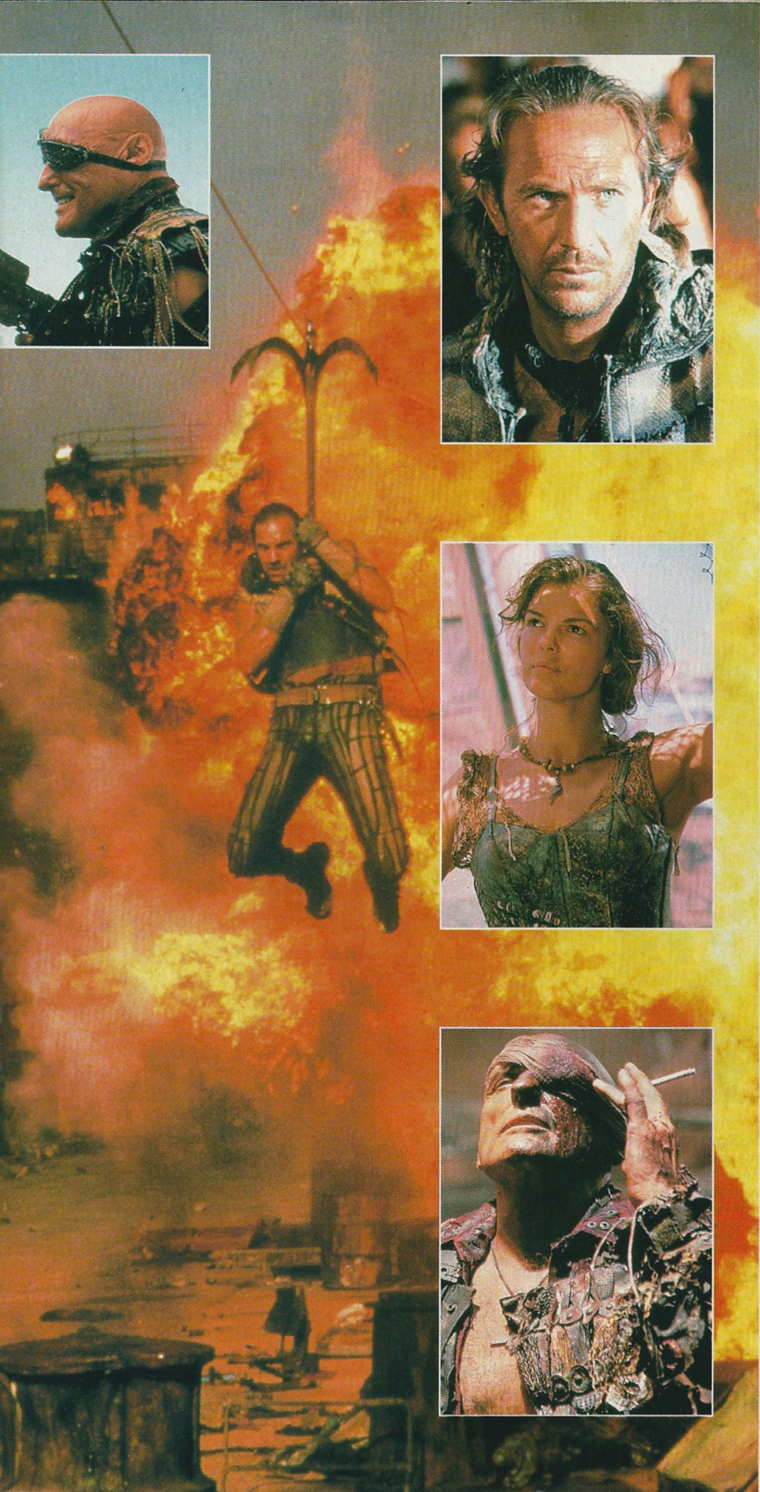
❖

Az egyik kulcsfigura természetesen Kevin Costner, a főszereplő. Nélküle a film ötlete sem ért volna igazán sokat, bár kétségtelen, hogy a forgatókönyvben valóságos aranybányát sejtő Kevin Reynolds rendezőnek jó szimata volt. Costner azonban mindenképpen kellett: az utóbbi évek egyik legnépszerűbb hollywoodi csillaga, férfias szépfiú és az igazság örök bajnoka. Ne feledjük: ő volt Robin Hood és *Whitney Houston* testőre, valamint a *Farkasokkal táncoló* katonatisztje *és Wyatt Earp*. A Waterworldig még a színész magánélete is kikezdhetetlen. Boldog házasságban él, Joe fia már hétéves. De mint tudjuk, a baj nem jár egyedül. A *Waterworld* majdnem az elkészíthetetlenségig nehéz film (Reynolds találó megállapítása szerint *herzogiak* az állapotok, vizen és víz alatt forgatják, hatalmas méretű díszletekkel stb.), s ráadásul közben Costner válik is. A film mind nyomasztóbb súllyal nehezedik alkotóira. A forgatás gyakran leáll, a pénz rohamosan fogy. Costnernek nagy anyagi veszteség is lenne, ha belebukna a nagy munkába. 170 millió dollár forog veszélyben – a film becslések szerint ennyibe került. Costnert azonban nem a pénz érdekli elsősorban, hiszen, mint mondja: *„Vágyom a sikerre, mint bárki más. De mindez nem változtatja meg a gondolkodásomat meg a mozival kapcsolatos érzéseimet."* Maga a történet, az akció, a veszély az, ami Costnerre ellenállhatatlan erővel hat. Ugrik és zuhan, mélység felett lebeg a Tengerész hajóján, a *trimaránon*. Neki való munka, amit persze busásan (14 millió dollár) meg is fizetnek. Ráadásul egy régi barát, Kevin Reynolds (a másik kulcsfigura), a film rendezője kipróbált ember. Igaz, már a *Robin Hood* munkálatai idején megmutatkozott a két ember különbözősége. És lám, megint: a forgatás folyton elakad, a két kulcsfigura hónapokig alig szól

egymáshoz. Elidegenedett, jéghideg minden: a rendező csökönyösen megy a maga feje után, újabb pénzeket kér, mígnem a Universal Pictures megunja a dolgot. Eljön az április (1994), amikor Reynolds feladja. Otthagy stábot és régi barátot, átírt szövegkönyvet, mindent. Costner szerint igazából ez a lépés volt megbocsáthatatlan. Azoknak a nem keveseknek lett igazuk (most), akik eleve nem értették Costner bizalmát Reynoldsban. Megbízhatatlan ember, nem is jó rendező – így ők. Mások, nem is akárkik, például *Quentin Tarantino*, mást mondanak. Szerintük Reynolds tehetséges művész, akibe nem véletlenül invesztált annyi pénzt és bizalmat Costner. A színész maga is úgy nyilatkozott kollégájáról, hogy üdítően érdekes egyéniség a középszerűség világában. (Egy korábbi közös

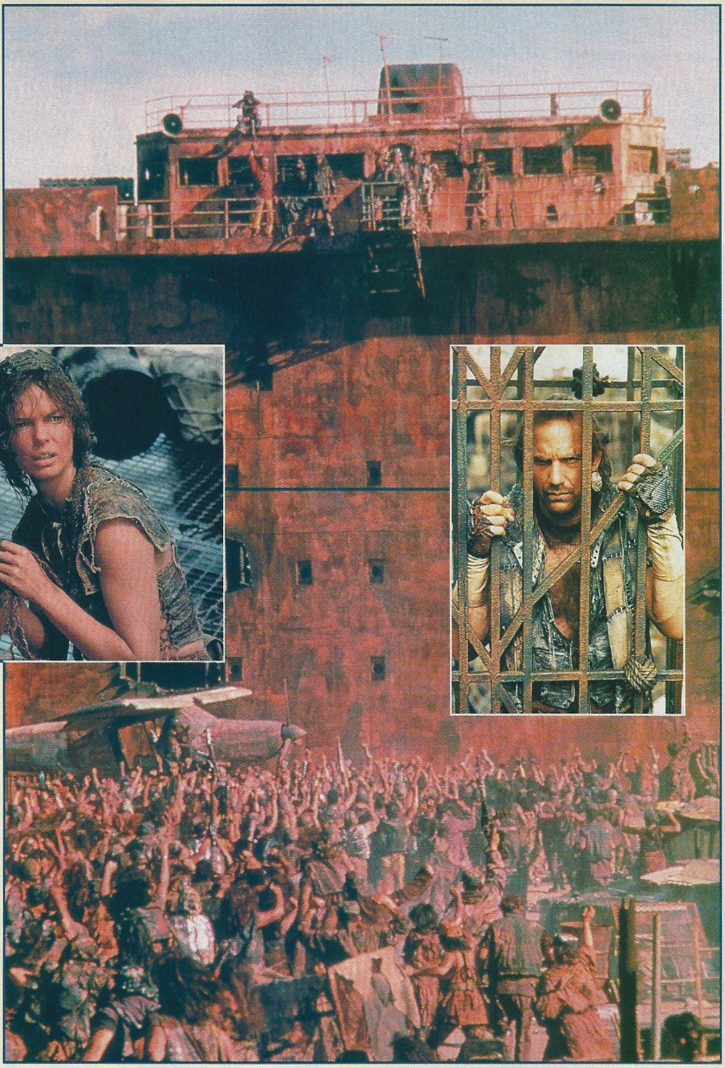

vállalkozásuk, a Reynolds rendezte *Rapa Nui* is Costner vállalata, a Tig Productions égisze alatt készült el.) Akárhogy is, róka fogta csuka eset, legalábbis a filmvállalati emberek, különösen a producer *Chuck Gordon* valamint pénzember testvére, *Larry Gordon* szempontjából. Mert ha menesztik az egyre kétesebb Reynoldsot, baráti lojalitásból Costner is vele tartana, hiszen a színész, mielőtt igent mondott a szerepre, két kikötést tett: Chuck Gordon legyen a producer és Reynolds a rendező. Costner feltételeit persze mindenki ismerte és tiszteletben tartotta, nyilván elsősorban ezért húzódott ilyen soká e furcsa forgatási kaland. És különben is: több tízmilliót kinek van kedve ottfelejteni az üres stúdióban? Senkinek. Már az is épp elég fejfájást okoz a kaliforniai szponzoroknak, hogy a film máris 8 millióval többen van a tervezettnél, és minden jel szerint nem fogja behozni az árát. Kisebb bakik is idéztek már elő bukást, anyagi csődöt, vittek romlásba stúdiókat. *Sid Sheinberg,* az MCA elnöke például már korán minden létező ördögöt felfestett a falra: a film anyagi csőd lesz, bele sem szabad kezdeni. És valljuk meg, Sheinbergnek volt némi logika a szavaiban. Annak idején ő bábáskodott a Spielberg-féle cápafilm készítésénél, szert tett tehát némi tengeri forgatási tapasztalatra. Úgy vélte, a stáb ezerszer nagyobb fába vágta a fejszéjét az új filmmel, mint annak idején a nagy előd. A vízi forgatáson minden tökéletesen kiszámíthatatlan, figyelmeztetett Sheinberg. Nemcsak az időjárás változásai érhetik váratlanul a stábban dolgozókat, hanem maga a költségvetés is kikalkulálhatatlan.

❖

De azért mégiscsak nekikezdtek. Több mint háromszáz különböző munkás, főleg ács dolgozott az egyik honolului dokkban a díszleteken: az úszó városon és a korallzátonyon (ez utóbbi mintegy ezer tonna acélból készült). Az eredetileg 65 milliós költségvetés pedig már 120 milliónál tartott, holott még egy kockányit se forgattak! Dennis Gassner pedig már egy éve dolgozott a látványterveken. A forgatást 1994. június 27-én kezdték. Addigra a korallzátonyt is sikerült felállítani három kilométernyire a partoktól – a kameráknak volt szükségük a nagy távolságok befogására. Amikor Costnert vették fel a trimaránon, az operatőr és személyzete a korallzátony belsejé-

ből készítette a képeket. Előfordultak már a forgatás elején olyan technikai gondok, melyek akár egy napot is elvettek. Mindez azonban semminek tűnt ahhoz képest, amit a zátonyról menekülő Tengerész fotózása jelentett. Egy kerek hétig forgatták a háromperces jelenetet. És még lehetne sorolni a különböző malőröket. Reynolds több kulcsemberrel sem egyeztetett, többeknek már olyan érzése támadt, hogy két különböző film készül egyszerre. Dean Semler operatőr szerint élete legnehezebb munkája volt a trimarán-jelenetek fotózása. Hawaii szigetéről

indultak minden áldott reggel, mintegy harminc csónakkal a stáb emberei. Úgy néztek ki ott a Csendes-óceán hullámaiban, mint a spanyol armada – emlékszik vissza Semler. S ahogy az ilyenkor már lenni szokott (vö. Sheinberg jóslatával), amikor Jeanne Tripplehornnal minden stimmel, jók a felvételek, akkor hirtelen egy hüvelykujj méretű medúza megcsípi a kis Tinát. A színészek ott állnak csuromvizesen, s egy időre megint lőttek a forgatásnak. Telnek a hónapok, Costner válását októberben jelentik be. Újságírók lepik el a forgatási helyszíneket, szenzációra vadászva. Több felvételt le kell állítani, mert a kíváncsiskodók csónakjai beúsznak a képbe... Sőt egyesek búvárruhában közelítik meg a zátonyt. Februárban már arról cikkezik a USA Today, hogy mi mindent lehetne venni a film árából: 2947 új BMW 740i-t, de a Dakota állambeli Shannonban több mint 51 ezer ember évi jövedelme is nagyjából ennyi pénzt jelent. Amerika nevet.

És ekkor: Reynolds – el, mint egy drámai utasításban. A két volt barát (vagy legalábbis egymással barátságosan viselkedő kolléga) alapvetően másban látja a filmkészítés lényegét: a kissé individualista Reynolds, ez nyilvánvaló, sokáig nem evezhet egy csónakban a kollaborációra, csapatmunkára esküvő színésszel. Szóval Costner küzd egyedül tovább, elsősorban a film fennmaradásáért, életben tartásáért. Szerencséjére szabad kezet kap a Universal új tulajdonosától, *Edgar Bronfman*tól. Például radikálisan csökkenteni kényszerül az időtartamot: az eredetileg több mint két és félórás produkciót néhány durva nyisszantással egy óra ötvenhét percesre mérsékli. Olyan filmet akar a közönségnek ajándékozni, amelyet sok év múlva is meg lehet nézni, amely nem veszített értékeiből. Ugyanakkor egyesek a színész személyes gondjait látják meghúzódni a film nem teljesen idilli szerelmi története mögött. Lehet, hogy sok hiányossága van a Waterworldnek, de Costner mégiscsak befejezte a szinte befejezhetetlent ami önmagában sem kis teljesítmény, bár igen kemény lecke is a hollywoodi sztárnak.

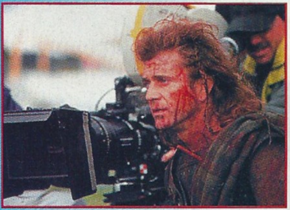
Kevin Costner neve azonban változatlanul vonzotta az embereket Amerikában a mozikba. Annyi negatívumot olvastak már a film megszületésének körülményeiről, hogy végre kíváncsiak voltak a végeredményre. Olyannyira, hogy az észak-amerikai kontinensen jóval meghaladta a százmillió dollárt a bevétele, s a világforgalmazás révén igencsak megtérültek a Waterworldbe fektetett költségek. S ekkor még nem kezdődött el a videóforgalmazás. Mint tudjuk, ma már egy produkció bevételeinek több mint a fele a videókazetták eladásából származik. Magyarországon e hónap a Costner-film videópremierje.

AZ INTERCOM A UIP DUNA NEMZETKÖZI FILM KFT. ÉS A video magazin

OSCAR-FOGADÓIRODÁJA EREDMÉNYT HIRDET!

Hát megvolt! Izgultunk mi, és láttuk, hogyan izgulnak a sztárok. A nyertesek boldogok, és igyekeznek úgy tenni, mintha zavarban lennének, a jelöltek, akik végül mégsem kapták meg, zavarban vannak, és igyekeznek boldognak látszani. Oscar-fogadóirodánk eredményt hirdet, és szabadságra mehet egy évre. A mi nyerteseink is átvehetik díjaikat, és reméljük, akik lemaradtak, azok is jól szórakoztak, amíg az esélyeket latolgatták.

A fogadás tudománya persze egyáltalán nem egyszerű dolog. Amikor szerkesztőségünk az oddsokat (esélyszámokat) megadta, azokat az adatokat vette figyelembe, melyek valószínűleg az Amerikai Filmakadéma tagjait is befolyásolták, amikor leadták voksukat. Sokat számított az idei Golden Globe-díj, hiszen a korábbi években ez szinte biztosan jelezte előre az Oscar eredményét. Valószínűleg *Sharon Stone* is ebben reménykedett. Ám a szerencse forgandó, és a papírforma *Mel Gibson*nak és az egyáltalán nem papírformájú *Mira Sorvinó*nak, a legjobb női epizódszereplőnek járó díj legújabb tulajdonosának kedvezett. Természetesen figyelembe vettük a filmek amerikai sikerét és a szaklapok véleményét is, valamint a korábbi Oscarokat, illetve jelöléseket. A Disney-dalok például örök favoritok. A *Pocahontas* betétdala ezúttal sem okozott csalódást, és legtöbb játékosunk tippjét beigazolva elhozta a neki járó díjat. Most már bevallhatjuk: az esélyszámok megállapításánál egy kicsit azért a saját ízlésünknek is engedtünk.

A beérkező több száz levélből az derült ki, hogy fogadóink nagy része nem szereti a kockázatot. Szinte mindenki a biztosra – a biztosnak vélt – nevekre tippelt. A többség inkább a kevesebb, de valószínű pontot választotta, mint a bizonytalan nagy bevételt. Ebből viszont az következett, hogy az eredmények nagyon hasonlítottak egymásra. A megszerezhető 22 pontból a többség nyolcat vagy tízet zsebelt be: a legjobb rendezőnek, férfi főszereplőnek és betétdalnak juttatott díj esetében ugyanis bejött az, amire a hivatásos esélylatolgatók számítottak.

Játékunk nyertese, a salgótarjáni *Szilágyi Gábor* a megadott hét kategóriából öt-ben fogadott helyesen. (A nyertes csak névrokona állandó szerzőnknek, aki vezeték- és keresztneve között még egy G betűt is „visel".) Győzelmét elsősorban annak köszönheti, hogy a legjobb férfi epizódszínésznél komoly kockázatot vállalt. *Kevin Spacey*re, a *Közönséges bűnözők* szereplőjére fogadott, akit mi, bár a film valóban nagyszerű, nem tartottunk olyan nagyra, esélyszáma 3:10 volt. Aki mert, az nyert: Kevin Spaceyre egyedül nyertes játékosunk tippelt (míg a többiek általában *Ed Harris*t vagy *Brad Pitt*et választották): az így szerzett plusz hét pont elég volt ahhoz, hogy öt ponttal előzze meg játékunk második helyezettjét.

Gratulálunk a győzteseknek és mindenkinek, aki elküldte hozzánk fogadását! Jövőre, reméljük, ismét játszanak velünk!

Íme a nyertesek (a díjakat az *InterCom* és a *UIP–Duna Film* ajánlotta fel):

I. díj: 4 db műsoros videókazetta + 10 db plakát:
SZILÁGYI GÁBOR, 3100 Salgótarján

II. díj: 3 db műsoros videókazetta + 8 db plakát:
SÁNTHA ANDREA, 2921 Komárom

III. díj: 2 db műsoros videókazetta + 5 db plakát:
SÜMEGI MÁRTON, 1151 Budapest

IV. díj: 1 db műsoros videókazetta + 3 db plakát:
GYETVÁN TAMÁS, 3060 Pásztó

V–X. díj: 5–5 db filmplakát:
Kláris Csaba, 1061 Budapest,
Tóth József, 3100 Salgótarján,
Tóth László, 1076 Budapest,
Czeglédi Tamás, 2900 Komárom,
Kecskeméti Nóra, 5643 Bélmegyer,
Munkácsy Lászlóné, 5000 Szolnok

XI–XXI. díj: 4–4 db filmplakát:
Molnár Anita, 8800 Nagykanizsa,
Decsák László, 1214 Budapest,
Keresztesi Csongor, 3733 Rudabánya,
Kónya Albert, 4400 Nyíregyháza,
Lengyel Levente, 5100 Jászberény,
Pados Róbert, 9762 Gérce,
Lankó Andrásné, 2766 Tápiószele,
Tornóczky István, 7310 Tolna,
Nagy Tamás, 3000 Hatvan,
Szabó Tamás, 6000 Kecskemét,
Barabás Tibor, 1012 Budapest

Gratulálunk!

A nyeremények átvehetők a Video Magazin szerkesztőségében: 1036 Budapest, Galagonya u. 2/A Tel.: 250-7441, 250-7442.

Kérjük, keressék ***MACEK ZSUZSÁT!***

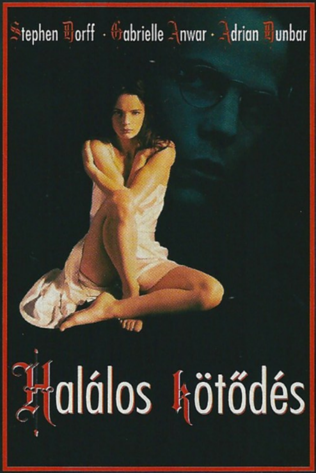
Májustól a videótékákban

Ügynökeink

InterFilm 1126 Bp. Németvölgyi út 66. Tel: 155 9094. **Alpine Piton**\ Gmk Video Nívo ügynöki iroda 1146 Bp. XIV., Dózsa Gy. út 19.Tel.: 344-0007
S. I. COOP Kft. 1147 Bp., Lőcsey u. 12/B. Tel.: 164-2055 **Videó Nívó** Bt Budapest XIII. Vág út 9. Tel: 149-1335.
Motophon Bt. 3527 Miskolc, Hunyadi u. 5. Tel.: 46/346-847 **Motophon World Center** Bt. 3300 Keszthely, Kossuth L. u. 51/1. Tel.: 83/314-764

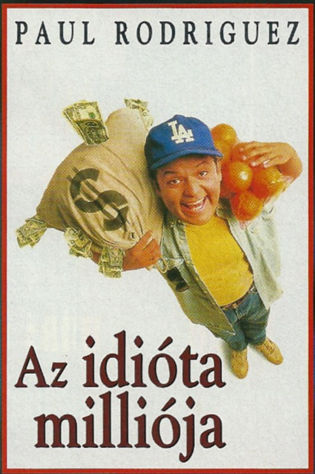
Egy elszigetelt közösség törvényei szerint, ha egy asszonynak meghal a férje, akkor annak fiútestvéréhez kell feleségül mennie. De mi van ha a fiútestvér egy 12 éves kisfiú? Havana (Patricia Arquette) a nagyszájú, szexi, kisvárosi lány kénytelen beleegyezni ebbe a házasságba, mivel időt kell nyernie, hogy megtudja, megboldogult férje hova rejtette a közösen ellopott pénzüket. De sajnos a házasság ellenére sem sokáig élvezheti a kis közösség vendégszeretetét, mivel az FBI már szorosan a nyomában van...

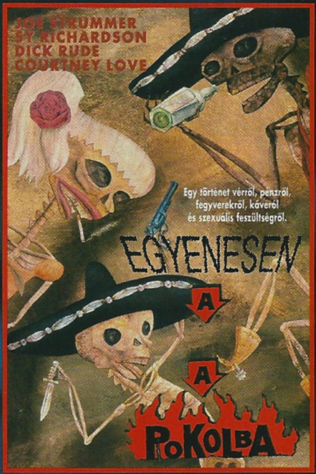

Alan Cross (Adrian Dunbar) a Scotland Yard detektívje otthagyja feleségét, és leutazik Franciaországba, hogy részt vegyen legjobb barátja temetésén. Itt ismerkedik meg Celiával (Gabrielle Anwar - Egy asszony illata) és Jeremyvel (Stephen Dorff-Backbeat) a titokzatos testvérpárral, akiket gyerekkoruk tragikus eseményei kötnek össze. Crosst félrevezeti Celia iránt érzett leküzdhetetlen szexuális vonzalma, és visszavonhatatlanul belekeveredik a testvérpár rejtelmes világába. Egy világba amely tele van tiltott szenvedélyekkel, árulással és gyilkossággal...

Juan Lopez, a szeretetre méltó utcai árus igazán nem lehetne szerencsétlenebb: a kormány deportálással fenyegeti, a barátnője otthagyta, otthonát elvesztette és még kisfiáról is gondoskodnia kell. Mígnem egy szép napon egymillió dolláros csekket kap egy titokzatos idegentől. Élete ettől a naptól kezdve a feje tetejére áll és rádöbben, hogy a pénz nem minden, de nem árt ha nagyon sok van belőle.

Norwood, Willy és Simms a három szerencsétlen bérgyilkos menekül a rendőrség elől, miután sikerült elszúrniuk egyik munkájukat. Az útra magukkal viszik Norwood terhes feleségét, a nagyszájú Velmát is. Amíg a banda két tagja kirabol egy útbaeső bankot, a harmadik feltankolja a kocsit. Dieselled - benzin helyett. Kicsivel később a kocsi lerobban a sivatag közepén, ahol a fiúk gyorsan elássák a szajrét, és elsétálnak a legközelebbi városba. Ez a város El Blanco, ahol a McMahon klán uralkodik, akik nem látják szívesen az idegeneket...

MIRAX

MIRAX filmek a legnagyobb videóügynökségeknél

MIRAX Nemzetközi Filmforgalmazó és Multimédia Kiadó Kft. 1113. Budapest, Karolina út 34/a Tel/Fax: (36-1) 209-2919, 209-2920

A VÁGY VILLAMOSA

„*A testi szépség mulandó. Csak átmeneti tulajdonság. A lélek szépsége, a szellem gazdagsága és a szív gyöngédsége, amelynek mind birtokában vagyok, nem vész el soha. Hanem inkább növekszik az évek múlásával. Különös, hogy engem mindenki nincstelennek mondott, amikor én kincset rejtek a szívembe zárva. Én azt gondolom magamról, hogy nagyon, nagyon is gazdag vagyok. De milyen bolond voltam, hogy úgy szórtam a gyöngyeimet...*" – ábrándozik magáról s az élet múlásáról Blanche Dubois *A vágy villamosában.*

Tennessee Williams 1947-ben írta világhírűvé vált színpadi művét *(A Streetcar Named Desire)*, mely nem kerülhette el a megfilmesítést. Olyannyira, hogy nem kevesebb, mint három alkalommal került celluloidszalagra. Először 1951-ben, *Elia Kazan* rendezésében. A filmet összesen tíz Oscarra jelölték, s a nomináltak között volt maga az író is, aki saját drámája alapján írta meg a forgatókönyvet. Végül négy aranyszobrot gyűjtött be a mű, többek között a Blanche-ot alakító *Vivien Leigh,* de *Marlon Brandó*nak Stanley Kowalski szerepében nem jutott díj.

nem hagyja lankadni a néző figyelmét.

A különleges New Orleans-i történetben húgához, Stellához érkezik látogatóba Blanche, aki élete mélypontján van. Stella férje, Stanley és Blanche két külön világ életfelfogásukban, gondolkodásmódjukban. A lánytestvérek szüleik – később elvesztett – birtokán, jó anyagi körülmények között, a művészet, a zene kifinomult világában nőttek fel, míg a férj, bár becsületes, jóindulatú férfi, egy durvább, keményebb, erőszakosabb világból érkezett, s egyszerűbb életfelfogást képvisel. Kettőjük párharca között vergődik a mindkettőjüket szerető Stella, aki egyaránt látja a két ember hibáit. Megpróbálja enyhíteni az ellentéteket, s békét teremteni a családban, amely hamarosan bővül, hiszen Stella gyermeket vár. Stanley barátja Mitch, aki vonzódik Blanche-hoz, s ez a kapcsolat talán megoldaná életük gondjait, de miután fény derül Blanche előző, félresiklott életére, az új barát odébb áll.

Blanche látogatása egyre hosszabbra nyúlik, a férj egyre türelmetlenebb, s előre látható, hogy az ellentétek feloldása helyett tragikus fordulatú lesz a vég: egyiküknek veszítenie kell. Az érzelmi és értelmi megbomlás folyamatának bemutatása kiváló színészi játékra nyújt alkalmat, s *Jessica Lange* meg is hálálja a szerepet. *Alec Baldwin* a nyers erőt, a brutalitást illetve a felesége iránt érzett gyöngédséget egyaránt hitelesen tudja ábrázolni. Mitch szerepében a mackós alkatú *John Goodman*t látjuk, akinek szerepe *Flintstone* után ezúttal korántsem vicces. *Diane Lane* a lágy szívű Stella alakjában nyújt remek játékot.

A drámairodalom remeke, elsőrangú színészek alakításában a film formanyelvén, immáron videón is: *A vágy villamosa.*

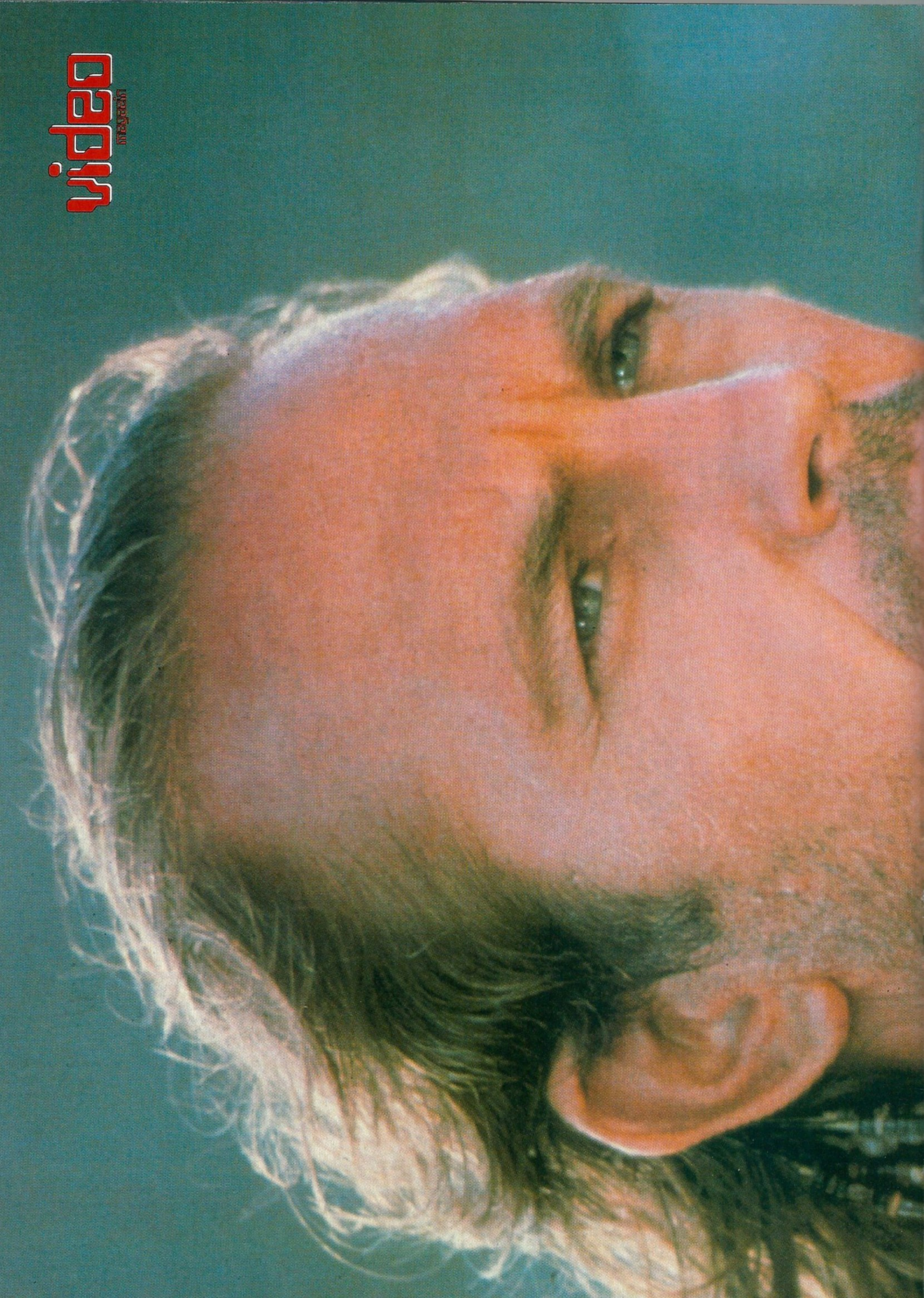

A két újabb feldolgozás is vérbeli színészi feladatot kívánt, ezért is vállalták el neves sztárok a nehéz szerepeket. Mindkét adaptáció a tavasz hazai tékaújdonsága, így érdemes közelebbről is megismerkednünk velük. Az 1984-ben született adaptáció *John Erman* rendezése, melyben *Ann-Margret*re hárult Blanche szerepe, míg a lengyel származású, de Amerikára büszke Stanley Kowalskié *Treat Williams*re. A legújabb, televízióra szánt neves produkcióban *Jessica Lange* játssza a meghasonlott, önmagát nem találó Blanche szerepét, *Diane Lane* húgát, Stellát, *Alec Baldwin* a látszólag faragatlan Stanleyt, s *John Goodman* alakítja Mitchet, az egykori katonatárs jóbarátot.

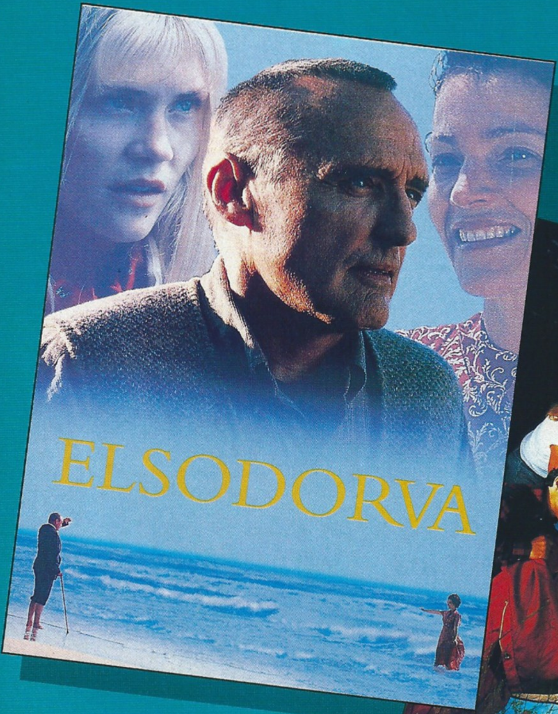
Ez utóbbi az első olyan alkotás, amely cenzúrázatlan változatban, egyetlen sor húzás nélkül adja vissza Williams eredeti művét, csaknem három órában. A szokatlan terjedelemtől azonban nem kell megijedni, hiszen egyetlen unalmas percet sem engedélyez *Glenn Jordan* producer-rendező,

KEVIN
COSTNER

SZÓRAKOZTATÓ-
ELEKTRONIKA
MABEDU LINE KFT.
BUDAPEST XI. KER. STOCZEK U. 13. TEL.:161-0260 TEL.:/FAX:209-2460
HIFI ÉS PROFI
HANGTECHNIKA
AKCIÓ!
Mabedu
GmbH
Line
Amíg a készlet tart!
15%-tól 40%-ig árengedmény
SHURE
MITSUBISHI
VIDEORECORDER
TEAC
BOSE
BOSE
Megnyitottuk bemutatótermünket:
Hangstúdió
• Budapest VIII. ker. József krt. 19. Tel.: 210 48 38

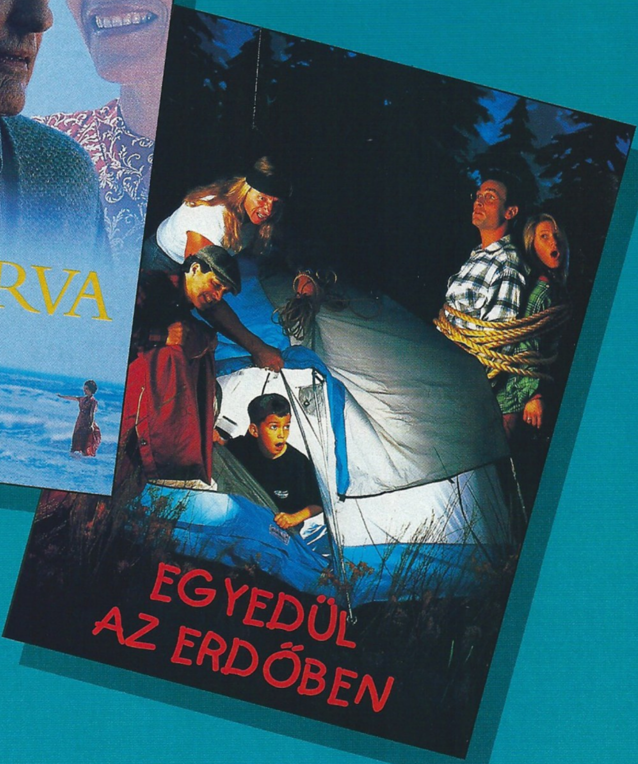
MEGJELENÉS ÁPRILIS 30.

Színes, szinkronizált amerikai játékfilm

Főszereplő:
DENNIS HOPPER
AMY IRVING

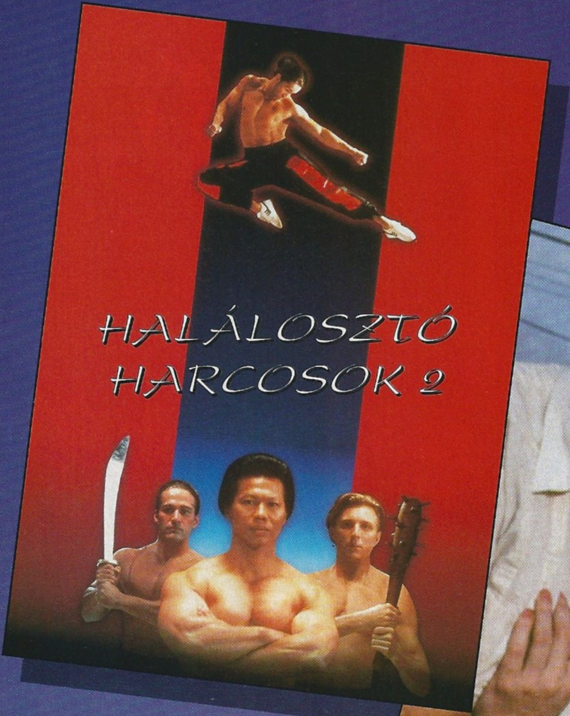
Rendező:
BRUNO BARRETO
© 1995

Színes, szinkronizált amerikai vígjáték
Főszereplők: **DAN MCVICAR, MATTHIAS HUES**
Rendező: **WORTH KEETER**
© 1995

BEST hollywood
1123 Budapest, Győri út 18. Tel./ Fax: 202-1449
6701 Szeged, Szentháromság u. 75/A Tel./Fax: 06-62 329-328

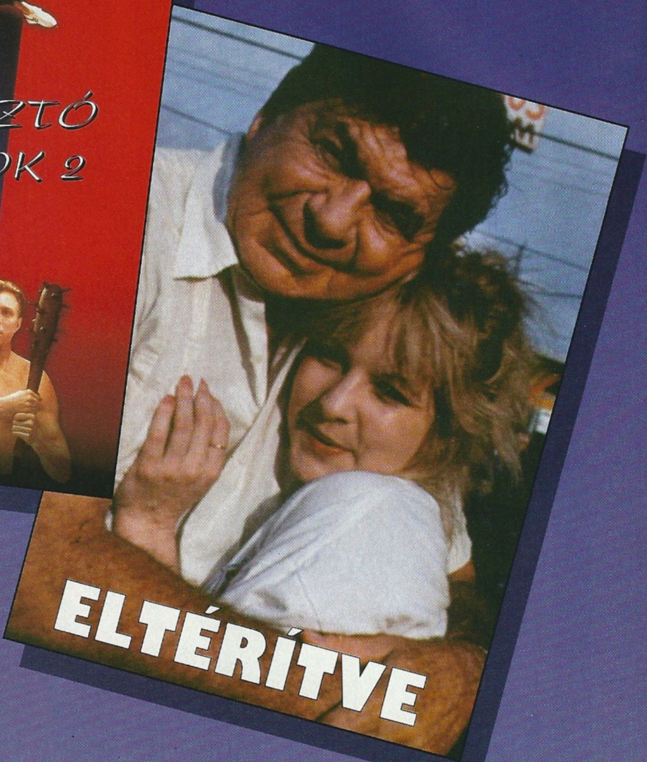
MEGJELENÉS MÁJUS 8.

Színes, szinkronizált amerikai akciófilm

Főszereplő:
BOLO YEUNG
MICHAEL BERNARDO
BILLY ZABKA

Rendező:
STEVE CARVER
© 1995

Színes, szinkronizált amerikai krimi
Főszereplők: **CLAUDE AKINS, BOB POOLE, KIM HILWAY**
Rendező: **BOB WILLENS** © 1995

BEST Hollywood
1123 Budapest, Győri út 18. Tel./ Fax: 202-1449
6701 Szeged, Szentháromság u. 75/A Tel./Fax: 06-62 329-328

NEHÉZ A VIDEÓTÉKÁS DOLGA...

Dobogókő 5.

Nehéz a videótékás dolga, hiszen a kiadók csak úgy ontják műsoros videókazettákat. Havonta több, mint száz videófilm jelenik meg, amelyet természetesen képtelen megvásárolni egy kölcsönző-tulajdonos. Egyrészt nincs annyi pénze, másrészt tanácsos is válogatnia a kínálatból, hogy új kazettáival lehetőleg minél jobban kiszolgálhassa tékaközönsége igényeit, s a filmek minősége, műfaja, tartalma is találkozzon vevőköre ízlésével.

Az ilyen válogatásra pedig kiválóan alkalmas egy videóvásár. Így volt ez a már hagyományokkal büszkélkedhető dobogókői videóvásáron és – találkozón is áprilisban, ahol a kiadók döntő többsége személyesen fogadta a tékásokat, kis részük pedig ügynökségeik révén kínálta portékáját. Körítésként volt lufi és labda, válltáska és reklámpóló, képeslap és megannyi szórólap. Az esti körítéshez pedig volt virsli és libamáj, csirke és töltöttkáposzta. Az ökör, a kergebirka, no és a kergemarha szerencsére elmaradt. Nem maradt viszont el az esti videóvigasságon az est fénypontja, a Színész-zenekar fergeteges és bravúros játéka, melynek muzsikájára még az is táncra perdült, aki táncot eddig legfeljebb csak filmen látott.

Sokan kirándultak fel a Pilis Szállóba a két nap alatt, a tékások és a magánvásárlók száma mégis szemmel láthatóan kisebb volt, mint novemberben, a negyedik vásár idején. Ennek okát sokan sokféleképp magyarázzák. A fő ok talán az lehet, hogy az emberek valamelyest kevesebb videófilmet kölcsönöznek a tékákból, így kevesebb pénz jut új filmek vásárlására. Ráadásul a vásárlások sok kiadó között oszlanak meg. Emiatt ár(le)verseny alakult ki a kazettát kínálók között, ezért aztán a kiadók-forgalmazók bevétele sem érheti el az általuk tervezettet. Akad olyan magyarázat is, amely szerint a tékások egy részének már megcsappant Dobogókő idejére a kazettákra költhető pénze, mivel pár héttel korábban bátran élt néhány kiadó csábító film- és árajánlatával.

Hogy haza is beszéljünk, a Video Magazin legújabb száma mellett sokan keresték régebbi kiadványainkat is. Sikerrel mutatkozott be az Interaktív Video Magazin CD–ROM legújabb száma is. Az érdeklődők elégedetten próbálgatták a lemez tudományát, olyannyira, hogy többen az ezüstkorong videókatalógusát hívták segítségül, mielőtt bevásárlókörútra indultak.

Természetesen a két nap során megannyi magánbeszélgetésre is alkalom nyílt a kiadóvezetők, a filmforgalmazók és a tékások, vásárlók között. Ami pedig a vásárt illeti, egyöntetű volt a vélemény: ha idén néhány cég kevesebb forgalmat könyvelhetett is el, mint fél évvel korábban, nemcsak a jó levegő és a kiváló uszoda miatt érdemes fellátogatni a „videóvásár-városba".

Legközelebb remélhetően az ősz folyamán, immáron hatodszor.

Jogi kérdezz-felelek!

Mindennapi videóséletünkben számtalan kérdés merül fel a videóvilág szinte minden szereplőjében: a kölcsönzőbe betérő filmbarátban, a videótékásban, s még a videóforgalmazók körében is. E felmerülő kérdésekre igyekszünk feleletet adni dr. Kiss Zoltán igazságügyi videószakértő segítségével.

Haisné Borka Zsuzsanna budapesti videótékás (Hunyadi Videotéka, Budapest, Üllői út 283.) az iránt érdeklődik, mikortól és mennyiben változtak a kulturális járulékra vonatkozó szabályok, továbbá az önbevallás keretében hogyan kell besorolni a filmet.

E témának külön aktualitást ad, hogy az Országgyűlés április első napjaiban megtárgyalta és elfogadta a Nemzeti Kulturális Alapról szóló 1993. évi XXIII. törvény módosítását. A jogalkotók sajnos számos kérdést nyitva hagytak, ennek ellenére nem árt újból és újból visszatérnünk a sokak által vitatott jogintézményre (legutóbb a márciusi számunkban foglalkoztunk vele).

Mivel a járulékügy azóta is a viták kereszttüzében van, vizsgálódásunk során ezúttal induljunk el a gyökerektől. A Nemzeti Kulturális Alap 1993-ban jött létre azzal a céllal, hogy forrásokat teremtsen az értékes kulturális kezdeményezések, produkciók számára. A törvény szerint az Alapnak több bevételi forrása lehet, de ezek közül ténylegesen csak a befolyt kulturális járulékból, költségvetési támogatásból és némi szerzői jogi bírságból gazdálkodhatott. Az állami támogatás fokozatosan elolvadt, a járulékbevételek az inflációt éppen kiegyensúlyozó mértékben nőttek, miközben a pályázatok illetve a reális pályázati igények száma meredeken nőtt.

A járulékoltatás eddig nem volt más, mint a kultúra önadóztatása. A járulék ugyanis kezdetektől fogva kizárólag a kulturális termékekre és szolgáltatásokra terjedt ki – kommerszre és értékre egyaránt. Külön borzolta a kedélyeket, hogy a jelentős járulékbefizetők ágazatai az újraosztás során nem kaptak vissza a befizetésükkel arányos összeget. (Az arányosítás nyilvánvalóan a szegényebb művészeti ágakat hozta volna hátrányosabb helyzetbe.) A megoldás kulcsa: a járulékoltatás kiszélesítése a kultúrával érintkező területekre. Ennek 1996-ban érkezett el az ideje. Az elfogadott törvényszöveg melléklete szerint ezután 0,5-2 százalék járulékot kell fizetni a kultúrával érintkező ipari termékek (hang, kép- és adathordozó eszközök, beleértve a videómonitorokat és videóvetítőket is), valamint a hirdetési bevételek után. (Az elektronikai lobby az utolsó pillanatban 0,5 százalékra csökkentette a televíziókészülékek tervezett 1 százalékos járulékát.) Mindazonáltal feltételezhető, hogy a kereskedők rövidesen érvényesíteni fogják a kulturális járulékot a videófelvevők és -lejátszók, rádiók, magnók, hangszórók, mikrofonok, erősítők stb. fogyasztói árában.

Külön kérdés, hogy az új szabályok miképpen jutnak el a kötelezettekhez, mivel a befizetés változatlanul az önbevallás elvére épül. Eleinte bizonyára lesznek zavarok a törvény értelmezése körül, hiszen például az sem köztudott, hogy a mozicsatorna-szolgáltatás (HBO, Filmnet) árbevételéből az üzemeltetőnek 2 százalékot kell befizetni járulékként. Csak éppen nem ilyen címszó alatt, hanem az „SZJ 191 Kulturális szolgáltatás, szórakoztatás" gyűjtőkategórián belül található „Filmvetítés" címén. (Filmvetítésnek minősül – hordozóeszköztől függetlenül – valamennyi filmtípus nyilvános bemutatása.) Ilyen és ehhez hasonló értelmezési gubancokra tehát biztosan lehet számítani...

Érdemes kitérni a járulékoltatás alkotmányossági problémáira. A törvény 1993-as elfogadása után a videókölcsönzők és -kiadók táborából is többen fordultak az Alkotmánybírósághoz, mondván: a törvény köztehernek nem minősülő célokra állapít meg különadót, ráadásul címkéz, a mű tárgya (műfaja) szerint alkalmaz megkülönböztetést. Az Alkotmánybíróság 1994. október 18-i határozatában ezzel szemben alaptalannak minősítette ezt az okfejtést azzal az érveléssel, hogy egyes kulturális tevékenységek ösztönzése, támogatása, mások háttérbe szorítása, korlátozása nem alkotmányossági kérdés. Továbbá a bíróság nem állapított meg semmiféle kettős vagy többes adóztatást a vitatott esetekben. Így ez a kiskapu végérvényesen bezáródott.

Meglepő módon lényegében nem módosultak a mozgóképforgalmazókra vonatkozó szabályok. Pedig történtek kísérletek a járulékkulcs drasztikus emelésére, de 1 százalékpontra történő leszállítására is. A legracionálisabb javaslat az volt, hogy a kulcs legyen minden kötelezettre és műfajra egységesen 10 százalék. A jelenlegi rendszer anomáliáit kétségkívül kiküszöbölte volna egy ilyen szabály, mivel köztudomású, hogy a pornófilmek forgalmazóin kívül senki nem fizet emelt összegű járulékot, jogi szempontból meglehetősen aggályos érvekre hivatkozva. Józan logikával is nehezen látható be, miért ízlésrombolóbb – következésképpen 20 százalékos büntetőjárulékkal sújtott – a *Zabolátlan vágyak,* mint a *Texasi láncfűrészes mészárlás.* A törvény alkotói – bár tisztában vannak ezzel a problémával – nem tettek kísérletet a minősített kategóriák (pornó, szex horror, erőszak) kibontására, értelmezésére. Pillanatnyilag úgy fest, hogy ez a feladat – szoros összefüggésben a regisztrációval (Video Magazin 1996. márciusi szám) – a mozgóképtörvényre vár. Addig is azt lehet tanácsolni a tékásoknak: kövessék a kiadók által alkalmazott kategóriákat még akkor is, ha meggyőződésük szerint a konkrét film más járulékkulcs alá tartozik. Nem ijesztegetni akarom a tékásokat, de az Alap felkérésére az APEH fokozottabban fogja ellenőrizni a vállalkozók járulékfizetési kötelezettségének teljesítését. Természetesen az adóellenőrök felkészültsége és kompetenciája nem terjed ki a besorolások minősítésére.

A járulékadó bosszantó hátrányai mellett ehelyütt lehet és kell foglalkozni a Nemzeti Kulturális Alap törekvéseivel, előnyeivel, érdemeivel. A propaganda hiánya miatt kevesen tudják, hogy az Alap a bevételeiből jelentős összegeket fordít a filmkultúra terjesztésére, többek között vállalkozói alapon működő videótékák támogatására!

Az Alap 1995-ben 88 millió forintot biztosított a Film-Video Szakkollégium számára (ebből 18 millió egy előző évről áthúzódó iskolai videótár-akció költsége volt). 1996-ban az 1.080 millióból 78 millió áll a mozgóképesek rendelkezésére és további 8 milliót osztanak szét a filmes folyóiratok között. (Amennyiben a törvénymódosítás bevételnövelő hatása jelentkezne a második félévi befizetésekben, ez az összeg értelemszerűen emelkedni fog.)

A szakkollégium pályázati kiírásai lényegében változatlanok: elsősorban art-videótékák kialakítására, iskolai videótékák bővítésére, filmes rendezvényekre, képzéstámogatásra, filmek előkészületeire illetve utómunkálataira lehet pályázatot benyújtani. Az Alap elnöke ugyanakkor 1996-ra kijelölt bizonyos prioritásokat. Ezek: a Nemzeti Alaptantervhez való kapcsolódás; forgatókönyv létrehozásának támogatása; magyar játékfilmek forgalmazási támogatása; külföldön kallódó filmes hungarikák beszerzése.

A kedvezményezettek jogi státusát illetően sincs semmilyen megkötés. Pályázhat és nyerhet alapítvány és oktatási intézmény éppúgy, mint egyéni vállalkozó és gazdasági társaság. Érdemes tehát figyelni az Alap felhívásait, közleményeit, melyek a Művelődési Közlöny mellékleteként jelennek meg, de önállóan is megrendelhető az Alap Igazgatóságánál: 1062 Budapest, Bajza u. 32. (Az eltérő nyomdai átfutás miatt sem vállalkozhatunk arra, hogy a videósokat érintő valamennyi hírt rendszeresen közzétegyük a magazin hasábjain, de alkalmanként megpróbálunk beszámolni a legfontosabb fejleményekről.)

Még néhány hasznos tudnivaló: a Film-Video Szakkollégium 1996-ban legközelebb október 31-i beadási határidővel írt ki pályázatot (az első kör április 30-ével már lefutott).

Éppen most zajlik a tisztújítás az Alap szakkollégiumaiban (jellemző, hogy a videóforgalmazói szférát egy tag sem képviseli), de ennél fontosabb, hogy videózással kapcsolatos pályázati ügyben az Igazgatóság munkatársai közül Lucsánszki Szilviához (Tel.: 322-68-08) lehet fordulni.

NATIONAL GEOGRAPHIC VIDEO
NATIONAL GEOGRAPHIC
VIDEO KLASSZIKUSOK
A CÁPÁK ÁRNYAS BIRODALMA
NATIONAL GEOGRAPHIC Kölyök video
igazi VADON élő állatok
Ázsiai kalandok
BUKFENC
NATIONAL GEOGRAPHIC Kölyök video
VADÓCOK
ODÚLAKÓK TITKAI ÁLLATI VADAK
VADÓCOK
igazi VADON élő ÁLLATOK
igazi vadon élő állatok: Ázsiai kalandok
Vadócok: Odúlakók titkai Állati vadak
VIDEO KLASSZIKUSOK: A cápák árnyas birodalma
A National Geographic két kölyök videójának kazettái kedves dalok és játékok segítségével mutatják be a vadon élő állatok életét és szokásait.
A Video Klasszikusok sorozatban látványos felvételek tárják elénk Földünk pompás vadvilágát, egzotikus tájait, földrajzi csodáit.
MÁJUSI VIDEOPREMIER
1024 Budapest, Keleti Károly u. 28/b.
Telefon: 212-4541
Tel./Fax: 212-3880
ZOOM

COMET
Professzionális VHS
videókazetták profi
felhasználók részére
5-től 210-percig, 5 percenként
tetszés szerinti hosszban
Standardtól a csúcsminőségig
1000 db-ig 24 órán belül
NTSC szabvány szerint is
– műsoros kazettához
– oktatókazettához
– reklámkazettához
– VHS-kamerákhoz
Megrendelés:
Tel.: 06-26-326-226
Fax: 06-26-325-102
Minőségi fokozatok:
BASF Super High Grade Back Coated
BASF High Grade Back Coated
BASF High Grade
BASF Super Grade
Added Value by BASF
BASF
COMET COMET COMET

HALÁLOSZTÓ HARCOSOK

A honi videótékák akció- és karatefilm-rajongó közönsége bizony nem panaszkodhat: lassan már Dunát lehetne rekeszteni az ázsiai és amerikai gyártmányú, a különböző távol-keleti harci művészeteket népszerűsítő produkciókkal. *Bruce Lee* legjobb akciói éppúgy hozzáférhetők már bárki számára, mint, mondjuk, *Carradine, Van Damme, Lamas, Norris, Dudikoff* és persze *Seagal* harci teljesítményei. Azok, akik „profi" szemlélői, nem csupán átlagnézői e filmeknek, elsősorban a főszereplők mozgását, támadásaik, illetve védekezéseik mesteri fogásait figyelik, valamint alkalmasint tanulnak is a hősök alapjában konfliktuskerülő higgadtságából, abból a semmivel össze nem téveszthető keleti nyugalomból, amit Európában sajnos sehol sem lehet meglelni. Nem véletlen, hogy az egyik nálunk is forgalmazott karatefilmnek a *Ne verekedj!* címet adták. Kétségtelenül bölcs tanács ez, ám a filmek épp azokról az esetekről szólnak, amikor a tanács megfogadhatatlan, s a sztoikus nyugalmú hősnek véres küzdelmekben kell helytállnia igazáért.

Az említett darabok egy része például bosszútörténet, melyben a főhős akkor lép igazán akcióba, miután barátját és/vagy szeretteit kegyetlenül legyilkolták. Az akcióhős legtöbbször meg sem próbálkozik azzal, hogy a törvény segítségére támaszkodjon. Tudja, hogy a rendőrség lassabban és hatástalanabbul dolgozik helyszínelőivel–kriminológusaival, mint ő maga az öklével vagy a lábával. Bíróvá lép elő, aki a maga ügyében igazságot oszt.

Így történik ez *Steve Carver*, a jól ismert akciófilm-rendező legújabb filmjében, a *Halálosztó harcosok 2. (Shootfighter 2.)*-ben is. A színhely Las Vegas, Elvis Presley csillogó városa, melyet azonban profi verekedők tartanak rettegésben. Áldozatul esik nekik Lew Rawlins rendőrfelügyelő fia is: a tetemen ott díszelegnek a félreérthetetlen sérülések. Rawlins ezek után mindent elkövet, hogy a bűnösök megkapják méltó büntetésüket. Profi verekedőket gyűjt maga köré; úgy kezdi, hogy kihozatja a börtönből az épp ott raboskodó Eddy Marquette-et, akinek a segítségére kénytelen hagyatkozni. Marquette ugyanis elvezetheti őt a megfelelő bosszúállókhoz. Terve a következő: vele gyűjteti össze a legjobb ismeretlen harcosokból álló ellencsapatot, beszivárogtatja őket a vegasi titkos küzdelmek világába, s legyűri a nagy ellenfelet, Lance Stuartot, aki a fiú haláláért is felelős. Az új csapatot egy Vegas környéki vöröslámpás ház, a Chicken Ranch mellett kezdi edzeni a valamikori szupersztár bunyós, Shingo. A nagy öregtől megtanulják azután, hogy minden harcosnak megvannak a gyenge pontjai, s hogy nekik most a csapatmunkában kell megtalálniuk a fő erőt. S a fiúk, Ray, Clyde, Reuben és Nick nemsokára bizonyítanak is: jól helybenhagynak egy csapat részeg kötekedőt.

De mindez csak a főpróba volt. Ezután következik az igazi küzdelem: felvenni a harcot Lance embereivel, az iszonyatos túlerővel és a nemtelen eszközöket használó főellenséggel. Vajon túlélik-e mind a ring megpróbáltatásait? És Lew Rawlins bosszúja sikeres lesz-e?

Annyit elárulhatunk: a vállalkozás nem kis nehézségekkel jár. S a csúcsponton még maga Shingo is ringbe kell hogy szálljon!

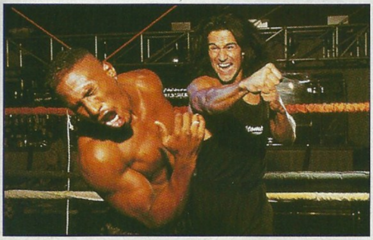
Steve Carver rendező nem hozakodott elő vadonatúj tematikával. Járja most is a maga jól kitaposott útját. Nemcsak a film fordulatai teszik valószínűvé az új produkció népszerűségét, hanem a rendező egyéb munkái is garanciát jelenthetnek: ő bábáskodott *Chuck Norris* egyik legjobb filmje, a *Szemet szemért* létrehozásánál, még a nyolcvanas évek legelején; terroristákról forgatta a *Golyófogót* 1987-ben, majd *Michael Dudikoff*-fal következett a *Halálfolyó* és *David Carradine*-nal az *Őrült Joe*.

A várható siker másik garanciája *Michael Bernardo*, a jelenlegi amerikai karatebajnok, valamint a több mint másfélszáz akciófilmből ismert *Bolo Yeung* szerepeltetése. Utóbbi olyan filmekkel tette híressé magát, mint a *Karate kölyök, A Sárkány közbelép* és a *Nindzsa teknőcök*.

BEST Hollywood

HORVÁTH JÁNOS ROVATA

video magazin

TANÁCSADÓ 28.

Ez már a jövő?

„Szélesvásznú" televíziók

Színes televíziókból nagyon gazdag az üzletek választéka, sokféle gyártó kínálja nagytudású, vagy éppen csak a legszükségesebb szolgáltatásokkal felszerelt portékáját, ezért eleve nem könnyű válaszolni arra a kérdésre, hogy régi, elavult készülékünk helyett milyet vegyünk. Még nehezebb egészen egyértelmű útmutatást adni, amióta nemcsak külhonban, hanem a hazai boltokban is egyre több szokványostól eltérő, vízszintes irányban nyújtott, szinte lapos képernyőjű tévé kapható.

Talán nem mindenki előtt ismert, hogy ha a klasszikus tévéképcsövek vízszintes oldalát négy egységnek vesszük, akkor a függőleges oldaluk három egységnyi – ezek a 4:3-as arányú képcsövek, illetve tévék. Az új, „szélesvásznú" képernyők oldalai pedig úgy aránylanak egymáshoz, mint tizenhat a kilenchez – ezek a 16:9-es készülékek. A szakemberek az alábbi, meggyőző érveket szokták felhozni a 4:3 képarány mellett, egyúttal a 16:9 ellen: mivel hagyományos képcsöveket már sok-sok éve gyártanak, a technológia kiforrottsága miatt nincs gond a színtisztasággal és az elektronsugár fókuszálásával még a képcső sarkaiban sem. (A hétköznapok nyelvére lefordítva ez azt jelenti, hogy mondjuk egy piros felület mennyire egyenletesen piros, esetleg foltokban halványabb, illetve hogy a képernyő közepén még vékony vonal a képcső szélén és sarkaiban mennyire vastagodott meg.) Más a helyzet a 16:9-eseknél, ugyanis említésre méltó darabszámban csak négyöt éve készülnek ezek az újfajta képcsövek, melyeknek hatása van egyrészt a minőségre, másrészt az árakra: azonos szolgáltatások és képcsőátló mellett valamivel drágábbak, mint hagyományos megjelenésű társaik.

Akkor tehát jogosan kérdezhetnénk meg: mire is jó a 16:9 képarányú tv? Az ilyen alakú képcsőnek is vannak előnyei. Az első és legfontosabb, hogy ez a formátum jobban megfelel az emberi szem látómezejének, mint a jelenlegi televíziók majdnem négyzet alakú képe. A második már kevésbé meghatározó számunkra. Ugyanis míg tőlünk nyugatabbra már él az úgynevezett PAL plus színes adásrendszer, ami lehetővé teszi a „szélesvásznú" adások számának folyamatos növelését, addig Magyarországon még a PAL rendszerre történő áttérés is meglehetősen vontatottan halad. Ilyen körülmények között aligha látható előre a továbbfejlesztett változat (PAL plus) bevezetésének ideje. Vannak ugyan filmek, amelyek „Letterbox" formátumúak, azaz a kép alsó és felső szélén keskeny fekete csík látható, de ez kevés ahhoz, hogy hazai viszonyok között jó szívvel ajánljunk ilyen tévéket. Pedig a 16:9-es képcsővel rendelkező televíziók szélesvásznú műsoranyag esetén tudják kijátszani nyerő lapjaikat: azonos látható képfelület mellett sokkal kecsesebb látványt nyújtanak.

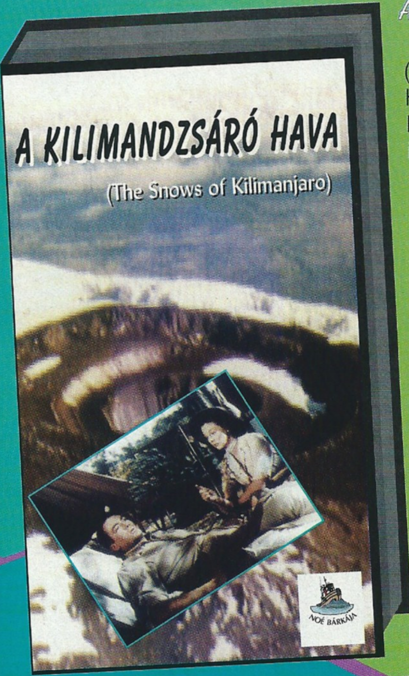
A 16:9 képarány ellen szól az, hogy ezen a nyújtott képernyőn a megszokott, és döntő többségben lévő 4:3-as képanyaggal – ha fair módon járunk el – csak két dolgot lehet kezdeni. Az egyik lehetőség: „felfújni" a képet úgy, hogy kitöltse a teljes képfelületet, amely azért zavaró, mert nem fogjuk látni a kép alsó és felső szélén a képtartalmat. A másik lehetőség: 4:3-as üzemmódot választunk, így a kép magassága illeszkedik a 16:9-es képcső magasságához, viszont jobb és bal oldalon haszontalan fekete sávok maradnak. Ez eleinte igencsak szokatlan látványt nyújt, és egy picit bosszankodhatunk azon, hogy például egy 67 cm-es átlójú képnek nincs a teljes felülete kihasználva, hanem csupán egy 54 cm-es átlójú képet látunk rajta. Akadnak gyártók, akik olyan áramköröket építenek be készülékeikbe, amelyek bekapcsolásával – tudatosan némi torzítást adva a képnek – kitölthető a teljes képfelület. Ez nem jó kompromisszum.

És hogy a 16:9-es jövő se legyen felhőtlen, könnyen előfordulhat, hogy ezen a képernyőn is látunk keskeny fekete sávot felül és alul! A filmipar szabványai ugyanis mások, így a „szélesebb vásznú" Panavision és Cinemascope mozifilmek vetítésekor ez bizony kikerülhetetlen. Az úgynevezett zoom, amit ilyenkor tévénk távvezérlőjével segítségül hívhatunk, megint becsapós: a képet kitölthetjük ugyan, de a filmjelenetek jobb és bal oldalán lemaradnak képrészletek.

A két képcsőfajta közötti döntést befolyásolhatja az is, hogy milyen műsort nézünk többet: játékfilmeket vagy mást. Mivel a mai készülékek közül egyre több átkapcsolható „szélesvásznú" üzemmódra, idehaza az tűnik a legjobb megoldásnak, hogy amennyire a pénztárcánk és a lakásunk mérete engedi, egy ezzel a szolgáltatással rendelkező, minél nagyobb hagyományos, tehát 4:3 oldalarányú televíziót vegyünk. Hiszen például egy 16:9-es képnél egy 68 cm-es látható képcsőátlójú tévén a kép átlója csak 64 cm-re csökken.

Megjelenik májusban!

A KILIMANDZSÁRÓ HAVA

(The Snows of Kilimanjaro)
Henry, az író vadászni érkezett Afrikába feleségével. Visszahúzta a múlt emléke oda, ahol egykoron élete legboldogabb időszakát élte át. Lázálmaiban felidézi életét, megjelennek előtte azok a nők, akik fontosak voltak számára, köztük felesége, Helen, aki nem hagyja magára, megmenti életét.
Az Ernest Hemingway Nobel-díjas író novellájából készült film az ötvenes évek egyik legnagyobb filmsikere volt.

Színes, szinkronizált amerikai film (1952)
Főszereplők: Gregory Peck, Susan Hayward, Ava Gardner, Hildegarde Neff, Leo G. Carroll
Rendezte: Henry King

Kiadja a NOÉ BÁRKÁJA
1114 Bp., Bocskai út 23.
Tel.: 371-0866

A kazetták megvásárolhatók a videóügynökségeknél

Történelmi magánügyek I-II.

– Az SS szorításában
(Hitler's S.S.: Portrait in Evil)

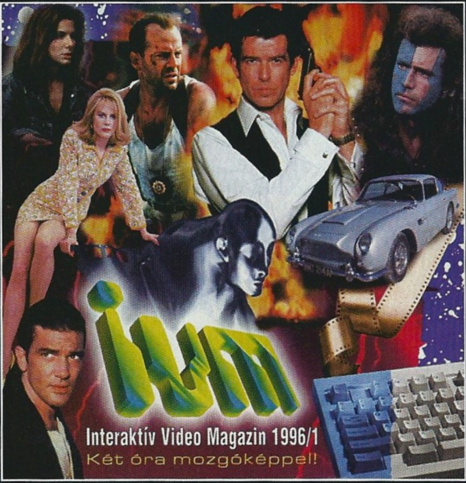
Egy fiú testvérpár története révén a náci Németországban járunk. Egyikük már korán a náci párthoz csatlakozik, így remélve sorsának jobbra fordulását, míg másikuk próbál megszabadulni a magánéletekekbe is befurakodó erőszakos politika hatása alól. Az élet és a történelem azonban mindkettőjük sorsába beleszól: kiderül egymásra utaltságuk, s hogy egyikük számára sem úgy forog a világ kereke, ahogy elképzelték.
Két tragikus sors egy tragikus világban egy izgalmas, látványos történelmi alkotásban.

Színes, szinkronizált amerikai film (2 x 75 perc)
Főszereplők: John Shea, Bill Nighy, Lucy Gutteridge, David Warner, José Ferrer, Tony Randall, Carroll Baker
Rendezte: Jim Goddard

Multimédia

Mit tud az új Interaktív Video Magazin?

Mi a véleménye *Banderas*nak a nőkről? Hogyan kezdődött James Bond szédületes karrierje? Miként vélekedik *Emma Thompson Hugh Grant*ről? Hány filmje található meg *Gene Hackmam*ek a hazai videótékákban? Melyik hifi sztereó képmagnó a legjobb? Miről írt a Video Magazin 1986 májusában? Miként harcol *Mel Gibson A rettenthetetlenben*, s milyen az *Apolló 13* kilövésének látványa egy különleges kameraállásból? Mindezekre a kérdésekre néhány kattintás után választ kaphatunk, ha számítógépünk lemezmeghajtójába az Interaktív Video Magazin (IVM) CD–ROM 1996/1-es számát helyezzük!

Tavalyi ígéretünkhöz híven elkészítettük az IVM újabb számát, mely egyaránt szól azokhoz a film- és videóbarátokhoz, akik már olvasták-nézték az első számot, és azokhoz is, akik csak most ismerkednek a multimédiával, s eddig még nem sok lemezt volt módjukban kipróbálni. Mind formájában, mind tartalmában teljesen megújult az IVM, mely ezúttal is a Video Magazin szerkesztésében és az Írisz Multimédia Stúdió gondozásában jelent meg. Ismét két óra mozgóképet tartalamaz a tavaszi–nyári mozi- és videófilm-újdonságokból, több száz színes fotóval és legalább ezer oldalnyi szöveges információval.

Talán a főmenüsort bemutató oldal az egyetlen képernyő, mely hasonló az előző kiadáshoz. Tizenkét videókazetta címkéjén olvashatók a választható témakörök, s úgy juthatunk el az egyes fejezetekhez, ha a kazettát a képernyő alján lévő képmagnó kazettanyílásához helyezzük (az egér gombjával rákattintunk a kiválasztott címkére, s a gombot lenyomva tartva a nyíllal a kazettát a nyíláshoz húzzuk, majd a gombot elengedjük). Az olvasó tetszés szerint választhat a témakörök között, ám mi most haladjunk sorjában.

Az első indítást követően érdemes megnézni és elolvasni a **BEKÖSZÖNTŐ** rovatot. *Réz András* „mozibolond" videóbeköszöntője után az IVM főszerkesztőjének bevezetőjét futhatjuk át. A képernyő bal oldali ablakában ismét megtaláljuk az egyes témakörök felsorolását, bármelyikükre egyet kattintva folytathatjuk a kalandozást, de a főmenübe is visszajuthatunk, ha a bal felső sarokban látható kék IVM embléma melletti sárga nyílra kattintunk. (Egyébként ez a nyíl vezethet vissza minket mindenhonnan a főmenübe.)

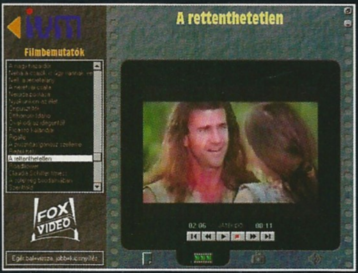

Az **INTERAKTÍV VIDEO MAGAZIN** rovatban a Video Magazin eddig napvilágot látott, illetve megjelenés előtt álló cikkeit olvashatjuk, interaktív változatban. *Antonio Banderas-, Julia Ormond-, Sandra Bullock-, Hugh Grant-, Nicole Kidman-, Ben Kingsley-, Roman Polanski-* és *Vangelis*-sztárportrék olvashatók – és természetesen láthatók. A rovat ékessége a tizenhét fejezetből álló James Bond-könyv, mely a 007-es ügynök megszületésének, divatjának s filmjeinek háttértörténetét meséli el megannyi mozgóképes illusztrációval és színes fotóval *Sean Connery*től *Roger Moore*-on át *Pierce Brosnan*ig. Láthatunk részleteket többek között a *Dr. No*, a *Tűzgolyó*, az *Élni és halni hagyni* című filmekből és természetesen a *Goldeneye – Aranyszem* című legutóbbi produkcióból, mely idehaza júniusi tékaújdonság lesz. Ezenkívül olvashatunk az Arthur-mondakörről, a tengeralattjárós filmekről, *Bujtor István* tunéziai Rejtő-film forgatásáról is. E rovatban találkozhatunk a magazin népszerű *Tanácsadó* rovatával is, melyben összegyűjtve olvasható tizenkét fontos tanács a kamkorderek kezelésétől az NTSC-kazettákig.

A bal oldali ablakban láthatjuk az egyes cikkcímeket, s rájuk kattintva először a szöveg tűnik fel a jobb oldali nagyobb képernyőméretben. A könnyű interaktív tájékozódás érdekében a kurzor mutatóujjá alakul ott, ahol további kép- vagy videóinformációt lehet találni. A szövegben egyébként ezt a pirossal és aláhúzással jelölt szavak is egyértelművé teszik. Ha a fotót vagy a videót megnéztük, s újra vissza akarunk ugrani a szövegre, elég, ha rákattintunk a képre és máris továbbhaladhatunk a szövegben. A képernyő bal alsó sarkában el is olvashatjuk az egyes funkciókat. Például azt, hogy a Page Down billentyű lenyomásával előre, a Page Uppal pedig visszafelé lapozhatunk egy oldalt a szövegben. A képernyő jobb oldalán az alsó nyílra kattintva az olvasásban soronként haladhatunk előre, a felső nyíllal pedig soronként hátrafelé, amennyiben az egér bal oldali gombját nyomjuk meg. Ha a jobb oldalit, akkor szintén egy-egy oldalt haladhatunk előre vagy hátra. A program a mozgókép indulásával együtt egy képmagnó gombjait varázsolja elénk: segítségükkel bármikor megállíthatjuk a videót, az elejére vagy a végére ugorhatunk, a képeket előre vagy hátra léptethetjük. Az adott mozgókép játékidejét is leolvashatjuk a kezelőgombok fölött. Ha az egér jobb oldali gombjára kattintunk, a mozgókép méretét negyedére csökkenthetjük, illetve növelhetjük.

A **VIDEO MAGAZIN ARCHÍVUM** rovatban előhívhatjuk a Video Magazin 1986. májusi számának oldalait, végigböngészhetjük az újság eddig megjelent 105 számának valamennyi címlapját, s két listát is találunk: az egyik azoknak a filmszínészeknek, rendezőknek és producereknek a nevét tartalmazza, akikről a magazin 1990 januárja és 1995 májusa között portrét jelentetett meg (az újság dátumának megjelölésével), a másik pedig felsorolja azokat a készüléket – színes televíziókat, képmagnókat, kamkordereket –, amelyek tesztje a Video Magazin-

Mivel olvasható, nézhető az IVM?

MINIMÁLIS KONFIGURÁCIÓ:
IBM PC kompatibilis személyi számítógép, 486-os processzor, 4 Mbyte RAM (csak Windows 3.1 használata esetén elegendő), 5 Mbyte szabad lemezkapacitás, színes VGA monitor és vezérlő (640x480, High Color), hangkártya, 2x-es sebességű CD-ROM olvasó, MS Windows 3.1 operációs rendszer (minimum 8 Mbyte virtuális tár).

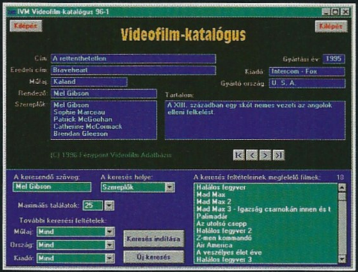
AJÁNLOTT KONFIGURÁCIÓ:
IBM PC kompatibilis személyi számítógép, 486DX2, 486DX4 vagy Pentium processzor, 8-16 Mbyte RAM, 5 Mbyte szabad lemezkapacitás, PCI vagy VLB monitorvezérlő (640x480, True Color), színes SVGA monitor, 16 bites hangkártya, 2x-4x sebességű CD-ROM olvasó, MS Windows (3.1, 3.11), Windows 95 vagy Windows NT (3.51, 4.0) operációs rendszer.

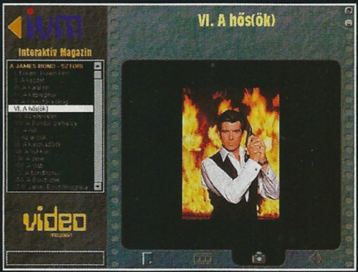
AZ ELSŐ INDÍTÁS:
Az Interaktív Video Magazin futtatásához nincs szükség telepítésre. A CD főkönyvtárában található IVM.EXE első elindításakor a program automatikusan létrehozza programcsoportját és ikonjait a programkezelőben (Program Manager), így a későbbiekben onnan könnyűszerrel indítható. Windows 95 használata esetén a lemez behelyezésekor a program automatikusan indul.
Az Interaktív Video Magazin csak PC-n játszható le.
Az IVM-ről további információkat az Interneten is olvashat.
Elérhetőség:
http://www.irisz.hu/ internet

ban szerepelt 1994 januárja és 1996 májusa között.

A **TESZTEK** rovatban *Sony* és *Panasonic* kamerák, *Grundig, GoldStar, Panasonic* és *Philips* képmagnók szöveges tesztjei olvashatók s táblázatokba foglalt részletes teszteredményei böngészhetők.

A **HÍREK, INFORMÁCIÓK** fejezetben többek között megtalálható az idei Golden Globe díjazottjainak, Oscar-díj jelöltjeinek és nyerteseinek listája, valamint a 27. Magyar Filmszemle hivatalos végeredménye. Tanulmányt olvashatunk a videókalózokról, megismerkedhetünk két videóbűnügy bírósági ítéletével és indoklásával, táblázatokban tanulmányozhatjuk a tavalyi magyar mozis adatokat a jegybevételektől a látogatószámig, s megtudhatjuk, melyek voltak 1995 sikerfilmjei.

A CD–ROM lelke a **VIDEÓFILM-KATALÓGUS**, mely önálló lemezen is megállná helyét. Az előzőhöz képest kibővítve a Magyarországon 1996 tavaszáig videókazettán megjelent 8582 film legfontosabb adatait tartalmazza, keresési lehetőséggel. Kereshetünk filmeket magyar vagy eredeti cím, rendező, szereplő, műfaj, gyártási év, tartalom, videókiadó szerint.

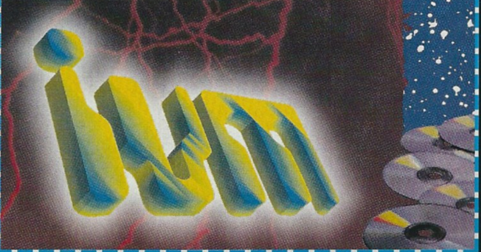
Az eddigi tapasztalatok szerint a lemez legnépszerűbb része a **FILMBEMUTATÓK** fejezet, mely száznál több tékaújdonság vagy lakossági forgalomban nemrég megjelent film között nyújt válogatási lehetőséget. Bő mozgóképes, fényképes és szöveges információt lehet találni minden egyes alkotásról. Nyolcvannál több videóelőzetes teszi élvezetessé a filmválasztást. Így például megnézhetjük *A rettenthetetlen*, az *Apolló 13*, a *101 kiskutya*, *A hetedik testvér*, az *Aranyláz*, a *Lövések a Broadwayn*, a *Desperado*, a *Bérgyilkosok*, a *Jade*, az *Áldatlan állapotban*, *Az utolsó esély*, a *Buster*, a *Hirtelen halál*, a *Veszélyes zóna* vagy a *Claudia Schiffer* fitnesskazetta filmes ajánlatát. A filmek címe alatt elolvasható, hogy az adott műsoros videókazetta kapható-e már lakossági forgalomban. A képernyő jobb oldalának alján kis filmcsík- vagy fényképezőgép-ikon jelzi, hogy fotó vagy videóinformáció található az adott filmről, s rájuk kattintva máris elővarázsoltuk a fényképet vagy a mozgóképet.

A **KIADÓI INFORMÁCIÓK** menüpontban a kiadók lakossági forgalomban megvásárolható filmjeinek listája olvasható, s egy kinyomtatható megrendelőlapra azonnal be is lehet írni a kiválasztott filmek címét.

A **TÉKÁK, NAGYKERESKEDŐK** rovat néhány hasznos információt közöl, a **PANASONIC TV & VIDEO** fejezet a neves márka új készülékeivel és árlistájával ismerteti meg a lemez olvasóját, az **abcd INTERAKTÍV MAGAZIN** és a **CD-PANORÁMA** témakörökben pedig a két magyar interaktív kiadvány mutatkozik be az IVM használóinak.

Ha valakinek menet közben mégis nehézségei támadnának a lemez kezelésben, nyomja meg a főmenü képmagnójának sárga színű „Súgó" gombját, s máris eligazítást kap. A programból kilépni a Súgó gomb mellett lévő piros színű „Kilépés" gombra kattintással lehet.

Ismét friss, gazdag, szinte kiolvashatatlan tartalommal jelent meg az Interaktív Video Magazin, melynek alkotói már további meglepetéseken törik a fejüket...

Elsodorva

Ahhoz képest, hogy mennyi szenzációs forgatókönyv-alapanyag, illetve filmtéma rejlik egy iskola falai között, viszonylag keveseket ihlet meg a filmiparban a tanárok és a diákok élete. Pedig gondoljuk csak meg, milyen sikert aratott a *Holt költők társasága*, mely egy kivételes tanáregyéniség és a diákok barátságáról szólt. Vagy a *Ha...*, *Lindsay Anderson* klasszikus lázadó filmje 1969-ből és Volker Schlöndorff emlékezetes rendezése, a Robert Musil kisregényéből készített *Törless iskolaévei*, ez a századeleji osztrák katonaiskolában játszódó mű, mely a pubertáskori szadomazochista ösztönök elszabadulását ábrázolja.

Bruno Barreto Los Angelesben élő, de Rio de Janeiróból származó rendező azok közé tartozik, akik szíves örömest foglalkoznak e témával, minden azon múlik, jó-e a forgatókönyv. Barreto ezúttal Jim Harrison, a népszerű regényíró *Farmer* című könyve alapján dolgozott. Harrison maga adott Barretónak egy példányt a kötetből, minden „hátsó szándék" nélkül. S az író lepődött meg a legjobban, amikor kiderült, hogy a szívéhez közel álló művet a rendező egyetlen ülésben olvasta végig, s azonnal döntött is: ebből fogja készíteni legközelebbi filmjét. Valahogy így kezdődött az *Elsodorva* (Carried Away) története, de a forgatás befejezéséig persze még nagyon sok víz lefolyt Amerika folyóin.

A mese, amely úgy megfogta Barretót, röviden összefoglalható: Joseph Svendon *(Dennis Hopper)* középiskolai tanár élete egyhangúan telik valahol az isten háta mögött egy michigani kisvárosban. Anyja más jövőt képzelt neki, de őt a tanári pálya vonzotta. Még gyerekfejjel lett szerelmes Rosealee-be *(Amy Irving)*, de mára a kapcsolat elsekélyesedett. Ráadásul úgy tűnik, tanári karrierje sem tart már soká. Ekkor lép az életébe az egész lényéből nyers szexualitást sugárzó Catherine *(Amy Locane)*, az iskoláslány, akivel nemsokára heves szerelmi viszonya kezdődik. Csodálatos délutánokat tölt el a tanár úr és a vonzó fiatal hölgy a szénapadláson. Joseph többé már nem az a töprengő, bizonytalan szerelmes és nem is az az anyjával óvatosan taktikázó fiú, aki valaha volt. Lénye megtelik vitalitással, úgy érzi, élete most először értelmet nyert.

Minden szép és jó egészen addig, amíg Josephnek nem kell szembenéznie az egész mikrotársadalommal. Márpedig a közerkölcsöknek nem egészen megfelelő kapcsolatot a michigani porfészekben mindenki mélyen elítéli. A tanár hirtelen szembe találja magát egy feldühödött apával, a város polgármesterével, az orvossal, valamint a kétségbeesett Rosealee-vel. Életében először kerül igazi döntéshelyzetbe.

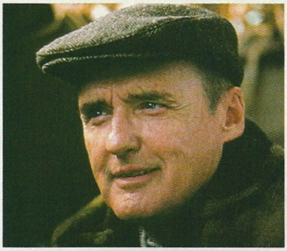
Barretónak a szerelmi történet komplexitása tetszett meg Harrison szövegében. Nyilatkozatai szerint filmes fantáziáját nagyon megragadta az a folyamat, ahogy a tanárban eluralkodó szenvedély valahogy mégis képes átalakulni értelemmé, és hozzásegíti a hőst egy nagy döntés meghozásához. Továbbá az is imponált a rendezőnek, hogy a cselekmény végre nem egy szokványos amerikai nagyvárosban játszódik, ahol az efféle konfliktusokat pszichoanalitikusokkal oldatják meg az emberek.

Joseph szerepét némi vita után Dennis Hopper, korunk egyik legkarakteresebb amerikai színésze kapta meg. Míg a *Waterworld* esetében a rendkívül nehéz forgatási körülmények okoztak sok fejfájást a színésznek, addig az *Elsodorva* munkálatai előtt a rendezővel kellett megküzdenie. Barreto ugyanis Hopper iránti minden szeretete és tisztelete ellenére se neki akarta adni a szerepet. Egyszerűen nem tudta elképzelni Hoppert, az egyik ügyeletes gonoszt illetve hányaveti zsarut ebben a drámában. Hopper azonban annyira el akarta játszani a tanár szerepét, hogy Barreto végül engedett. Nem bánta meg. Mint ahogy azt sem, hogy Rosealee szerepét se olyan színészre bízta, amilyenre legelőször gondolt. Középkorú színésznőt keresett, de – mindannyiunk szerencséjére – *Lisa Hansen* producer rábeszélte, hogy saját feleségét, *Amy Irving*et szerepeltesse. A színésznő fiatal korát a szokásos smink teljes hiányával és öregítő fénymegoldásokkal ellensúlyozták. ő lett, ahogy férje fogalmaz, az amerikai *Anna Magnani*. A forgatás után Barretónak el kellett ismernie, élete társában egyben a legmegfelelőbb Rosealee-t lelte meg. Irving nagyszerűen formálta meg a vidéki asszonyt, aki telve van természetességgel, olyannyira, hogy nem is érzi magát Joseph áldozatának. A film egészében sikerült Barretónak azt a realizmust érvényesítenie, amely annyi mai amerikai produkcióból hiányzik. Bár ez nem utolsósorban a nagyszerű operatőrnek, a *Leaving Las Vegas*ban is oly kiválót alkotott *Declan Quinn*nek köszönhető, aki a Dallas környéki táj minden szépségét igyekezett megörökíteni a kockákon (Texasban forgatták a film jeleneteit).

Dennis Hopper ismét bebizonyíthatta, hogy mindenféle szerepben tud maradandót nyújtani. Különböző arcait ismerhettük meg e valóban különös alkatú színésznek néhány igen emlékezetes filmben. Immár több mint negyven éve van a pályán, karrierjét még *James Dean* kultuszfilmjében, a *Haragban a világgal*ban kezdte, hogy aztán tizennégy évvel később ő maga is

rendezzen egy kultuszfilmet, mely egy egész generáció filmes bibliája lett (*Szelíd motorosok*). A hosszú hajú motoros, aki az akkori fiatalok minden szabadságvágyát jelképessé tudta növeszteni, később öltönyben-nyakkendőben bukkant fel sok krimiben, de *Julia Roberts* oldalán játszott westernben is *(Vérvörös nap)*, illetve *Wim Wenders* egyik legsikerültebb drámájában, *Az amerikai barátban*, ahol *Bruno Ganz* volt a partnere.

Amy Irving sem éppen rosszul hangzó név. A színésznő 1976-tól filmezik, *Brian De Palma* horrorjában, a *Carrie*-ben debütált. *Kirk Douglas, John Cassavettes, Barbra Streisand, Richard Dreyfuss, Patsy Kensit, Dudley Moore* és *Donald Sutherland* partnereként bizonyított a legkülönbözőbb műfajú filmekben.

A szuperkomputerek kihaltak a filmiparból, mint a dinoszauruszok a krétakor végén. A nyolcvanas évek végén olyan ugrásszerű fejlődés jelentkezett a személyi számítógépek piacán, amely szükségtelenné tette az óriások jelenlétét. Olyan kitűnő grafikus munkaállomások és szoftverek jelentek meg, amelyek megreformálták az egész látványtervezést.

Mire jó a komputergrafika?

Ahhoz, hogy ez az új látványvilág működhessen, új elmékre volt szükség, akik el tudtak rugaszkodni a valóságtól. A legnagyobb fogyasztó a sci-fi film lett. A nyolcvanas évek végén több olyan alkotás született, amelynek igazi célja valójában az volt, hogy a számítógép által született fantasztikus világgal elkápráztassa a nézőt. A sci-fi műfaj fejlődése így mind szorosabban hozzákapcsolódott a grafikai programok, az új módszerek fejlődéséhez.

A komputergrafika eleinte csak az újdonságával hódított. Később már mind lényegesebb szempont lett, hogy a hagyományos kézi rajzhoz képest sokkal olcsóbb és megbízhatóbb. A rutinfeladatokat – mint például az olyanokat, amelyek többszöri ismétlésből állnak – nagyobb biztonsággal lehet elvégezni.

A figurák mozgatására alkalmas programok megjelenése után a bábmesterek munkája csökkent. Ha megnézzük az utóbbi néhány év filmtermését, drasztikusan csökkent a bábtrükköket alkalmazó rendezők száma. A bábok mozgatása apró fázisugrásokból áll, gondoljunk például a birodalmi lépegetőkre. Ezért a mozgás – ha alig láthatóan is, de – töredezett. A komputer viszont már képes a folyamatos mozgás tökéletes illúzióját kelteni. A háttérfestők eddig üveglapra dolgoztak, amelyet hátulról világítottak meg, manapság egy komputer előtt ülnek. Még néhány évvel ezelőtt is, ha egy rendező elképzelése megváltozott, újra kellett festeni a képet. Manapság néhány paraméter megváltoztatásával tucatnyi változat közül választhatják ki a kedvükre valót... A komputergrafikának két, látszólag egymásnak ellentmondó feladata van: a meghökkentés, a néző elbűvölése, a tökéletes illúzió keltése, valamint a költségek csökkentése. Ezek után már nagyjából sejthetjük is, milyen feladatokra használják a komputergrafikát és milyen módszereket alkalmaznak.

Disneyék az élen

Az utóbbi években három irányzat bontakozott ki. Az első a már említett háttérfestészetet váltotta ki: megjelentek a dinamikus hátterek. Régebben megfestették a hátteret, és nagyon gondosan pozicionálva beállították a kamera elé. Manapság a számítógép egy háromdimenziós rajzot generál. Megadhatja a fényforrások helyét, a „kamera" helyét és irányát, vagyis azt a pozíciót, ahonnan a képet szemlélhetjük. Ráadásul a kamerának nem is kell egy helyben állnia, helikopterként repkedhet, három dimenzióban. Jellemző példa erre ismét a Disney stúdió munkája. *A szépség és a szörnyeteg* című rajzfilmben például így készült a báltermi táncjelenet: megrajzolták a csarnokot és a grafikusok ebbe helyezték bele figuráikat. Hasonló jelenet látható az *Aladdin*ban is. A történet elején berepülünk a városba a várokapu felett és a házak között cikázva. A barlangban, amikor a rajzfilmhősök láva elől menekülnek a szőnyegen repülve, már szintén ezt a látszólagos kameramozgatást használják. Az alakok és a szőnyeg csak a legvégén került a képekre. A digitális hátterek terjedése egyre inkább kiszorítja a hagyományosat. *Az oroszlánkirály* és a *Pocahontas* hátterei már túlnyomó többségben ilyen digitális módszerrel készültek. Csak a figurákat festették tollal és ecsettel.

Mit tudnak a speciális effektek?

A grafikusok másik csoportja a speciális effektusok (különleges képhatások) felé fordult, még a nyolcvanas években. A filmekben gyakran van szükség olyan hatásokra, amelyek valamilyen nehezen vagy egyáltalán nem reprodukálható eseményt mutatnak be. Erre tengernyi példát lehetne hozni. Lássunk néhány különleges és jellemző példát. Az *Elveszett frigyláda fosztogatói* című film végén a Földközi-tengeri szigeten Belloq felnyitja a frigyládát. A felszabaduló energiák mint szellemek száguldoznak a nácik között. *A hegylakó* a díj elnyerésekor cikázó fények gyűrűjében száll. A *Poltergeist* című alkotásban szintén szellemek lebegnek légies könnyedséggel. A *Csillagkapuban* a másik dimenzióba nyíló kapu egy függőleges vízfelület. Az *Időzsaruban* *Van Damme* egy olyan pillanatban materializálódik, amelynek során a tér vízgyűrűként hullámzik. A *Jól áll neki a halál* című moziban két halhatatlan – de nem sérthetetlen – hölgy küzd a nem is annyira szeretett férfiért. Az egyik kitörte a nyakát és most nyakcsavarintotta háta oldalán tekint előre (*Meryl Streep* a trükk áldozata), a másiknak

(*Goldie Hawn*nak) pedig15 centis lyuk tátong a hasán, melyen keresztül jól látjuk a szoba túloldalának tárgyait. Az *Indiana Jones és az utolsó kereszteslovag* egy különleges effektprogramot avatott fel. A végső jelenetben a náci tiszt nem a szent kehelyből iszik és beteljesül rajta az átok. Néhány másodperc alatt mumifikálódik. E trükk felvétele két részből állt. Elkészítettek két viaszfejet. Az első fej egy köztes állapotot ábrázolt, a másik a végső állapotot mutatta be. A komputernek volt három fázisképe (első középső és utolsó). A program feladata az volt, hogy a képeket egybemossa és egy átalakulás során az elsőből a másodikat, majd a másodikból a harmadik állapotot kapjuk meg.

E módszernek egy következő generációs programjait láthatjuk nap mint nap a videóklipekben és a reklámokban. Gondoljunk csak *Michael Jackson Black or White* című videófelvételére, melynek végén a statiszták arcai átmosódnak egymásba. E technikáknak legnagyobb használói a televíziós sci-fi sorozatok. Például az *Űrszekerek,* de hasonló jeleneteket láthatunk a tenger alatt játszódó *SeaQuest*-ben is. A másik nagy felhasználó a kilencvenes évek tánczenei világa, a techno és különböző irányzatai. A műholdas zenei csatornák ömlesztik ránk a komputeranimációt.

A komputergrafikának van még egy szerény, ritkán a szemünkbe tűnő ága. Sokan nem is sejtik, hogy a bluebox technika is elképzelhetetlen manapság komputer nélkül. A bluebox módszer egyik nagy hátránya, hogy az alakok körül kialakul egy fénylő kék öv, amely szinte szentté avatja őket. Egy speciális program feladata ennek az „aurának" az eltüntetése. Manapság csak elvétve látni ilyet. Erre az egyik legjobb példa a *Willow* című film, amelynek voltak olyan pillanatai, amikor dupla bluebox trükk volt látható. A színészek három különböző méretben jelentek meg: emberek, koboldok és tündérek formájában. A látvány lenyűgöző lett.

A trükkök harmadik ága a figurák animációja, mely most éli át legújabb forradalmát, s varázsa ma az újszerűség erejével és roppant sikerével hat. Az úttörő pedig a Pixar, s éveken át tervezett produkciója, a Játékháború. E békés technikáról bővebben a jövő hónapban szólunk.

Kovács T. Mihály

Nem elég nekünk a saját bajunk? Miért nézünk vajon olyan filmeket, melyek a miénktől egészen távoli gondokkal foglalkoznak? Az elmúlt években egyre gyakrabban jelentek meg a tékák polcain a gettófilmek, a fehér világtól elzárt, kizárólag feketék lakta amerikai városnegyedeket, az ott dühöngő erőszakot bemutató történetek. A látszólag hozzánk távol álló témák, filmek, mégis népszerűek. Vajon mi lehet ennek oka?

Az utóbbi években új almûfaj alakult ki: a gettófilm. A politikai korrektség és a minden közönségréteget szem előtt tartó bevételtervezés jegyében persze eddig is szerepeltek feketék az amerikai filmekben. A szereposztásbeli egyenjogúságnak mindig muszáj újabb és újabb variációban megmutatkoznia, és bár a lehetőségek lassacskán elfogynak, a forgatókönyvírók nem adják fel egykönnyen. (*Whoopi Goldberg* például következő filmjében detektívet játszik, partnere pedig egy dinoszaurusz lesz. Végre egy párosítás, ami még nem volt. Több jogot a dinoszauruszoknak!)

A hetvenes években népszerű, úgynevezett „blaxploitation" filmeket feketék készítették feketéknek. Az volt a fekete álomgyár kora. Színesbőrű magándetektívek vagy bűnözők álltak véres bosszút a fehér világon, ahogy a mozin kívül biztosan nem volt esélyük.

Spike Lee legújabb műve, a *Clockers* is a feketék feketék elleni bűncselekményeiről szól, igazi hőse azonban egy fehér rendőr, *Harvey Keitel*.

Ám fokozatosan egyre világosabban látni egy új fiatal filmesekből álló generáció kialakulását, akik bár játékfilmeket készítenek, de a valóságot szeretnék bemutatni. Azt a valóságot, amiről korábban nem szóltak filmek és amiről a többség, a fehér ember nem is nagyon tudott: az amerikai nagyvárosok rossz hírű fekete negyedeinek, a Los Angeles-i South Centralnak vagy a New York-i Harlemnek a mindennapjait.

SINGLETON ÉS A FEKETE VIDÉK

John Singleton volt az első. 1991-ben készült filmje, a *Fekete vidék (Boyz 'n' the Hood)* váratlan sikert aratott, az alig 23 éves fiatalembert jelölték a legjobb rendező és a legjobb forgatókönyvíró Oscar-díjára. Így aztán többszörös rekordot döntött. Nemcsak az addig legnagyobb bevételt produkáló fekete filmes címét, hanem a legfiatalabban rendezői Oscarra jelöltét is magáénak tudhatja.

Singleton és társai kora (a Hughes-testvérek 21 évesen készítették el első játékfilmjüket) egyértelmű jelzés: valószínűleg akkor jelentkezik sok tehetséges alkotó egyszerre ilyen fiatalon, ha fontos közlendőjük van. Ha van valami a levegőben; amikor üzenetük nem tűr halasztást. Ha úgy érzik, gyorsan és minél hangosabban meg kell osztaniuk azt másokkal, és nem is értik, témájuk hogyan nem vált korábban mások témájává. Pedig olyan nyilvánvaló: ilyen filmek korábban nem arattak sikert Amerikában. Nem is nagyon készültek. A nagy stúdiók támogatásával biztosan nem.

A *Fekete vidék* is egy felirattal kezdődik, mint az efféle filmek általában. Legtöbbjük elején vagy végén megjelenik a „Megtörtént eset alapján" vagy a „Valós történet, valós szereplőkkel" szöveg. Majd némi statisztika: hány fekete fiatalember hal meg naponta „testvére" fegyverétől. Ez nem mese – figyelmeztetik a nézőt. Inkább híradó, szinte dokumentarizmus. Persze csak szinte.

A filmen egy háború hétköznapjait látjuk. A folyamatos, lassú, de gyilkos háborúét, amely egyfajta beletörődő fatalizmusba sodorta szenvedő alanyait. Senki nem tudhatja, hogy hazaér-e, ha lemegy a közeli boltba.

Folyamatosan hallhatjuk a rendőrségi helikopterek zúgását, reflektoraik újra és újra bevilágítanak az ablakon; szirénázó autók robognak. Alig van olyan jelenet, melynek hátterébe ne kerülne be valami verekedés, késelés, lövöldözés. Már-már komikus.

Az ijesztő az, hogy nem látjuk az ellenséget. A nagy ritkán feltűnő rendőrök biztosan nem azok. Ők is ijedtek, ők is erőszakosak, Ők is inkább áldozatnak tűnnek. Pedig nem történnek nagy dolgok. Csak ődögelő, munkanélküli, unatkozó fiatalokat látunk. A film forgatását, mely az eredeti helyszínen zajlott, gyakran zavarta meg az ott élők tiltakozása a filmben feltűnő jelvényeik, egyenruhájuk viselése ellen. Előfordult, hogy saját magukat nem akarták viszontlátni a vásznon, volt, hogy az ellenséges bandát. A fiatal rendező mégis a lehető legjobb megoldást választotta: sokukat alkalmazta a forgatáson. A helybeliek nemcsak statisztáltak, hanem konzultánsként, tanácsadóként is közreműködhettek a mozi elkészültében, mely róluk szól.

Singleton számára – bevallása szerint – az erőszakos világ csak háttér, ő elsősorban három fiú felnőtté válásának útját akarta megmutatni. A három főszereplőét, akik a fekete vidéken lehetséges utakat járják be. A „csak háttérként" szolgáló külvilág, úgy látszik, az alkotók szándéka ellenére kapott mégis túl nagy hangsúlyt – hiszen a három fiúból kettő nem éri meg a felnőttkort, a szemünk előtt válik az erőszak áldozatává.

Van kiút? Lehet. A sok apátlan – árva vagy két elvált szülő között a pad alá eső – szereplő között van egy srác, aki kicsit különbözik a többiektől. Talán éppen azért, mert apja neveli, a döntő pillanatban képes nemet mondani a hétköznapi erőszakra. Kiszáll a kocsiból, mely a barátjukért bosszút állni indulókat szállítja. Megszakítja az értelmetlen gyilkosságok körét, inkább túlél.

Felirat tudósít róla a film végén, hogy bejut a Morehouse-ra, arra az egyetemre, ahol persze többnyire fekete diákok tanulnak fekete professzoroktól. (Még Spike Lee is ott végzett.)

Happy end ez? Aligha. Válasz, megoldás? Nem nagyon. Csak szikár, szomorú és épp ezért igen hatásos tudósítás.

HAZUG IGAZSÁG

Singleton következő filmje, a *Hazug igazság* (Poetic Justice, 1993) ezért készülhetett el. Nem folytatása, hanem kiegészítője az előző filmnek, talán azért, hogy a kép ne legyen annyira fekete-fehér (s ez most ehelyütt nem szóvicc). A rendező ugyanazon a vidéken, ezúttal női főszereplővel (*Janet Jackson* első filmszerepe!) keresi a választ a korábban felvetett kérdésekre. És meg is találja.

Nem véletlen, hogy ez az alkotás sokkal hollywoodibb ízű, mint az első volt, melyhez inkább európai (sőt, magyar) megfelelőket kereshetnénk. Ez itt már nem Amerika, hanem az amerikai film. És a nagyot akarásnak, ha nem is nyögés, de sok lehetséges mozitörténet összekeveredése a vége. A szociográfiai kíváncsiság fokozatosan road-movie-vá, majd romantikus mesévé változik. Csak azok az aprólékos, hétköznapi részletek vesznek el, amelyek a *Fekete vidéket* annyira érdekessé tették.

Mintha minden éppen az ellenkezőjébe fordult volna. Az előző film keménységét itt lágyság váltja fel, az érzéketlen férfiakat egy érzékeny nő, az utcák prózaiságát költészet és zene. (A film betétszámát csak *Bruce Springsteen* Philadelphia-dala ütötte el a zenei Oscartól.)

A *Fekete vidék*ből megismert környezetet ugyan itt is viszontláthatjuk, de főszereplőből a történet kulisszájává alakulva. A lényeg egy egyedül élő lány története: az értelmetlen erőszak magányossá tette, de ő lassan újra megtanul bízni és szeretni. Szép.

Megváltozott volna a rendező világképe? Nem túl valószínű, hiszen harmadik alkotása, a *Higher learning* (kb. Felsőbb oktatás), melyet még nem mutattak be Magyarországon, újra régi formájában mutatja. Ismét inkább informálni akar, mint szórakoztatni. A főhőst jobb utakra vezérlő szigorú pótpapa és nevelő, ezúttal egyetemi oktatóként, természetesen ugyanaz a Laurence Fishburne, aki a *Fekete vidék* főszereplőjének apját is eljátszotta.

John Singleton nemrégiben megvált eddigi partnerétől, a Columbiától, másik stúdiót keres. Eddig is habozni látszott a hollywoodi és a függ-

HARLEMI TÖRTÉNETEK: ÍME, A GETTÓ

getlenszerű filmezés között, úgy látszik, még ő sem biztos abban, melyiket is válassza.

ALLEN ÉS ALBERT HUGHES KALLÓDÓ HŐSEI

A Hughes-testvérek, irigylendő energiával és magabiztossággal, 21 évesen készítették el első filmjüket, a *Menace II Societyt* (A társadalom ellensége). A néző a film stílusából biztosan rájön, hogy a rendezők korábban videóklipek készítésével foglalkoztak. Művüket a *Fekete vidék* provokálta. Az ugyanis szerintük túlságosan „fecsegős” és lágy. Ha a rendezőpáros célja az volt, hogy a véresebb valóságot mutassa meg, nos, az sikerült. Náluk is egy tinédzser a főszereplő. A gettóbeli borzalmakon a beszédes nevű Caine vezeti keresztül a nézőt. Anyja kábítószertúladagolásban halt meg, apja lelő valakit és letartóztatják, ugyanúgy, mint a srácot fiává fogadó öregurat.

Íme a *Fekete vidék* hőse apa nélkül. Ő is csak sodródik, itt is a véletlenszerű végzet kísért, de ő nem elég erős ahhoz, hogy a fontos pillanatban döntsön. Nem jön rá, hiszen nincs, aki megtanítsa, hogy sodródása nem szükségszerű. Rossz véget is ér.

Egy barátjával a sarki kis élelmiszerboltba megy. Csak néhány sört akarnak. Aztán egy rossz szón felháborodva kirabolják a boltot és megalázzák tulajdonosait. Caine barátja lelövi a férfit, feleségétől megszerzi a biztonsági kamera kazettáját, majd a nőt is megöli. Ettől kezdve házibulikon büszkén mutogatják, hogyan végeztek az idős koreai házaspárral.

Itt ilyen a végzet. Az ember leugrik egy italért, és legnagyobb meglepetésére kettős gyilkosság társtettese lesz.

A film készítői talán rokonszenvet vagy legalább részvétet, megértést akarnak kallódó hőseiknek, de nincs könnyű dolguk. Szereplőik nem túl okosak vagy nem túl erősek ahhoz, hogy használni kezdjék az eszüket. Ha esetleg többre érdemesek is – ahogy a főhősről sugallják –, nem mernek különbözni környezetüktől, ezért hozzábutulnak. Caine mindenütt csak megfelelni szeretne. Ha épp a bunkó erőszak az erény, hát abban igyekszik sokra vinni.

A kicsit is kívülálló néző kérdése: hogyan lehetne jó, aki rossz dolgokat tesz; sajnálhatunk-e valakit, aki csak azért nem tette meg mindazt a jót, amire egyébként talán képes lenne, mert éppen gonosz dolgokat művel? Megbocsátható-e valakinek, ha csak szükségszerű sorsát teljesíti be szolgaian?

Allen Hughes mindenesetre úgy nyilatkozott: aki utálja a feketéket, az e film láttán csak még jobban fogja. De másoknak talán egy kis világosságot gyújt a fejében.

Az ikerpár következő filmje nemrégiben készült el, címe: *Dead Presidents* (valószínű, hamarosan a magyar mozikban is látható lesz, Halott elnökök vagy *Használt pénz* címen. Hughesék ebben is egy, a gettóból induló lehetséges életet igyekeznek teljeskörűen feltérképezni.)

A rendezők megfogalmazása szerint valójában több különböző történet ez: a fiúé, aki – mert otthon nem találja a helyét – Vietnamba megy harcolni, a férfié, aki visszajön, és a kétségbeesett, pénztelen apáé, aki végül társaival bankot rabol. A sodródó, passzív kamaszok végre igyekeznek kezükbe venni sorsukat. De valóban igaz ez? Vagy csak annyit láthatunk, ahogy a háborús erőszak visszaömlik Amerikába?

A huszonéves filmkészítők saját generációs életérzésük megfogalmazásához a hetvenes évek nemzedékéről beszélnek. Amikor saját világukat próbálják megérteni, az előző generációról gondolkodnak. Menekülés ez vagy félreértés? Inkább árulkodó jel: annak a generációnak a képviselői ők, amely a múltban keresi mindannak az okát, ami vele történik. Ez pedig majdnem olyan passzivitás, mint hőseiké. Belenyugvás abba, ami körülveszi őket.

VÁRUNK AZ IGAZIRA

A már a hazai tékákban is fellelhető 1995-ös *Mario Van Peebles* film, *A fekete párduc* hőse a *Dead Presidents* főszereplőjéhez hasonló utat jár be, de ahogy előrehalad a történet, fokozatosan krimisedik: a film izgalmasabb lesz, ám amit látunk, lassanként megszűnik kommentár vagy híradás lenni. A kezdet azt az idealizmust, holnapra-megforgatjuk-szellemet mutatja be, amelyben a hetvenes évek öntudatos militáns fekete mozgalma létrejöhetett. De az alkotók, ahogy ebben a műfajban úgy látszik általánossá válik, ismét kétlelkűnek bizonyulnak. Visszariadnak a gettófilmtől, nem tartják elégnek. Inkább a krimit és az akciót helyezik előtérbe, történetesen fekete szereplőkkel.

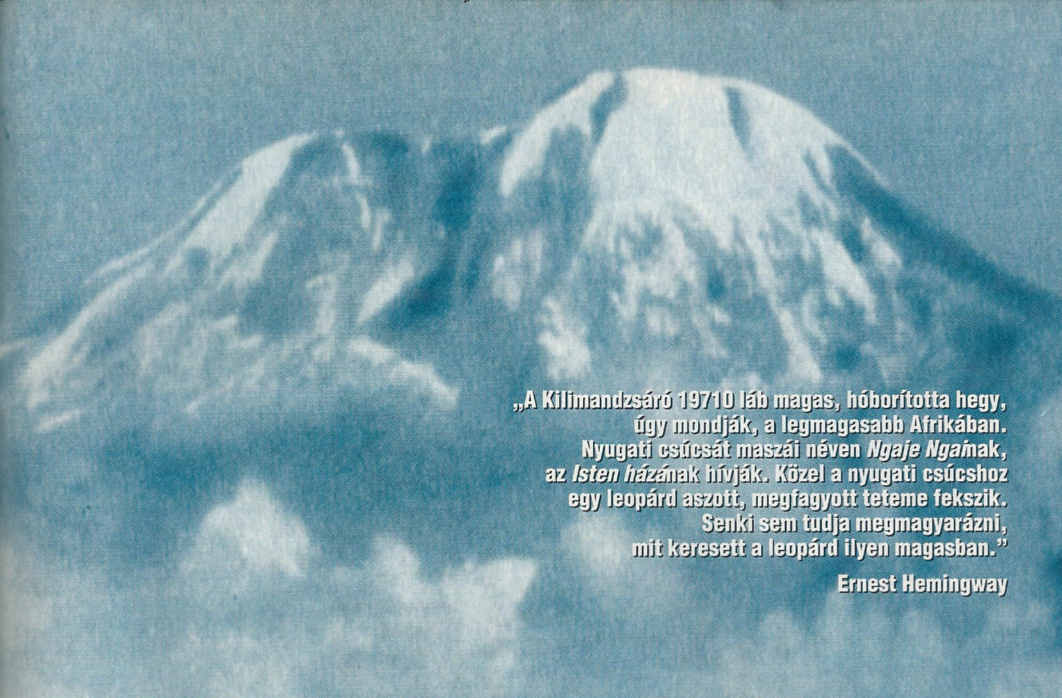
Mintha a rendezők, forgatókönyvírók nem hallgatnák meg saját teremtményeiket. Könnyen beadják a derekukat. Pedig e különleges műfajú alkotásokban mindig van egy pozitív szereplő, aki – feltéve, ha megéri – részletesen elmeséli, hogy a kisebbségeknek több öntudatot, a többségnek pedig több türelmet és megértést kellene gyakorolnia.

Természetesen nincs áramlat ellenáramlat nélkül. Májustól látható, előbb a mozikban, *Forest Whitaker* ismert színesbőrű színész *(Síró játék, A lény)* első rendezése, *Az igazira várva,* melynek főszereplője *Whitney Houston.* A film célja, hogy bebizonyítsa: van élet a gettón túl! Akadnak fekete nők (és férfiak) nem kis számban, akik már nem találkoznak a drog, a munkanélküliség, az erőszak problémájával. Ugyanúgy dolgoznak, éreznek, élnek, mint hasonló sorban lévő fehér bőrű társaik.

Talán egy másik irányzat első darabját tisztelhetjük benne, azét, mely az amerikai színesbőrű középosztály életét térképezi majd fel.

Deutsch Andor

A magyar videótékákban kölcsönözhető „fekete-filmekből”: *Fekete vidék, Hazug igazság, Zebracsíkok, Az éjszaka ritmusa, A fekete párduc, Hosszú lé, Sugar Hill, Nyazsgem.*

„A Kilimandzsáró 19710 láb magas, hóborította hegy, úgy mondják, a legmagasabb Afrikában. Nyugati csúcsát maszái néven *Ngaje Ngai*nak, az *Isten házá*nak hívják. Közel a nyugati csúcshoz egy leopárd aszott, megfagyott teteme fekszik. Senki sem tudja megmagyarázni, mit keresett a leopárd ilyen magasban."

Ernest Hemingway

A Kilimandzsáró hava

A keselyű a legkülönösebb állatok egyike. Messziről megérzi a halál szagát. Ő maga sohasem támad, megelégszik az elhullott tetemekkel, mindig kivárja, amíg az áldozat megvívja haláltusáját, és csak azután lát hozzá, hogy fölfalja maradványát. Csak ül, „hosszú, méla lesben", amíg eljön az ideje. Nincs rosszabb annál, mint amikor az áldozat látja a halál hírnökét, a madarat, amely fenn gubbaszt a fán.

„Most már sose írja meg azokat a dolgokat, amiket félretett, hogy majd később írja meg őket, ha már eleget tud, s jól megírhatja." – gondolta Henry, az író, aki sebesülten, üszkösödő lábbal fekszik az afrikai vadonban. Szafárira jött, vadászni a feleségével, oda, ahol élete egyik legboldogabb időszakát töltötte. Kiélte a maga életét, végére ért, megundorodott tőle, ezért hát visszatért ide, hogy újrakezdje. Ám a sors másképp akarta. Megérintette a halál fuvallata. Tudta, hogy a keselyű rá vár. Az egyetlen esélye, hogy elkerülje a vele való találkozást, ha idejében megérkezik a repülőgép, mely kórházba vinné.

A férfit lázálmok gyötrik. Emlékképek villannak fel benne, végigpereg előtte nyughatatlan élete. Szeretők és szerelmek. Nők, akik ideigóráig fontosak voltak számára. És persze Párizs, a fények és a nők városa. A felejthetetlen napok, amelyeket a grófnővel töltött. Feltűnik szeme előtt nagy szerelme, aki a spanyol polgárháborúban esett el, majd megjelenik felesége, Helen. S az első találkozásuk. Az asszony, aki minden ellenkezése dacára nem hagyja ott a bajban, odaadóan ápolja, és ezzel megmenti életét. A halál közelségében a férfi megérti a leopárd titkát, miért is fekszik több ezer méter magasban, megfagyva a Kilimandzsáró hófödte csúcsán.

A Nobel-díjas író, *Ernest Hemingway* novellájából készült film, *A Kilimandzsáró hava* (The Snows of Kilimanjaro, 1952) az ötvenes évek egyik nagy sikere volt. A film azóta sem vesztett népszerűségéből. Visszatérő darabja a különböző égi és földi televíziós csatornák műsorának, és megtalálható a nagyvilág videótékáinak polcain is (Magyarországon e hónaptól). Amikor felmerült a megfilmesítés gondolata, Hollywood egyik nagyura, *Darryl F. Zanuck* semmit sem bízott a véletlenre, igazi nagy csapatot hozott össze a kasszasiker reményében. Ennek érdekében attól sem riadt vissza, hogy a nagy író eredeti gondolatait kiforgassa, más köntösbe bújtassa. Sajátos hollywoodi feldolgozás született, az álrealizmus és a romantika különös keveréke, melynek feszültsége azért nem közelíti meg azt, ami az eredeti novellából árad. (Ez egyébként szinte kivétel nélkül elmondható valamennyi Hemingway-adaptációra.)

A rendezést Zanuck az egyik legrutinosabb filmcsinálóra, *Henry King*re bízta. King még a tízes években, *Thomas H. Ince* keze alatt tanulta ki a szakmát, és már a néma korszakban a legjobb rendezők között tartották számon. Elsősorban a zenés műfajban és a kosztümös kalandfilmek készítésében jeleskedett, de nem skatulyázta be magát egyetlen témakörbe és stílusba sem. Nagyszerűen értett a néző nyelvén, remekül pengette az érzelmek húrjait, ügyesen bontotta ki a drámai helyzeteket. Ráadásul kedvelte a látványosságot: a káprázatos kiállítást, a szemet gyönyörködtető koreográfiát, a szenzációs szereposztást. *A Kilimandzsáró havá*ban ez utóbbi viszi el a pálmát. Mert a film elsősorban a nagyszerű színészi játéknak köszönhetően nem hullott ki az emlékezet rostáján.

Az írót a nem egészen egy évtized leforgása alatt Hollywood legmagasabb csúcsára felkapaszkodott *Gregory Peck* alakítja. Élményszámba megy fölényes játékstílusa, minden rezdülése, a halállal való szembesülése. Mellette – a számára oly fontos asszonyok szerepében – olyan nagyágyúk tűnnek fel, mint az álomváros egyik legszebb színésznőjeként számon tartott *Ava Gardner*, a Németországból importált *Hildegard Neff*, valamint a feleség megformálója, *Susan Hayward*. Lenyűgöző játékuk úgy csal könnyet a néző szemébe, hogy egy pillanatra sem megy át ömlengésbe. Vékony szalmaszálon egyensúlyoz a film, ám King becsületére legyen mondva, nem esik bele a túlzott érzelgősség, a szentimentalizmus csapdájába. A rendezőről egyébként érdemes megemlíteni, hogy öt évvel később Hemingway egy másik művét vitte filmre *Fiesta – Különös társaság* (The Sun Also Rises) címmel.

A közönség egyöntetű lelkesedése és a kritikusok megosztottsága mellett a szakma két Oscar-jelöléssel hallatta hangját. Más kérdés, hogy az operatőr *Leon Shamroy* beszédes premier plánjai és fantasztikus Afrika-képei, valamint a remek díszlettervezői, illetve művészeti vezetői munka végül nem nyerte el jutalmát.

A Kilimandzsáró hava igazi nézőcsalogató, kellemes kikapcsolódást kínáló mozi. Azért – valljuk be – elsősorban az idősebb korosztály körében tarthat érdeklődésre számot, ám az sem árt, ha a videóvérhez szokott, a *George Lucas-*, *Steven Spielberg*-féle fantasztikus meséken és trükkökön felnevelkedett fiatal is szakít rá időt két akciófilm között. Apáink és anyáink mozija, a régi Hollywood jellegzetes darabja talán számukra is szolgál némi tanulsággal.

Sz. G. G.

Panasonic

JÓVAL JOBB

Videokamera a legkedvezőbb áron !

Arany KOLLEKCIÓ

Új termék !

NV-RX1EG VHS-C videokamera

- 14-szeres zoom
- Nagylátószögű objektív
- Extrém alacsony megvilágítási igény (0.5 lux)
- Teljesen automatikus üzemmód
- Kézi fókuszbeállítási lehetőség

129 990 Ft

Panasonic/Technics

A termékek megvásárolhatók:

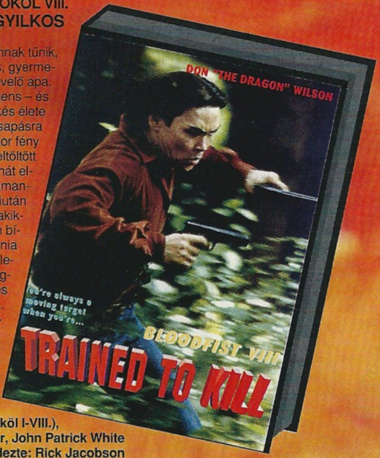
Panasonic/Technics *Bemutatóterem és mintabolt Bp. VIII. Rákóczi út 1-3.*

CENTER · ALBACOMP · BÁV · Keravill · PANAUDIO · Rátaker · paletta

Buenos Dias C.T.

MÁJUSI PREMIEREK

VÉRES ÖKÖL VIII. KIKÉPZETT GYILKOS

Rick Cowan olyannak tűnik, mint egy átlagos, gyermekét egyedül nevelő apa. Csendes, intelligens – és unalmas. Békés élete azonban egy csapásra megváltozik, amikor fény derül a CIA-nál eltöltött múltjára és otthonát elfoglalja egy kommandós csapat... Miután elárulták azok, akikben a legjobban bízott, fel kell hagynia korábbi polgári életével, hogy megmentése saját és fia életét...

Színes, szinkronizált amerikai akciófilm
Főszereplők: Don „The Dragon" Wilson (Véres ököl I-VIII.), Jillian McWhirter, John Patrick White
Rendezte: Rick Jacobson

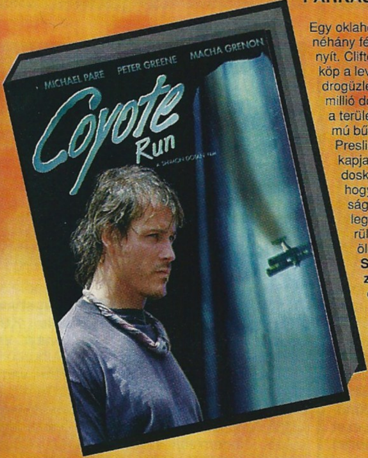
SZUPERCSAPAT

A legveszélyesebb állatok kiszabadulnak az állatkertből és elhatározzák, hogy uralmuk alá hajtják a Földet. Vajon sikerül-e a Szupercsapatnak megakadályozni, hogy a gonosz terv sikerüljön?

Színes, szinkronizált amerikai rajzfilm

FARKASFUTAM

Egy oklahomai kisvárosban néhány férfit az alvilág irányít. Clifton Santier beleköp a levesükbe és egy drogüzlet folyamán 15 millió dollárt lop el. Ő lesz a területen az első számú bűnöző. Qwinn Presling *(Michael Paré)* kapja az ügyet. Gondoskodnia kell arról, hogy ennek a gyilkossági láncolatnak vége legyen. Vajon sikerül-e megfékezni az öldöklést?

Színes, szinkronizált amerikai akciófilm
Főszereplő: Michael Paré
Rendezte: Shimon Dotan

FELONY

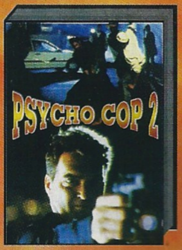

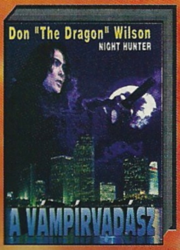
Bill egy tw-show operatőre. Rutinmunkának tűnik az esti adás, ahol azonban váratlan események történnek... Billnek sikerül elmenekülnie a helyszínről az adást rögzítő videószalaggal, ezzel azonban már az élete kerül veszélybe.

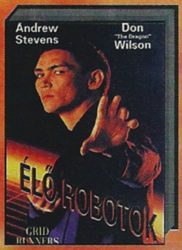
Színes, szinkronizált amerikai krimi, 1994
Főszereplők: Lance Henriksen, Leo Rossi, Charles Napier, David Warner
Rendezte: David A. Prior

A Fórum Film címe:
1122 Budapest, Krisztina krt. 17.
Tel./fax: 156-3141

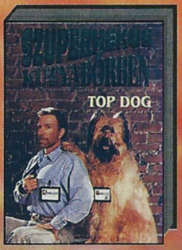
FÓRUM FILM

Lakossági videókazettáink megvásárolhatók a Rocky videó-nagykereskedésnél, valamint a kiadóban.

MOZI

ELŐZ

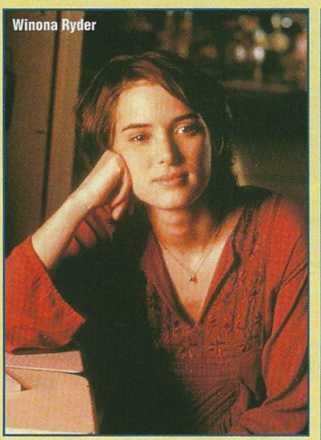
AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

halad a filmbusiness, s folyik a munka is. **Sylvester Stallone** is újra munkában, forgatja a *Daylight* című produkciót, **Rob Cohen** *(A sárkány – Bruce Lee élete)* rendezésében. Színésztársa **Amy Brenneman** *(Szemtől szemben),* akivel a forgatás előtt nem is tudott találkozni, lévén a hölgy ifjú házas, s férjével, a *Casper* rendezőjével, **Brad Silberling**gel nászútjukról éppen a forgatásra érkeztek vissza. **Jim Carrey**nek, az egyszerűen csak 20 millió dolláros fickónak nevezett színésznek elérkezett az ideje, hogy megdolgozzon pénzéért. **Matthew Broderick** oldalán forgatja a *The Cable Guy* című filmet, melyben egy szegény munkást alakít, **Ben Stiller** keze alatt *(Nyakunkon az élet)*. **Milos Forman** is újra rendez, a *The People Vs. Larry Flynt* című filmhez **Courtney Love** rocksztárt szerződtette, **Patricia Arquette** *(Ed Wood)* és az Oscar-díjas **Mira Sorvino** mellett. Vígjáték lesz a *The First Wives Club,* s a különleges klub tagjai **Bette Midler, Goldie Hawn** és **Diane Keaton.** Szerephez jutott még **Sarah Jessica Parker** *(Miami rapszódia)* is, aki nem klubtag.

A MAGYARORSZÁGI MOZIKBAN

igencsak gazdag lesz a filmtermés késő tavasszal. A májusi budapesti premiert követően júniusban már az egész országban látható lesz **Robert Altman** *(Rövidre vágva)* nagyszabású filmje, a *Pret-A-Port – Divatdiktátorok,* mely már bemutatása előtt igencsak megbolygatta a sajátos szakmát. A divatvilág évente kétszer megostromolja Párizst, hogy

Joan Chen

Winona Ryder

szemtanúja legyen a nagy show-nak, s láthassa a divatdiktátorok legújabb kreációit. Riporterek és vásárlók, gazdagok és még gazdagabbak gyűlnek ilyenkor egybe. Az igazi show azonban nem a kifutókon zajlik, hanem a hálószobákban, szállodákban, estélyeken – és a rivális stúdiókban. Jeges árulás, fülledt erotika, hidegvérű vetélkedés... Tucatnyi sztár teszi még izgalmasabbá a filmet: **Sophia Loren, Marcello Mastroianni, Julia Roberts, Tim Robbins, Kim Basinger, Danny Aiello, Tracey Ullman, Stephen Rea, Forest Whitaker** (utóbbi kettőt a *Síró játék*ban láthattuk együtt).

Június első csütörtökjétől látható *Az utolsó tánc,* melyben **Sharon Stone** egy halálraítéltet alakít. A rendező **Bruce Beresford** *(Afrika koktél).* Szintén erre a hétre csúszott a *Közönséges bűnözők* című film, melyről **Kevin Spacey** Oscar-díjas epizód-alakítása révén az elmúlt hetekben már sokat hallhattunk. A filmben magyar származású bűnözőkkel is találkozhatunk... A főbb szerepeket **Stephen Baldwin, Kevin Pollak, Gabriel Byrne** *(A bérgyilkosnő)* játsszák.

Johnny Depp és **Christopher Walken** alakítják a két főhőst a *Nick of Time* (magyar címe lapzártáig még nem született) thrillerben. Egy Los Angeles-i pályaudvaron két álrendőr ejt foglyul egy fiatalembert hatéves kislányával. Az apa ultimátumot kap: másfél órán belül meg kell ölnie egy közéleti személyiséget, különben meghal a lánya. A rendező **John Badham** *(Halálugrás).*

Egy héttel később jön a *Showgirls,* melyet *Az emlékmás* és az *Elemi ösztön* kettőse alkotott: **Joe Eszterhas** volt a forgatókönyvíró, **Paul Verhoeven** a rendező. Las Vegas csillogó kulisszái mögé pillanthatunk be, s kiderül, hogy nemcsak az álom, a könnyű pénz városa Las Vegas, hanem sötét, durva, perverz is tud lenni. Két táncosnő élete kerül terítékre e vulgáris filmben, melyben az alkotók olyannak mutatják az ottani életet, amilyennek főhőseik látják. A főszereplők: **Elizabeth Berkley, Kyle MacLachlan, Gina Gershon.**

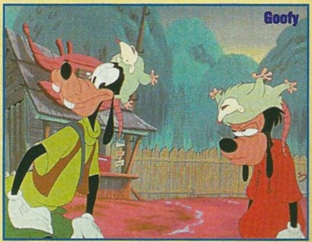
Sztárparádét és izgalmakat ígér a Tűzparancs című akciófilm. Egy utasszállító gépet kerít hatalmába az óceán fölött a világ egyik legkegyetlenebb terrorista szervezetének helyettes parancsnoka, s látszólag a túszok sorsa lesz alku tárgya, amikor a szervezet angliai börtönben ülő vezetőjének elengedését kérik cserébe. Az amerikai titkosszolgálat munkatársa, a nemzetközi terrorizmus szakértője **(Kurt Russell)** úgy véli, a terroristák célja valójában ennél sokkal több. Az antiterrorista elitalakulat parancsnoka **(Steven Seagal)** a bonyolult helyzet megoldására egy különleges ötlet megvalósításán fáradozik, mely cseppet sem veszélytelen...

Erotikával gazdagon fűszerezett, szépen fotografált film nőkről, nemcsak nőknek *A szerelem színei.* Finn **(Winona Ryder)** leköltözik nagymamája narancsligetekkel övezett kaliforniai házába, hogy ott írja meg diplomamunkáját, s végiggondolja, férjhez menjen-e barátjához. A nyugodt, paradicsomi körülmények között barátnők tárják fel egymásnak szerelmi titkaikat, s a főhősnő egy új szerelem élményével lesz gazdagabb. **Anne**

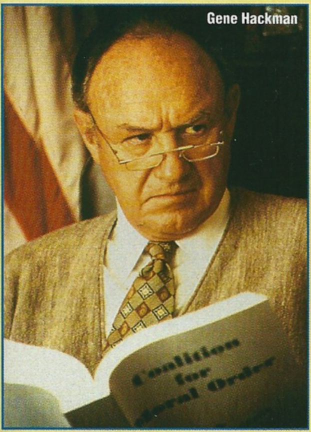

Kurt Russell

Bancroft *(Diploma előtt),* **Kate Capshaw** *(Egy igaz ügy),* **Samantha Mathis** *(Kisasszonyok),* és **Delmot Mulroney** *(A bérgyilkosnő)* a főszereplők.

Nincs hónap **Robin Williams**-film- vagy videópremier nélkül. A *Jumanji* után máris itt a *Madárfészek,* **Mike Nichols** *(Farkas)* legújabb rendezése. Az *Őrült nők ketrece* legújabb, modernizált változatával találkozhatunk. A *Madárfészek* egy kétes hírű mulató, s ide készül a konzervatív szenátor **(Gene Hackman),** hogy felkeresse lánya vőlegényjelöltjének családját... A film az 1996-os esztendő egyik legnagyobb sikere Amerikában, s a bemutató óta eltelt bő egy hónap alatt az alkotás már a százmillió dolláros bevételi határt ostromolja.

Goofy

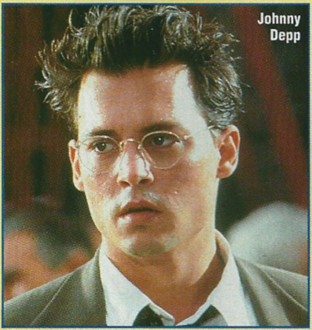
E T E S

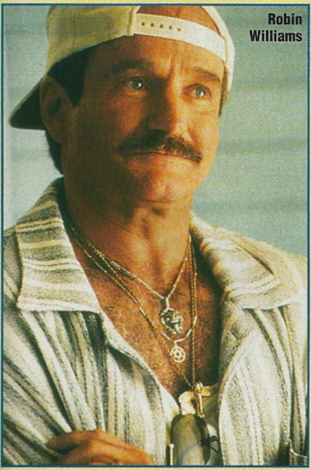

Gene Hackman

Tavaly hazájában, Franciaországban a legnépszerűbb családi vígjátéknak bizonyult az *Egy indián Párizsban* című produkció, mely júniusban megtöri idehaza az amerikai mozibemutatók sorát. A zaklatott életű párizsi tőzsdeügynököt igencsak nagy meglepetés éri: kiderül, hogy a venezuelai esőerdőkben egy indián törzzsel élő sápadtarcú nem más, mint a saját fia... Párizsba viszi, de ott a gyermek inkább az Eiffel-torony oldalán mászik felfelé és akváriumból kihalászott méregdrága díszhalakat sütöget parázs fölött a lakás teraszán, mintsem hogy beilleszkedjen a hétköznapi európai életbe.

Német–francia koprodukcióban született a *Lisszaboni történet,* melynek író-rendezője **Wim Wenders.** Amerikai–francia koprodukció az *Elátkozott generáció – Gyönyörök és kivégzések.* Egy feltűnően szép, kallódó tinédzserpár autózgat céltalanul Kalifornia útjain. Hozzájuk csatlakozik egy rejtélyes csavargó, aki őrült balhékba rángatja őket. (Szigorúan csak 18 éven felülieknek ajánlja a forgalmazó.) Francia–angol közös vállalkozásban készült a *Különös varázslat,* **Bridget Fondá**val a főszerepben. Az ötvenes évek virágzó Amerikájában vagyunk. Myra (Bridget) egy árva lány, egy idős bűvész asszisztense, akire szemet vet egy dúsgazdag, jóképű fickó, a korszak egy jellegzetes figurája.

S végül szóljunk két szeretett műfaj, a rajzfilm és a sci-fi egy-egy újdonságáról. A Walt Disney Stúdió kilencvenperces produkciója a *Goofy.* Képregényekből és sorozatokból már sokan ismerhették az ügye- és eszefogyott ebet, amelynek (akinek?) már a fia, Max is részese lesz a nagy kalandoknak... 2078-ban játszódik *Az elhagyott bolygó* című jövőtörténet, melyben a helyszín egy távoli bányabolygó. A Sirius 6-on elszabadul a Tökéletes fegyver, az önmagát reprodukáló gépezetlánc, melynek célja: eltörölni mindent, ami él...

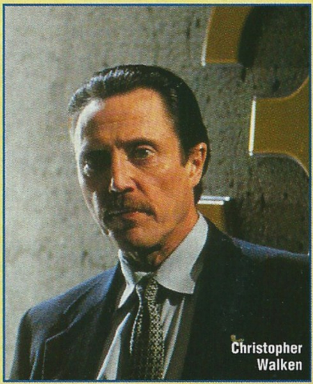

Johnny Depp

Robin Williams

A HAZAI VIDEÓPREMIEREK KÖZÜL

az élre kívánkozik az *Apolló 13,* melyet idén kilenc Oscarra jelöltek, s ebből végül kettőt be is gyűjtött. A film megtörtént eseményeket dolgoz fel, követve a valóság mindennél izgalmasabb egykori történéseit, melyek majdnem katasztrófához vezettek. **Ron Howard** filmjében a főszereplők **Tom Hanks, Kevin Bacon, Bill Paxton, Gary Sinise,** valamint két idei Oscar-jelölt, **Kathleen Quinlan** és **Ed Harris.**

Hétszeres Oscar-nominált volt a *Babe,* melynek végül meg kellett elégednie a legjobb képi hatás díjával. **Chris Noonan** ausztrál rendező első játékfilmjében a főszereplő egy malac, mely mer más lenni, mint ami, akár még juhászkutya is. Mese a be nem illeszkedésről, a barátságról. **James Cromwell**t az állatok mellett a legjobb epizódszereplőnek jelölték az Oscar-versengésben.

Christopher Walken

Akinek tetszett *A vadak ura* és **Marc Singer**, az hamarosan láthatja majd a film *3.* részét is.

Június egyik videószenzációjának ígérkezik a legújabb James Bond-film, a *Goldeneye – Aranyszem,* **Pierce Brosnan**nal a főszerepben. **Martin Campbell** rendezésében a további szereplők **Sean Bean** (Alec Trevelyan), **Izabella Scorupco** (Natalja Szimjonova), **Famke Janssen** (Xeania Onatopp), **Joe Don Baker** (Jack Wade), **Judi Dench** (M)**, Robbie Coltrane** (Valentin Zukovszkij), **Alan Cumming** (Borisz Grisenko), **Desmond Llewelyn** (Q) és **Samantha Bond** (Miss Moneypenny).

Sylvester Stallone a sztárja a *Dredd bírónak.* **Danny Cannon** rendezői munkájában a harmadik évezredben járunk, az atomháborúk pusztította Földön. Ám ez a Föld már rég nem a békebeli bolygó: minden alaposan megváltozott... További szereplők: **Max Von Sydow, Armand Assante, Diane Lane, Joan Chen.**

Háborús film **James Belushi**val a *Szahara.* Az újrafilmesített történet első változatában **Humphrey Bogart** játszotta a főhőst. Amikor az amerikaiak harckocsiegységét elpusztítják, egy magára maradt tank legénysége megpróbálja átverekedni magát a sivatagon. Meg is találják a szahara egyetlen használható kútját, de a németek sem nézik tétlenül az amerikaiak útját...

Thriller *A néma tanú,* csakúgy, mint a *Halálos szenvedély.* Western a *Vad Bill* **Walter Hill** *(48 óra, Megint 48 óra)* rendezésében, **Jeff Bridges, Elen Barkin, John Hurt** játékával.

Forró nyári meglepetésnek ígérkezik a *Hirtelen halál* **Jean-Claude Van Damme**-mal, **Eszterhas** új erotikus thrillere a *Jade.* Jön a *Szabadítsátok ki Willyt 2.* része, *A bérgyilkosok* megint csak **Sylvester Stallone** alakításával, oldalán **Antonio Banderas**szal. És ismét hódít majd **Hugh Grant,** *Az angol, aki a dombra ment fel, de a hegyről jött le.*

KERES–KÍNÁL

Rovatunkban ingyen tesszük közzé magánszemélyek 100 szónál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Felhívjuk a Kedves Olvasó figyelmét, hogy e rovatban nem áll módunkban közölni olyan hirdetéseket, amelyekben megvételre ajánlanak vagy díjazás ellenében keresnek szerzői jogvédelem alatt álló műsorokat.

Eladók jó állapotú magnószalagok.

AKAI LN–150–7	550 m	6 db	850/db
Scotch 212 LP	540 m	5 db	800/db
Scotch 212 LP	360 m	6 db	600/db
Scotch 212 LP	270 m	5 db	400/db
új Maxell UD 35–90	550 m	1 db	1200 Ft
új TDK–L 1800	550 m	1 db	1200 Ft
új Sony ULH	550 m	1 db	1200 Ft
Stúdiószalag	540 m	2 db	700/db

Egyben az összes 16.000 Ft. Érdeklődni a következő telefonszámon lehet: 06-75-311-539

◆

Panasonic 68VKR50 normálkazettás VHS MOVIE kamkorder 110 ezer forintért eladó (audio dub, inzertálási és sportfelvételkészítési lehetőség, 6 x zoom, fade, backlight), tartozékok: 2 db akkumulátor, adapter és állvány. Tel.: 117-89-49, este.

◆

Eredeti dedikált fotók eladók. Pl.: E. Murphy, C. Eastwood, S. Loren, C. Heston. Felbélyegzett válaszborítékban listát küldök! Cím: Csete Imre, 6400 Kiskunhalas, Budár u. 16.

Örökkön örökké Batman?

A jóból is megárt a sok, nemhogy a denvéremberből – fanyaloghatnak a kritikusok, de a pénz beszél. A harmadik rész, a *Mindörökké Batman* kasszasikere nem hagyta pihenni az alkotók fantáziáját, s már tervezik az újabb fejezetet. A tervezett cím: *Batman és Robin.* **Chris O'Donnell** lenne ismét Robin, a denevérember pedig továbbra is **Val Kilmer.** Társai állítólag **Uma Thurman** és **Arnold Schwarzenegger** lennének...

Multik médiaházassága

Végérvényesnek tekinthető a Walt Disney Corporation és a Capital Cities/ABC Inc. óriáscégek egyesülése, miután az amerikai igazságügyi minisztérium és a Szövetségi Távközlési Bizottság is jóváhagyta az üzletet. Ezzel megszületett a világ egyik legnagyobb szórakoztatóipari-hírközlési médiabirodalma.

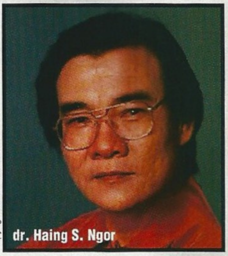
A Disney 19 milliárd dollárért vásárolta meg a Capital/ABC részvényeit, így többek között birtokába jutott az ABC országos televízióhálózat is. Igaz, az egyesülést feltételhez kötötték, így a Disneynek egy éven belül el kell adnia egy rádióállomást vagy egy napilapot a Fort Worth-i és a bostoni körzetben.

Döntésre vár még, vajon jóváhagyják-e a *Time–Warner* hírközlési és kiadóvállalat összeolvadását a *Turner Broadcasting System*mel, melynek révén a világ legnagyobb szórakoztatóipari birodalma alakulhat meg. Az egyesülés azután jöhet létre, hogy a Time–Warner 7,5 milliárd dollárért megvásárolja a Turner részvényeit. *A Ted Turner* nevével fémjelzett cég tulajdonosai pedig ígéretet tettek, hogy a vételár egy részéből Time–Warner részvényt vásárolnak. A hírek szerint Ted Turner az egyesült cég második embere lesz. A két vállalatbirodalom egyébként tavaly együttesen csaknem 20 milliárd dolláros bevételt könyvelhetett el. Az új óriáscég a kiadói tevékenység, a hírközlés, a hagyományos és az elektronikus szórakoztatóipar valamennyi ágát átfogja. Többek között kiadja a *Time* című hetilapot, élen jár a filmgyártásban és -forgalmazásban, multimédia-termékeket jelentet meg. Eddig a Turner-birodalom része volt a CNN hírtelevízió, számtalan mozi- és tv-film vetítési és videóforgalmazási joga, s rendelkezett többek között a *Hanna–Barbera*-rajzfilmek összes jogával is.

Az egyesülés túlszárnyalja a Walt Disney és Capital Cities/ABC frigy nagyságát – feltéve, ha végképp elhárulnak előtte a jogi akadályok.

Meggyilkolták az Oscar-díjast

Lelőtték Los Angeles kínai negyedében *dr. Haing S. Ngor* ötvenöt éves színészt. A rendőrség egyelőre nem talált indítékot, miért követhették el a gyilkosságot. A kambodzsai származású művész nevét a *Gyilkos mezők* (1984) című filmben nyújtott alakítása után kapta szárnyra a világhír. Ezért a já-

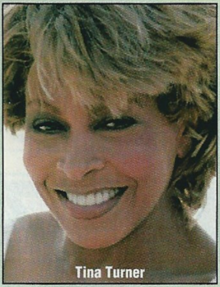
dr. Haing S. Ngor

tékáért Oscar-díjjal is jutalmazták a legjobb férfi epizódszereplő kategóriájában. Legutóbb **Tommy Lee Jones** mellett láthattuk **Oliver Stone** filmjében, az *Ég és Föld között* című alkotásban. 1980-ban menekült hazájából az Egyesült Államokba mint orvos, de új hivatást talált a színészetben. Emellett politikai küzdelmet is folytatott azért, hogy felelősségre vonják a vörös khmerek egykori vezetőit, akik milliók haláláért felelősek szülőhazájában. Egyes feltételezések szerint meggyilkolásának politikai okai is lehettek.

Filmjei a hazai videótékákban: *Gyilkos mezők* (1984), *A vasháromszög akció* (1988), *Vietnam Texas* (1990), *A tökéletes sztori* (1991), *Ég és Föld között* (1993).

BUDAPESTI KONCERTÁRADAT

Májusban a magyar fővárosban is indul a koncertáradat. Az első jelentős állomás **Sting** fellépése lesz május 23-án a Kisstadionban. A 45 éves egykori tanárember vadonatúj CD-je, a *Mercury Falling* zeneanyagával járja e napokban a nagyvilágot. A nyolcvanas évek első felében a *Police*-szal ért el sikereket, majd 1985-től adja ki szólóalbumait. Az 1987-es *...Nothing Like The Sun* kétszeres platinalemez lett. Filmzeneszerzőként -előadóként is ismerhetjük, hiszen például **Bryan Adams**szel és **Rod Stewart**tal együtt énekli az *All For One* című dalt *A három testőr* című filmben, ő szerezte *A pusztító* betétdalát, s részben ő jegyzi a *Leaving Las Vegas* és a *Sabrina* muzsikáját. Filmszínészként is ismert, a hazai tékákban négy filmje is kölcsönözhető videófilmen *(Frankenstein menyasszonya, Dűne, Viharos hétfő, Júlia és Júlia.)* Hat itthon kapható zenés videónak is főszereplője: kettőben a *Police*-szal játszik, a *Bring In the Night* egy korábbi koncertturnéját rögzíti, kettő a videóklipjeit tartalmazó összeállítás, míg a hatodik *Unplugged* előadását tartalmazza.

Tina Turner

A *Simply Red* **Mick Hucknall** különleges hangú énekessel június 13-án vendégeskedik a Budapest Sportcsarnokban. Ez a 26 éves manchesteri születésű fickó valósággal elkápráztatta a világot 1991-ben *Stars* című albumával, millió számra fogyott belőle szerte a világon. Siker legújabb CD-je is, melyről már a harmadik sláger is befutott.

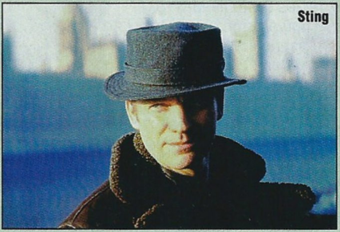
Mark Knopflert, a *Dire Straits* gitárosát jól ismerjük Magyarországon, bő tíz esztendeje fel is lépett zenekarával a Budapest Sportcsarnokban. Azzal az együttessel, mely szerte a világon 85 millió lemezt adott el! Knopfler június 21-én látogat a Petőfi Csarnokba, immáron szólistaként, öttagú zenekar kíséretében. Március végén kezdte meg európai turnéját, melynek zenei alapja *Golden Heart* című szólólemeze. A *Dire Straits* videói – például az *Alchemy Live* – idehaza is fellelhetők, de Knopflert filmzeneszerzőként is ismerhetjük *(Local Hero, A herceg menyasszonya, Az utolsó kijárat Brooklyn felé).*

Június 25-én a Kisstadion vendége a *Red Hot Chilli Peppers* (európai turnéjuk első állomásaként a *One Hot Minute* című új albumuk zeneanyagával). Június 30-án a Margitszigeten, az egykori Úttörőstadionban lép fel régi szeretett ismerősünk, **Carlos Santana,** a latin rock királya. Július 3-án a Petőfi Csarnok vendége lesz **Lou Reed** énekes, ugyanitt lép fel július 17-én a nagy öreg fuvolás-énekes **Ian Anderson**nal a *Jethro Tull.* (Egyik legjobb koncertvideójuk, a Slipstream idehaza is kapható).

Augusztus 27-én várhatóan hetvenezer néző várja majd **Tina Turner** *Goldeneye* szuperkoncertjét. A legújabb James Bond-film dalát szupersikerre vívő Tina új nagylemeze a *Wildest Dreams* címet viseli. Legutóbb videón életrajzi filmjében, a Tinában találkozhattunk közvetve vele: **Angela Bassett** játszotta el élete első felének nehézségektől, szenvedésektől sem mentes történéseit. (Érdekesség, hogy a filmzene-albumot Tina Turner énekelte fel). Filmszínésznőként is ismerjük, hiszen **Mel Gibson**nal ő volt a főszereplője a *Mad Max 3*-nak. (1990-es barcelonai koncertjét – *Do You Want Some Action?* – videón is láthatjuk.)

Mark Knopfler

Sting

Tommy Lee rendez

Lassan nem marad színész Hollywoodban, aki ne adná rendezésre a fejét. **Clint Eastwood, Robert Redford, Robert De Niro, Forest Whitaker, Mel Gibson** után most az Oscar-díjas **Tommy Lee Jones** is átáll a kamera túloldalára, hogy rendezőként debütáljon. A *Third Downand Forever* című forgatókönyv alapján forgatja első játékfilmjét. A történet egy kollégiumi éveit élő amerikaifutball-sztár napjairól szól. Ebben az újdonsült rendező magára is ismerhet, hiszen ő is egy texasi milliomos fiaként kezdte, ő is futballista volt és ő is a Harvardra akart bejutni...

video magazin Klub

Legközelebb június 11-én, kedden este nyitja újra kapuit
a Video Magazin Klubja, ahová szeretettel várjuk
a Kedves Olvasót. Találkozhat a lap készítőivel, barátaival,
a honi videósélet szereplőivel, neves személyiségekkel.
A klub minden hónap első vagy második keddjén,
este 8 órától tart nyitva, természetesen
a legújabb Video Magazinnal az asztalokon.
Cím: La Pampa étterem pincehelyisége: Indián Music Pub
1136 Budapest, XIII. ker. Pannónia u. 7.

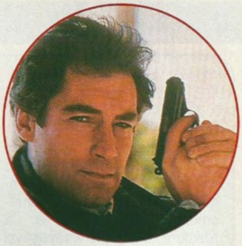
Megint jönnek a baseballos lányok?

Úgy hírlik, igen, mivel **Penny Marshall** hamarosan elkészítheti a *Micsoda csapat* című film folytatását. Az iszákos edző szerepe megint csak **Tom Hanks**nek jut, de kérdés, kik lesznek a különleges női csapat tagjai. **Madonna** biztos hogy nem, hiszen anyai örömök elé néz, **Geena Davis** talán, ha rendező férje, **Renny Harlin** végre nem vele szeretné leforgatni legközelebbi bukását...

Ismét egy filmben Tom és Nicole

Várhatóan újra közös filmben szerepel Hollywood álomházaspárja, **Nicole Kidman** és **Tom Cruise**. A *Mint a villám* és a *Túl az Óperencián* után *Eyes Wide Shut* lesz a mozi címe. A helyszín London, a téma pedig mi más is lehetne, mint a szerelem, a féltékenység, sőt a szexuális megszállottság...

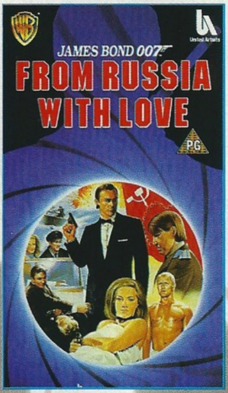
Szilágyi G. Gábor:

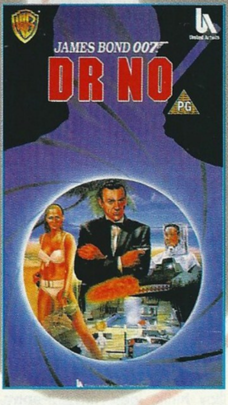
A James Bond-sztori I.

KI KÉM, KI NEM KÉM

„A kémkedés alkalmasint olyan régi, mint maga az emberiség, melynek veleszületett és nemzedékről nemzedékre szálló sajátossága vagy még inkább gyarlósága az, hogy annyira kíváncsi a mások ügyes-bajos dolgaira" – írja *A hírszerzés és kémkedés története* című alapmű bevezetőjében a szerkesztő, *Pilch Jenő*. A kémkedésről, valljuk be, sokáig nem is tudtunk, azaz csak azt tudtuk, hogy a katonai, politikai, illetve századunkban talán a leginkább előtérbe kerülő gazdasági élet hátterében, annak árnyékoldalában valóban létezik egy különös, titokzatos világ, melynek „lakói" furfanggal, ravaszsággal, elszántsággal, hazugsággal, cselvetéssel, lopással, betöréssel, méreggel, gyilokkal, bombával... és szerelemmel is dolgoznak. A módszerek tehát rendkívül változatosak és kifinomultak, a cél viszont egy: a lehető legtöbb, legfrissebb, legpontosabb információ beszerzése a másik fél erejéről, gyengeségéről.

Éppen ez a bizonyos fokú láthatatlanság, elzártság, megközelíthetetlenség, a bármely eszköz gátlástalan alkalmazásáról szóló kósza hírek váltották ki azt, hogy a kém, illetve a kémkedés szónak általában pejoratív kicsengése van, amit még tovább erősített, hogy szinte mindig az aktuális ellenfél vagy ellenség ügynökeinek megnevezésére, tevékenységére vonatkoztatták. Ezzel szemben ha mindez úgymond pozitív politikai meggyőződést takar és hazafias indíttatásból fakad, vagyis nemes cél érdekében történik, akkor hírszerzőről, titkos ügynökről, illetve hírszerzésről beszélünk.

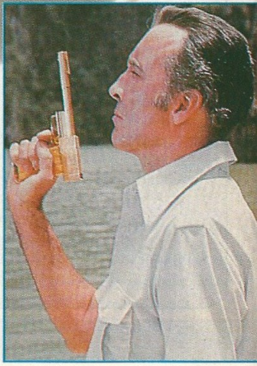

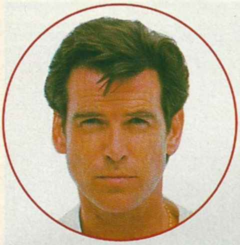

A kémek, hírszerzők rejtelmes világa mindig is izgatta a nagyközönség fantáziáját. Éppen ezért mindig hálás dolog volt hozzájuk fordulni témáért, ötletért, alapanyagért. Kezdetben az irodalom szállította a sokszor megtörtént eseteken alapuló történeteket, később azután bekapcsolódott ebbe a többi „eszköz" is: a képregény, a mozi, a színház, a televízió.

A kémregény, a kémfilm az életből ellesett minták alapján, de azokat leegyszerűsítve, közérthetővé téve gyorsan kidolgozta és felállította a maga szabály- és eszközrendszerét. Mindehhez felhasználta a lélektani hadviselés alapelemeit, az alkalmazott eszközök széles skáláját, a konspirációs lépések megannyi módját, a romantikus románcokat, a fordulatos cselekményszövést, a társak lebukását, a nagy meneküléseket, az önfeláldozó lépéseket és a (legtöbbször) egyszerű nyelvezetet. A kémregény és -film tulajdonképpen a bűnügyi regény és film továbbfejlesztett változata, amely politikai töltetet kap – hiszen mindig egy másik ország ellen irányul –, és ezáltal maga is a hatalmon lévő politika eszközévé, játékszerévé válik. A történet hősei is elfogadhatóbbnak tűnnek a hétköznapi átlagolvasó, átlagnéző számára, mert a kémtörténetek könnyebb azonosulási lehetőséget kínálnak a figurával, ellentétben egy közönséges detektívhistóriával. Erre az a magyarázat, hogy az idealizált főhős nem egy közönséges bűnöző vagy az állandó nehézségek között (például merev főnök, kevés fizetés, jogi hercehurcák stb.) dolgozó nyomozó, hanem vágyaink megtestesítője, a kötöttségektől mentes, a döntéseiben szabad kezet kapó titkos ügynök.

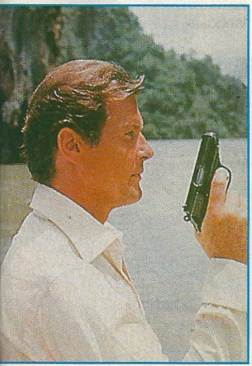
Alighanem mindenki olvasott már kémregényt és látott kémfilmet. Ragadjunk most ki néhány jellegzetes példát ezek sorából. Értelemszerűen évtizedeken át vezettek azok az alkotások, amelyek szovjet szerzőktől származtak, és különösen a második világháború valódi, illetve kitalált eseteit dolgozták fel. A legnagyobb visszhangot talán Julian Szemjonovnak *A tavasz tizenhét pillanata* (Szemnadcaty mgnovenij veszni, 1961) című regénye, valamint a belőle készült tévésorozat váltotta ki. De megemlíthetjük még a hajdan rendkívül népszerű Kloss

kapitányt is, a lengyel *Kockázat* (Stawki wiekszej niz zycie, 1967–68) című tévésorozatból. Természetesen a hazai szerzők sem tétlenkedtek, hogy csak a legismertebbre, a Hód-történetek szerzőjére, *Mattyasovszky Jenő*re hivatkozzak. A magyar filmművészetben is fel-felbukkantak a kémtémák, gondoljunk csak az *Európa nem válaszol* (1941), a *Machita* (1943) vagy az újabb keletűek közül a *Fotó Háber* (1963) és a *Dóra jelenti* (1977) című filmekre.

A nyugati hírszerzés kulisszatitkairól viszont már jóval kevesebb információt kaptunk. Talán *Julius Mader* ténykönyvei jelentették a kezdetet, a szórakoztató kémirodalom előtt azonban továbbra is zárva maradtak a sorompók. Ezeket majd csak *Ken Follett*nek sikerül áttörnie a *Tű a szénakazalban* (The Eye of the Needle, 1978) című könyvével – amely nálunk először nem is könyv alakban, hanem a *Rakéta Regényújság* hasábjain jelent meg folytatásokban –, és amelyet azóta már több másik szerző (például *Robert Ludlum, David Morrell, John Le Carré*) műve is követett. A filmek terén hasonló volt a helyzet. Sokáig csak Mata

Hari és Darling Lili első világháborús kalandjai meg a *Ki volt Dr. Sorge?* (Qui étasvous M. Sorge?, 1961, I–F–E) jelentették a nyugati kémfilmeket.

Talán *Alistair MacLean* volt az, aki leginkább befolyásolta az embereknek a kémekről alkotott fogalmát, és átdolgozta, átformálta az addig bevett figurákat. Nála már szuperemberek csapnak össze szuperemberekkel, szuperkémek csatáznak szuper ellenkémekkel, és hihetetlen, fantasztikus és bombasztikus kalandok egész sora követi egymást. Hősei tehát csak látszatra hús-vér emberek, valójában több alapanyagból összegyúrt humunkuluszok, akik gyakran még a fizikai és testi-lelki törvényszerűségeket is meghazudtolják. Vagyis az író hallatlan nagy sikerének, népszerűségének titkát nem jellemábrázoló képességének erősségében kell keresni, hanem a tömegigény kiszolgálásában, a pergő ritmusú, ötletgazdag cselekményben és rendkívül olvasmányos stílusában.

Azonban MacLeannek is voltak előfutárai. Köztük egy olyan tanítómester – aki *Raymond Chandler* szavaival élve „Anglia legerőteljesebb és leghajszoltabb thrillerírója" volt –, aki megalkotott egy figurát, amely halhatatlan lett, és manapság éppen olyan népszerűségnek örvend, mint egykoron. Nincs a világnak olyan zuga, ahol – olykor a hatósági, hivatalos tiltás ellenére – ne ismernék nevét és kódszámát. Természetesen *Ian Fleming*ről és a 007-es ügynökről van szó, amely a világon mindenhol egyetlen személyt takar: *James Bond*ot, az angol titkosszolgálat legendás ügynökét.

A KEZDET

Talán kevesen tudják – legalábbis idehaza –, hogy a valódi James Bond ornitológus volt. Századunkkal volt egyidős, és 1989 februárjában halt meg. Valójában sohasem fogott fegyvert a kezébe, nem vett részt a titkosszolgálatok háborújában, nem harcolt világuralomra törő szuperbűnözőkkel, és nem csereberélgette a kémnőket az ágyában. Ő csak a nevét adta egy figurának, amelynek révén viszont ismertebb lett, mint saját szakmájában.

A figura kitalálója, megteremtője *Ian Lancaster Fleming* (1908–1964) angol újságíró volt, aki a háború alatt a Secret Service-nek dolgozott. Fleming később Moszkvában

1953-ban jelent meg első James Bond-regénye, a *Casino Royale*, amelyből alig fél év leforgása alatt félmillió példányt adtak el. Ezt követően gyakorlatilag évente jöttek ki az újabb és újabb kötetek. Tizenkét esztendő alatt tizenhat Bond-könyvet írt (néhány csak a halála után jelent meg), és több rövid novellát. Közülük talán a legnagyobb sikert az 1958-ban kiadott *Dr. No*val érte el, amely csak 1965-ig tizenkilenc kiadást ért meg! A könyvek megjelenésénél alkalmazott szenzációhajhász propagandafogások, a támogató kritikusok megjegyzései azóta sem sokat változtak: *„Nem tudtam letenni a könyvet."* (The Daily Telegraph), *„Ne mulassza el!"* (Observer), *„Rettentően érdekes!"* (Liste-

is feltűnt, ahol az egyik nagy angol napilap állandó tudósítójaként működött egy ideig. Kezdetben csak a saját kedvtelésére, kikapcsolódásképpen írogatott, és talán éppen őt lepte meg leginkább az, amikor a Pan Books kiadó fantáziát látott írásaiban. A szerző regényeiben ügyesen ötvözte szárnyaló képzeletének ötleteit saját tapasztalataival és az ötvenes évek hidegháborús politikájának elemeivel, meglovagolva például az akkori szovjetellenes tömeghisztériát, a mindenki gyanús, mindenki lehet (gyilkos) ellenség közérzetét.

ner). Pontosan persze nem tudni, hogy mindez mennyiben befolyásolta „életét", viszont tény, hogy azóta mintegy százötven millió példányt adtak el a könyveiből és több mint húsz nyelvre – köztük magyarra – fordították le. Nem túlzás tehát azt állítani, hogy *Shakespeare* és *Agatha Christie* után az angolok harmadik legjobb irodalmi exportcikke a piacon. Viszont ő a thriller *„első számú irodalmi mágusa"* (The New York Herald Tribune).

Amikor Fleming még a kéziraton dolgozott, legnagyobb gondja a névadással volt:

megfelelő hangzású, keménységet, határozottságot sugárzó nevet keresett. Jamaicában – később figurája is több alkalommal megfordult itt – volt egy háza, ahol a szabadságát szokta tölteni, és kedvenc hobbijának, a madármegfigyelésnek is hódolhatott. Itt került kezébe a világhírű amerikai ornitológus, *James Bond* egyik szakkönyve, majd hamarosan személyesen is találkoztak. Az eredmény pedig már ismert. Így kommentálta ezt Fleming az egyik később kelt levelében: *„Megragadott ez a rövid, minden romantikától mentes, nagyon férfias angolszász név. Éppen ez volt az, amire szükségem volt.”*

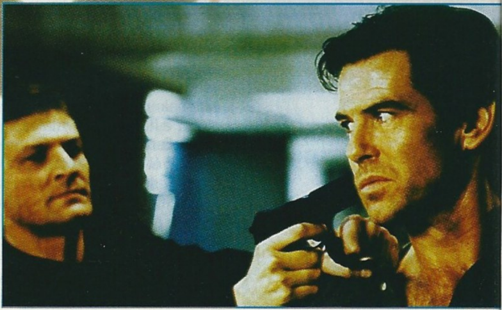
Miután Fleming befutott a szuperkémről szóló regényeivel, bocsánatot kért mindazért a kellemetlenségért, amit ez a névkölcsönzés valaha is okozott a tudósnak. Sőt kedves ötlettől vezérelve felkínálta neki az Ian Fleming név korlátlan felhasználását, mondván, *„egy napon talán felfedez valami egészen szörnyű madárfajtát, amelyet törlesztésként rólam nevez majd el.”* A regényíró neve azonban nem vonult be a madártanba....

A KARAKTER

Milyen ember is ez a James Bond? 183 cm magas, 76 kilogramm súlyú. Nőtlen. Harmincas éveinek közepén jár, és 1938 óta dolgozik az angol titkosszolgálat kötelékében. Szeme hideg és kegyetlen. Erős, szívós, kitartó, leleményes, a pszichikai alkalmasság csúcsa, aki állandó szellemi és fizikai készenlétben kell hogy álljon. Valami különleges képessége van ahhoz, hogy a legképtelenebb helyzetekből is kivágja magát és a legéletveszélyesebb kalandokat is – igazi főhős módjára – élve ússza meg.

Nem mond ellent mindennek, hogy a regényekben nem mindig bízik önmagában, olykor bizonytalankodik és elutasítja az erőszakot, amelyre rá van kényszerítve. Igen, az erőszakot, amelynek alkalmazására szűkebb értelemben a brit birodalom, tágabb értelemben pedig az egész nyugati világ érdekei és esetenként önmaga védelmében elég gyakran sor kerül. Legfőbb „fegyvere” ebben a védjegye: a 007-es kód – aligha-nem a legismertebb, leghíresebb szám a világon –, amelyet 1950-ben kapott. Minden korábbi ismeretünk ellenére a dupla nulla jelentése itt az, hogy tulajdonosa külön utasítás nélkül, a saját belátása szerint gyilkolhat. Ahogy Fleming írja: *„Engedély az ölésre”* (Licence to Kill), míg a 7-es a kémhierarchiában elfoglalt helyét mutatja. Más kérdés, hogy valójában ő az egyes számú titkosügynök! Elmondhatjuk, hogy az ölés változatos technikájában kétségtelenül nagy szakértelemmel rendelkezik, sőt mi több, egyszerűen utolérhetetlen. Mondhatni, a „gyilkolás művésze”. Az abszolút hatalom és egyben a korlátlan személyi szabadság megtestesítője.

De hidegvérű, határozott, könyörtelen énje mellett van egy másik Bond is: a játékos. Hiszen ha teheti, szívesen kockáztat, vállalja a veszélyt, a kalandokat, szereti az idegek bor-

zolását. És létezik még egy harmadik is: a megnyerő mosolyú, csinos, jóképű, gáláns csábító, a (kém)női szívek meghódítója, aki magától értetődő természetességgel csavarja az ujja köré a szebbik nem képviselőit. Aki Martinit rendel vodkával, de régi ismerőse a Chivas Regal palackoknak is, a koktélok elkészítésének igazi szakértője, az ágyviadalok utolérhetetlen bajnoka. Egyszóval James Bond igazi egyéniség, valódi karaktere van!

Persze a karakter nem minden. Mellette nem árt, ha szerencsés csillagzat alatt is születik az ember. Bond azonban emiatt sem panaszkodhat. Ha nem is tudatosan, de abban a pillanatban lépett színre, amikor egyszerűen nem volt vetélytársa a piacon. A kalandregények és a kémtörténetek szerteágazó világa ugyan addig sem nélkülözte a macho-jellegű, mindig akcióképes hősöket, de ebben az időszakban, mármint az ötvenes évek elején, éppen hiányolta az állandó, visszatérő figurákat, akik egyéniségükkel, egész személyiségükkel egyetlen célt szolgálnak: a megszokott, ismerős figurák által közvetített felhőtlen szórakozást. Hogy a 007-es esetében ez egy kis nacionalizmussal és politikával párosult? Mint tudjuk, kémtörténeteknél ez elég gyakran (mindig) előfordul. Mindenesetre tény, hogy megjelenésével szinte sokkolta a kommersz irodalmat, és a többiek még fel sem ocsúdtak a megrázkódtatásból, Fleming már egy egész évtizedre vezető szerephez jutott, maga irányítva, formálva a műfaj arculatát.

Némi fáziskéséssel ugyan, de ugyanez játszódott le a filmvonalon is. Úgy, ahogyan a füzetregények, a hatvannégy oldalas legendák olcsó főszereplői, a tévésorozatok ismert sztárjai sem voltak képesek versenyre kelni egy életképes, állandó mozihőssel. Ez érthető, hiszen valójában egyikük sem tudta, de nem is akarta átlépni önnön korlátait. Az olcsó B-filmek szériasztárjai az ötvenes évek közepére már valamennyien átnyergeltek a televízióhoz, és ettől kezdve nem volt olyan producer, aki a pénzét merte volna kockáztatni bármilyen mozisorozattal a végeláthatatlan tévészériákkal szemben. James Bond tehát mindkét esetben – regény- illetve filmhősként – légüres térbe lépett be, és korához, kortársaihoz mérten szokatlanul igényes fellépésével, a hamar megnyert közönség hathatós támogatásával bebizonyította, hogy egy ilyen főhős minden várakozással ellentétben igenis életképes lehet. Emlékezzünk csak, mi kellett ehhez? Egy jó karakter és egy kis szerencse.

Olykor viszont ez sem elég!

Goldeneye fotók: UIP-Duna Film

A KÉPREGÉNY

Ian Fleming teremtményét a szórakoztató irodalom legsikeresebb alakjai között tartják

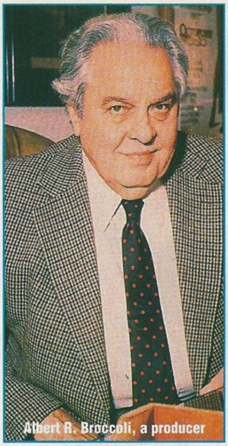
számon, és mint ilyet, hamar utolérte végzete. A regényeket a londoni The Daily Express adaptálta képregénysorozattá. Az első kémhistória, a *Casino Royale* képesítése 1957-ben történt. Ezt *John McLusky*, az újság író és rajzoló munkatársa követte el, melyet a lap száztharminckilenc folytatásban közölt. Az *Élni és halni hagyni* volt a következő, majd sorban jött a többi feldolgozás: a *Gyémántok az örökkévalóságnak*, az *Oroszországból szeretettel* és a *Dr. No.* Ez utóbbi elkészítésében már *Henry Gammide* is közreműködött. 1962-ben, miután *Sean Connery* eljátszotta a szuperkémet a *Dr. No*ban, McLusky változtatott Bond-koncepcióján, és a képregényfigurát a színész arcához igazította. Az ötlet bevált, ám a Comics Strip-sorozatnak 1963-ban vége szakadt. Az ok rendkívül prózai: elapadt az alapanyagként szolgáló regényfolyam.

A sorozat 1964-ben éledt újjá az új regény, *Az aranypisztolyos férfi* feldolgozásával. Írójuk és rajzolójuk is új lett, *James Lawrence* személyében. Róla tudni kell, hogy rutinos „öreg" róka a szakmában, az amerikai képregénytörténet egyik ismert alakja. A siker nem is maradt el, olyannyira, hogy a képregény még Fleming tetszését is elnyerte. Így az író beleegyezését adta a korábbi Bond-regények (újra-) képregényesítéséhez.

Ugyancsak a hatvanas évek közepén tűnt fel a Bond-stripek mellett az orosz–cseh ősöktől származó *Jaroslaw „Larry" Horak* is, aki portréfestőként kezdte pályafutását, mielőtt a képeslapok számára dolgozott volna. A továbbiakban periodikusan – mindig az új film megjelenésével párhuzamosan – jelentek meg, illetve jelennek meg a Bond-képregények, a Marvel Movie Special sorozatban, a Marvel Comics hiteles (vagyis a filmmel azonos) feldolgozásában.

A KÖNYVTŐL A FILMIG

Fleming regényei és a belőlük készült filmek méltón képviselik a valóságtól távol eső olvasmányok hőseit, amelyeknek megszületését a közönség

Albert R. Broccoli, a producer

óhaja, a „cselekményes hősök" utáni vágy motiválta. Feltehetően ez is közrejátszott abban, hogy emberek milliói fedezték fel könyveit a maguk számára és lelték örömüket a 007-es ügynök izgalmas kalandjaiban. Valójában tehát semmi és senki sem állt James Bond útjába, hogy igazi nemzetközi népi hőssé váljon.

Mint ilyen, természetesen felkeltette a filmesek érdeklődését is. A *Casino Royale* megjelenését követően először a *Charles K. Feldman–Gregory Ratoff* producerpáros jelentkezett, akik megvették a regény megfilmesítési jogát egy egyórás tévéfilm elkészítéséhez. Az ABC tévétársaság égisze alatt életre hívott történet azonban különösebb visszhang nélkül pergett le és tűnt el a süllyesztőben.

Ennek ellenére az NBC tévétársaság és *Henry Morgenthau* személyében hamarosan újabb jelentkező akadt. A tárgyalások a harmadik Bond-könyvnek, a *Moonraker*nek tévésorozatban való feldolgozásáról folytak. Félórás epizódokról lett volna szó, *Jamaica parancsnok* (Commander Jamaica) gyűjtőcím alatt, és az egyes részeket az eredeti helyszíneken forgatták volna. Fleming bele is egyezett a dologba, és írt egy huszonnyolc oldalas tervezetet a sorozathoz. Habár a *Jamaica parancsnok* végül sohasem készült el, az említett kézirat képezte az alapját új regényének, a *Dr. No*nak. 1958-ban azután újra szóba került egy James Bond-tévésorozat terve. Fleming megint írt egy kerettörténetet, ezúttal a CBS tévétársaság számára. Mivel azonban ebből az elképzelésből sem lett semmi, ezért ezt az anyagot a *Szigorúan titkos* című regényébe építette be.

Közben azért Fleming is tervezett egy filmet – a mozik számára. Ez a terv a *James Bond, titkos ügynök* (James Bond, Secret Agent) volt, amely *Kevin McClory, Ivor Bryce* (Fleming barátja) és *Jack Whittingham* bevonásával készült. Mivel az érdemi munka megint csak húzódott és semmilyen kedvező kilátással sem kecsegtetett a jövő, Fleming nemsokára kilépett a csoportból. A felmerült ötleteket – szokás szerint – összeszedve megírta és kiadta a *Tűzgolyót*. Ez persze nem tetszett a többieknek, akik perre vitték a dolgot. Végül számukra kedvező döntés született: az ő nevüket is fel kellett tüntetni a könyvben, illetve majd a belőle készült film főcímén.

Már az ötvenes évek közepétől kezdve történt tehát néhány kísérlet a Bond-regények megfilmesítésére, ám a legtöbb csak arra volt jó, hogy kétségeket ébresszen Flemingben. Érthető módon a sikertelenség láttán az író már igyekezett távol tartani magát a további tervektől, a komolytalan vállalkozóktól.

1961-et írtak, amikor egyik londoni látogatása alkalmával *Wolf Mankowitz* forgatókönyvíró fölkereste *Albert R. Broccoli* producert, és figyelmébe ajánlotta a szuperkém figuráját. Elmondta, hogy van egy ember, név szerint *Harry Saltzman*, aki – kettő kivételével – valamennyi Bond-regény megfilmesítésének elővásárlási jogát biztosította magának, de nem volt hol rendezője, színésze, hol műterme vagy egyszerűen inkább pénze arra, hogy játékfilmek formájában megvalósítsa azokat. A Chubbynak becézett Broccoli azonnal lecsapott a témára. Először találkozott Saltzmannal, majd Fleminggel egyezett meg. Az ajánlat ezúttal – Ian Fleming legnagyobb örömére – nagyvonalúnak, igényesnek és tartalmasnak bizonyult. James Bond végre elindulhatott a világ vetítővásznainak és a mozik nézőközönségének meghódítására. S bár személyes együttműködésük Fleming 1964-ben bekövetkezett halála miatt sajnálatosan rövid időszakra korlátozódott, Broccoli baráti kapcsolatuk szellemében atyáskodott továbbra is a sorozat fölött.

A hiányzó két regény megfilmesítési jogán a *Charles K. Feldman–Jerry Bresler* duó (*Casino Royale*), valamint a már említett pereskedést követően *Kevin McClory* osztozott. Később, *Jack Schwartzman* személyében, csatlakozik majd hozzájuk egy negyedik is (*Sohase mondd, hogy soha*). Az eddig készült tizennyolc James Bond-film közül Broccoli tizenötöt tudhat a magáénak (a legutolsót a lánya révén), míg a többiek egyet-egyet. Vagyis a producer Broccoli a sorozat egyetlen „túlélője", akinek neve az első pillanattól kezdve napjainkig összeforrott azzal. Ezt megközelítenie csak néhány színésznek sikerült, például a Bond főnökét alakító M-nek (tizenegyszer játszotta a szerepet *Bernard Lee*), Q-nak, alias Boothroyd őrnagynak, a legkülönbözőbb kémfegyverek zseniális kiagyalójának (*Desmond Llewelyn* alakította tizennégy alkalommal), valamint Miss Moneypennynek, a főnök titkárnőjének (*Lois Maxwell*, ugyancsak tizennégy alkalom), akivel Bond kedvesen évődni szokott. A végrehajtandó feladatok kiadása az ismerős, állandóan visszatérő személyekkel szinte rituálisan ismétlődő eseménnyé vált, miközben – természetesen a főszereplőn kívül – jól érzékelhető kapocs szerepét is betöltötték az egyébként önálló filmekből építkező sorozatban.

Az első James Bond-film a *Dr. No* lett. Az 1962-ben forgatott opuszban a 007-es ügynök Jamaicában piheni ki az elvégzett munka fáradalmait, „nyalogatja" abban szerzett sebeit. Napfény, pálmafák, nők, a tenger lágy csobogása. De a horizonton ott van Crab Key, a titokzatos szigeterőd, a maga még titkosabb föld alatti laboratóriumával. Ez dr. No rezidenciája, aki élénken érdeklődik a NASA űrprogramja iránt, és kevéske szabadidejében a floridai Cape Canavaral kilővőállomásról felbocsátott rakéták eltérítésével „foglalkozik". És ugyancsak ő, dr. No lesz az, aki „meghívja" Bondot egy hosszú, kínzásokkal és más tortúrákkal teli látogatásra a birodalmába... egészen a halálig. A saját haláláig persze!

(Folytatjuk)

TÁTRAI TIBOR
kedvenc videófilmjei

A hetvenes évek derekán, amikor a progresszív zene hazai kedvelői valóságos *Syrius*-lázban égtek, *Tátrai Tibor*, a fiatal jazz/blues/rockgitáros is tagja lett az Ausztráliát megjárt zenekarnak. Azóta a Syrius legenda, Tátrai hírneve azóta is töretlen a szakma szemében, az elmúlt években pedig a saját nevével fémjelzett zenekarral az ország egyik legkedveltebb muzsikusa. A Ki kicsoda? című könyvben neve alatt csak több sorban férnek el azok a zenekaroknevek, amelyekben bő két évtized alatt megfordult. *Radics Bélá*nál volt technikus, azután 1969-ben ő alapította meg a *Kárpátiát*, majd jött a *Sakk-Matt*, a *Szivárvány*, a *Juventus*, a legendás *Syrius*, az *Olympia (Horváth Charlie*val), a *Generál*, a *Skorpió*, a *Mini*, a *Tátrai–Török Tandem*, az *East*. Jelenleg rockblues muzsikát játszó együttesében, a *Tátrai Band*ben élheti ki zeneszeretetét és gitárimádatát, szólóit egyaránt élvezhetjük a koncerteken és az arannyá érett ezüstkorongokon. Nevét ma már azok is ismerik, akik nem kifejezett rockrajongók, de szeretik a slágerzenénél fajsúlyosabb szerzeményeket. Ráadásul jelenleg talán ő az ország legtöbbet foglalkoztatott gitárosa. Vezeti saját zenekarát, de ezenkívül még tagja a *Hobo Blues Band*nek és a *Magyar Atom Blues Brothers*nek. Vagy tucatszor választották meg idehaza az év gitárosának. Legutóbb a Magyar Kultúra Napja alkalmából *Göncz Árpád* köztársasági elnöktől vehette át a legjobb előadónak járó Magyar Köztársaság Kiskeresztje kitüntetést. Mindene a zene, mindene a gitárja, melyet jellegzetes, egyéni hangon tud virtuóz módon megszólaltatni.

A 44 éves zenész egy tágas belvárosi lakásban él feleségével és két fiával: a tizennyolc éves ifjabbik *Tibor*ral és a tizenhat esztendős *Marcell*-lel. A szobában, ahol beszélgetünk, minden sarokban hangszerek, hangszertokok állnak. S mintha egy pillanatra sem tudna megválni kedvenc munkaeszközeitől: beszélgetésünk alatt sem teszi le kezéből az egyik akusztikus gitárt: skálázik és halk dallamokat játszik.

– Melyik gyermekkori filmes emlékére emlékszik vissza a legszívesebben? – kérdezzük elsőként.

– A Tenkes kapitányára – vágja rá kapásból, mosolyogva a kis bajusza alatt. – Emlékszem arra is, hogy gyerekkoromban, Angyalföldön laktunk, kettő ötvenért jártunk moziba! De a film csak két forintba került, a maradék ötven fillért azért kellett kifizetnünk, mert a szünetben artistákat nézhettünk.

– Van-e olyan film, amelyet kifejezetten a kedvencének tart?

– Nincsen, bár sok filmet szeretek. Kiemelném *Bacsó Péter* művét, *A tanút*, ez az egész zenészszakma kedvence. A filmet 1968-ban készítették, de tíz évig dobozban hevert, csak 1978-ban tűzhették műsorra a mozik. Egyszer Frenreisz Károllyal elmentünk egy mozi mellett, kimutatott a kocsiból, hogy: *„Nézd, ez az a film!"*. Ebben a pillanatban karamboloztunk... Én beszorultam egy Marshall-erősítő és az ülés közé.... ő pedig az egészet a klumpájára fogta, mondván, hogy amiatt csúszott le a lába a gázpedálról.

– 1968-ban magyar ifjúsági ökölvívóbajnok volt félnehézsúlyban. Látott-e életében olyan bokszfilmet, amely megnyerte tetszését?

– Igen, láttam. A *Rocky*nak sok része készült el, láttam is őket, de nekem igazán csak az első tetszett, a többit eléggé elcsépeltnek tartottam. Egyébként hetente egyszer ma is eljárok ökölvívó-edzésre.

– Van kedvenc külföldi filmje, filmszínésze?

– Sok jó filmre tudok visszaemlékezni. Ilyen például Fellinitől a *Zenekari próba* vagy az *Amarcord*. A színészekről pedig az a véleményem, hogy mindegyikük jó valamiben. Sokra tartom *Robert De Niro* játékát. Legutóbb *A maszk című filmet* láttam, amelyben *Jim Carrey* mimikája, grimaszai tetszettek a legjobban. De rengeteg, számomra érdektelen filmet is végignéztem már. Így van ez, ha valaki családban él, és a gyermekei nem mindig az ő ízlése szerint válogatnak a tékákban... Az akciófilmek és a krimik közül például csak az igényesen elkészítetteket nézem meg. Közéjük sorolom a *Volt egyszer egy Amerikát*, melyben éppen *Robert De Niro* a főszereplő. Ha egy filmnek van valami mondanivalója, az nagyon rossz már nem lehet.

– Szokott-e figyelni a filmek zenéjére?

– Persze! Ha a családban valaki betesz egy kazettát a videóba, és csak a film zenéjét hallom, akkor már el tudom dönteni, hogy érdekel-e a film vagy sem. Ha a filmzene összecsapott, akkor semmiképp nem nézem meg. Szóval meghatározó számomra az aláfestő zene.

– Gondolt-e már arra, hogy filmzenét írjon?

– Annak idején az *Új Skorpió*val már írtunk filmzenét, és most is egy készülő magyar film zenéjének írására kértek fel, *Pálvölgyi Gézá*val közösen.

– A kor divatja, hogy egy zenésznek filmeznie is kell, ahhoz, hogy megismertesse szerzeményeit, videóklipet is kell készítenie. Hogyan készülnek a Tátrai Band videóklipjei?

– Egy Stáb nevezetű csapatnak a feladata a klipjeink elkészítése. Az az igazság, mi nem nagyon szólunk bele munkájukba, csak elmondjuk az elképzelésünket, aztán azokat megvalósítják. Ők egy igazi, profi csapat.

– Kedvenc klipje?

– A három testőr a *Hobo Blues Band*del.

– Hogyan videózik? Fel szokta venni azokat a filmeket, amelyek tetszenek? Rögzíti magnóján a Tátrai-koncerteket?

– Szívesen felveszek minden jó filmet, de amikor ezzel próbálkozom, előbb-utóbb azt veszem észre, hogy az új felvételem valahogy eltűnt. Aztán kiderül, hogy valamelyik családtag letörölte, hogy egy másikat őrizzen meg helyette... A koncertjeim megvannak, ha tudom, visszanézem és értékelem is őket.

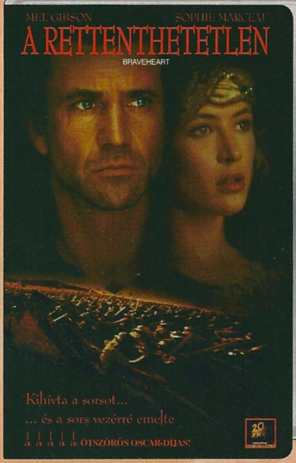
– Jelenik-e meg a Tátrai Bandnek koncertvideója a közeljövőben?

– Még nem tudom, de jó lenne készíteni a múlt év december 30-i koncertről. A legközelebbi klip remélhetőleg az *Üdvözöllek a Földön* című számhoz készül, ami az első dal *A Hold szerelme* című új lemezünkön.

Németh Gyula

VIDEOPREMIER MÁJUS 9.

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

MEL GIBSON
SOPHIE MARCEAU
A RETTENTHETETLEN
történelmi-akció

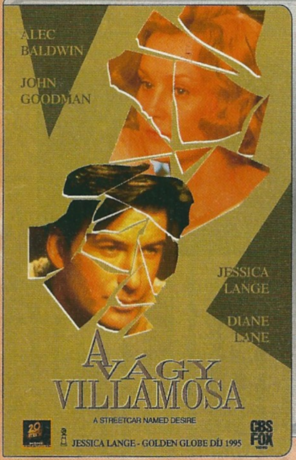
Kihívta a sorsot…
…és a sors vezérré emelte őt.
1995 legjobb filmje és legjobb rendezése!
ÖTSZÖRÖS OSCAR-DÍJAS FILM

EMILIO ESTEVEZ
KIEFER SUTHERLAND
CHRISTIAN SLATER
A VADNYUGAT FIAI II.
western

Történet a hat vagány hatlövetűről, aki azt hiszi, övé az egész vadnyugat Jon Bon Jovi zenéjével

ALEC BALDWIN
JOHN GOODMAN
JESSICA LANGE
A VÁGY VILLAMOSA
romantikus

A klasszikussá vált színdarab és film legújabb feldolgozása elfojtott vágyakról, a csendes felszin alatt forrongó szenvedélyről és soha be nem vallott titkokról. JESSICA LANGE - ezért a szerepért kapta 1995 Golden Globe díját!

CHEVY CHASE
LÉGVONALBAN KÖZELEBB
vígjáték

A komikus, akiben még sosem csalódtunk, ezúttal váratlanul csodálatos képességek birtokába jut. Ha nem figyel oda egy kicsit, felemelkednek körülötte a dolgok. Még szerencse, hogy éppen egy repülőtéren dolgozik.

Ügynökeink

InterFilm 1126 Bp. Németvölgyi út 66. Tel: 155 9094 **Alpine Piton** Gmk Video Nívo Ügynöki Iroda 1146 Bp. XIV., Dózsa Gy. út 19.
S.I. Coop Kft. Bp. 1145 Bácskai utca 52. Tel: 252 8212 **Video Nívo** Bt. Bp. XIII. Vág út 9. Tel: 149-1335
Motophon Kft. 3527 Miskolc, Hunyadi u. 5. Tel: 46/346-847 **Motophon World Center** Kft. 3300 Keszthely, Kossuth L. u. 51/1. Tel: 83/314-764
InterCom Kft. 1145 Bp. Bácskai utca 28-36. Tel: 467-1-467 Fax: 252-2-736 E-mail: video@intercom.hu

INTERCOM